

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

JACOB KJELLERUP

JUSTITSRAAD, OVERKØBMAND

1760—1831

HANS VIRKSOMHED SOM KØBMAND I AALBORG

FRA 1785 TIL 1831

IFØLGE HANS EFTERLADTE PAPIRER

UDGIVET

AF

N. K. STRØYBERG

KØBMAND, DAMPSKIBSREDER, RUSSISK VICEKONSUL

AALBORG

I KOMMISSION HOS MAGNUS A. SCHULTZ

P. HANSENS BOGTRYKKERI

1912

FORORD.

OPRINDELIG var det min Tanke af min Oldefaders Jacob Kjellerups efterladte Papirer at søge dannet en *Karakteristik*, som kunde indgaa som et Led i en Slægtsbeskrivelse. Opgaven interesserede mig særlig, fordi han var Købmand som jeg, og fordi han ved sin Virksomhed skabte en meget stor Formue, som endnu stadig kommer Slægten til Gode.

Ved at beskæftige mig med de efterladte Papirer forefandt jeg, dels som Anmærkninger til hans Statusbog, dels indflettet i hans meget fyldige Korrespondance, talrige Bemærkninger og Udtalelser, som ret levende udmaler Vilkaarene for Landets Næringsliv og særlig for Handelen i Aalborg i de begivenhedsrige Aar i Begyndelsen af det nittende Aarhundrede. Og da man samtidig igennem alt dette lærer en fremragende Type af Datidens Provinskøbmænd at kende, har jeg ment, at nærværende Skrift som et Blad af Aalborg Handels Historie vilde interessere, ogsaa ud over Slægtens Medlemmer.

Jeg har ment det rigtigt at tilføje en Del Kommentarer baade af historisk og biografisk Indhold og har hertil benyttet Brickas Biografisk Lexikon og særlig Marcus Rubins udmærkede Værk om Frederik den Sjettes Tid. — Om Datidens Provinskøbmænd findes i det sidstnævnte Værk en nedsættende Dom, som jeg ikke tror er retfærdig, og jeg haaber, at nærværende Skrift vil overbevise om, at der ogsaa udenfor København fandtes store og omfattende Handelsvirksomheder ledet af dygtige og oplyste Købmænd. —

Ved Udarbejdelsen af Skriftet har jeg haft værdifuld Hjælp af Kommunalærer P. C. Knudsen, og Pastor Alexander Rasmussen, Kongerslev, Formand for »Historisk Samfund for Aalborg Amt«, har vist mig den Velvillie at gennemgaa Manuskriptet.

Aalborg, i 1912.

N. K. STRØYBERG.

Overkøbmand, Justitsraad Jacob Kjellerup.

Biografiske Oplysninger om Jacob Kjellerup og hans Slægt.

Jacob Kjellerup er født den 9. Marts 1760 i Aarhus, hvor Faderen, Jens Nielsen Kjellerup, var Købmand og efter hine Tiders Forhold ret velstillet. Han havde sin Købmandsgaard i den yderste Del af Vestergade.

Moderen hed Cecilie Lauritsdatter Gieding; hun tilhørte en kendt, aarhusiansk Købmandsslægt, der ejede den senere Lottrupske Gaard paa Mejlgade.

Faderen døde 1763, og Moderen, som var en dygtig og forstandig Kvinde, satte Sønnen som 16aarig i Handelslære hos Købmand Lars Winde i Aalborg.

Fra 1779—1785 arbejder han i sin Broder, Etatsraad Lauritz Kjellerups Forretning i Aalborg og køber det sidstnævnte Aar Ejendommen nuværende Vesteraagade Nr. 13 og begynder der sin egen Købmandshandel. I 1799 solgte han atter denne Ejendom og købte den store Købmandsgaard, beliggende mellem Jomfru Anegade og Vesteraa, som nu tilhører Etatsraad H. Klin- genberg.

Den 2. Novbr. 1785 blev Jacob Kjellerup gift med Elisabeth Berlin, Datter af Købmand i Aalborg Jens Berlin. Hun døde efter 26 Dages Ægteskab. Den 25. Septbr. 1787 giftede han sig anden Gang med Riise Winde, Datter af Niels Winde til Odden. Hun døde den 26. Decbr. Aaret 1800.

Efter i flere Aar at have været Forligskommissær og Medlem af Havnekommissionen, blev Jacob Kjellerup d. 24. Februar 1813 udnævnt til Overkøbmand (Formand i Handelsforeningen), idet han afløste Broderen, der havde været Formand i 12 Aar. Denne Stilling beholdt han i 18 Aar, altsaa til kort Tid før sin Død. 1819 blev han Justitsraad. Han har stiftet Aalborg Bys og Omegns Sparekasse og var Formand for dens Direktion fra 1824 til 1829. Han købte Visborggaard 1830 og døde den 31. Oktober 1831.

Ved Jacob Kjellerups tvende Giftermaal med Kusinerne Elisabeth Berlin og Riise Winde kom Familien Kjellerup i Slægt med to i det nordlige Jylland meget udbredte og kendte Præsteslægter, nemlig Winde og Obel. En Del af Winderne har dog ogsaa ejet betydelige Gaarde, f. Eks. Buurholt og Odden. De senere Generationer af Familien Obel er bedst kendt gennem Tobaksfabrikanterne i Aalborg af samme Navn.

I sit Ægteskab med Riise Winde havde Jacob Kjellerup fire Børn: Sønnerne Jens og Niels Winde Kjellerup og Døtrene Cecilia og Else Johanne Kjellerup. Under Firmaet Jens og N. W. Kjellerup etablerede Sønnerne sig sammen som Købmænd i Aalborg, hvor de drev Forretning i Gabels Gaard, som ejedes af deres Fader. Jens Kjellerup døde ugift i Aaret 1823, og Niels Winde Kjellerup (gift med en Datter af Amtsprovst Kruse i Randers) overtog senere Visborggaard, som har været i Familien Kjellerups Besiddelse siden 1830 og nu ejes af Etatsraadinde Kjellerups Bo (født Kaarsberg). Cecilia Kjellerup blev gift med Godsejer Carl Johannes Bruun til Birkumgaard paa Gjøl. Søsteren Else Johanne Kjellerup ægtede i Aaret 1827 Apoteker Sigurd Johnsen, Ejer af Svaneapoteket i Aalborg. Efter ca. 1 Aars Ægteskab døde Johnsen og Enken giftede sig senere med Cand. pharm., Provisor paa Apoteket Christoffer Strøyberg. Ved denne Lejlighed kom den historiske Bygning »det gamle Apotek« eller Jens Bangs Stenhus i Familien Strøybergs Besiddelse og har været det siden, idet det nu ejes af Apoteker Valdemar Strøyberg, en Sønnesøn af Else Johanne Kjellerup og Kancelliraad, Apoteker Christoffer Strøyberg, R. Ved den ægteskabelige Forbindelse imellem de sidstnævnte kom Kjellerupperne atter i Familie med en gammel Præsteslægt, idet ikke mindre end tre Generationer af de ældre Strøybergere har været Præster (paa Fyn, Kerte og Sønder-Broby). Kjellerup-Strøyberg-Slægten tæller nu mange Descendenter.

En ældre Broder til Jacob Kjellerup var Etatsraad Laurits Kjellerup, f. i Aarhus den 12. August 1751. Laurits Kjellerup var Købmand og Skibsreder i Aalborg fra 1779 til 1823, blev 1780 gift med Regitze Sophie Jungersen, Datter af Pastor Jungersen, Gjøl. Han havde en betydelig Forretning og handlede meget paa Udlandet, især paa Norge; men desværre mistede han en stor Del af sin Formue i Kriseaaret og ved Norges Adskillelse fra Danmark 1814. Fra 1801 til 1813 var han fungerende Overkøbmand i Aalborg og blev 1814 udnævnt til Etatsraad som Paaskønnelse for hans Arbejde i den af Staten i Krigsaarene

nedsatte Kommission for Norges Kornforsyning. Han ejede flere Ejendomme i Aalborg, nemlig Maren Turisgade Nr. 5 (Bogtrykker P. Hansens Ejendom ved Skøde af 7. December 1897, l. d. 13. December s. A.), Maren Turisgade Nr. 7 (Fiskehandler Nørlevs Ejendom ved Skøde af 14. December 1909, l. den 20. December s. A.) og Stranden Nr. 5 (Hjørneejendommen, som nu tilhører Købmand Axel Carlsen). Som en særdeles anset og æret Mand døde Laurits Kjellerup d. 2. Maj 1823.

Historiske Noter.

Jacob Kjellerups Virksomhed falder i en af de mest interessante Perioder i vor Historie, og da hans udstrakte Handel i høj Grad paavirkedes af de historiske Begivenheder i Indland og Udland, har vi ment det rigtigt for at lette Forstaaelsen af nærværende Skrift at medgive et Résumé af disse Begivenheder i Aarene fra 1780—1831.

Omkring 1780 raser den nordamerikanske Frihedskrig, hvor foruden Englænderne og Amerikanerne ogsaa Hollænderne deltog. Da Danmark var en af de faa neutrale Magter, naar dets Handel sin højeste Blomstring i disse Aar, og særlig kommer største Parten af Handelen med Ost- og Vestindien paa danske Hænder.

Ved Fredsslutningen 1783 faar dette Forhold en brat Afslutning; dog afsluttedes den vestindiske Handel først helt i 1807, medens den ostindiske ogsaa fortsattes efter Krigen 1807—1814, men kun i ringe Maalestok.

1786 bliver den store Landbokommission nedsat i København, og den giver Anledning til gennemgribende Reformers paa Landvæsenets Omraade, som ret snart giver sig Udtryk i en forøget Produktion af Landbrugsprodukter.

I 1789 udbryder den franske Revolution, og Ludvig den 16. henrettes 1793. Revolutionskrigene begynder 1792 og fortsættes af Napoleonskrigene med enkelte Aars Afbrydelser til 1815.

I det lange Tidsrum til 1807, medens Europa var optaget af Krige, havde Danmark Fred med den kortvarige Afbrydelse af Slaget paa Reden 1801.

Disse Aar regnes for Danmarks Handels Glansperiode,

idet Continentets Hære havde Brug for store Forsyninger af Landbrugsprodukter, og flere af de søfarende Nationer var optaget af Krigene.

I Aarene 1807—1814 raser Danmarks ulykkelige Krig med England. Ligeledes har Danmark 1808—1809 og 1813 Krig med Sverrig.

Efter at Danmarks Flaade var røvet af Englænderne, samledes der i 1808 i frivillige Bidrag til Forsvaret 1 Mill. Rigsdaler, og samtidig udrustedes en Mængde Kaperskibe, som førte en energisk Guerillakrig mod Englænderne i de danske Farvande.

I Aarene 1812—1813 er der fuldstændig Misvækst i Norge, og da Englænderne samtidig afspærrer for Tilførsel, trues Landet af Hungersnød.

I 1812 sender Napoleon, medens han selv er paa sit ulykkelige Tog til Moskva, et Hjelpekorps til Danmarks Sydgrænse under Marchal Davoust.

1813 bliver Napoleon slaaet i Folkeslaget ved Leipzig, Statsbankerotten indtræder i Danmark, og Courant-Sedlerne blev nedskrevet til $\frac{1}{6}$ af de nye Rigsbanksedler. Sverrig erklærer Danmark Krig, men denne Krig saavel som Krigen med England afsluttes med Freden i Kiel den 14. Januar 1814.

I 1815 forbyder England Indførsel af Hvede, men lider i 1816 og 1817 af Misvækst, som giver Anledning til Indførsel af Havre og Byg, men i 1819 vedtages Kornlove, som begrænser eller umuliggør Kornindførsel.

1815—1816 er endnu gode Handelsaar i Danmark, men i Aarene 1818 og 1820 gennemgaar den danske Handelsstand en stor Krise.

I 1818 oprettes Nationalbanken.

I Aarene 1819—1826 gennemgaar Landet en voldsom Landbrugskrise, idet Kornpriserne falder til Femtedelen af, hvad de var tidligere.

1805 var Aalborg Handelsflaade paa 94 Skibe med en Drægtighed af 3244 Tons, og der ankom 620 Skibe til Aalborg med en Drægtighed af 21,796 Tons. Der eksporteredes i samme Aar cirka. 100,000 Tønder Sild til Udlandet og 10—20,000 Tønder til Indlandet.

Aarene 1804—1817 danner Afslutningsperioden for det store Sildefiskeri i Limfjorden. Eksporten til Udlandet var i 1817 38,000 Td. Sild, til indenlandske Havne sendtes noget lignende. Fiskeriet gav tillige Anledning til betydelig Import af

Salt, Hør og Hamp, Tøndestaver og Tjære. Kun i et enkelt Aar efter 1817, nemlig 1828, var der igen godt Sildefiskeri, men ellers forsvinder Silden efterhaanden fra Limfjorden.

1814 lider Aalborgs Handel et ubodeligt Knæk ved Norges Afstaaelse.

1825 brød Vesterhavet igennem ved Agger, hvilket gjorde de andre Limfjordskøbstæder mere uafhængige af Aalborg, atter til Skade for Byens Handel.

Karakteristik af Jacob Kjellerup, Justitsraad og Overkøbmand.

Udformet paa Grundlag af hans efterladte Papirer.

At give en Karakteristik af en Mand, der er hedengangen for 80 Aar siden, er ikke saa lige til, idet man er udsat for, at den ikke paa alle Punkter bliver identisk med de faktiske Forhold. De værste Vanskeligheder overvindes dog derved, at Jacob Kjellerup har efterladt sig en Del Breve, Dokumenter, Kopibøger, Dagbøger etc.

Naar man ved, hvor alsidig denne Mands Virksomhed var, naar man kender de overordentlige Vanskeligheder, som en Forretningsmand i hin Tid havde at kæmpe med, naar man ser, med hvilken Omhu og Ordenssans han har udført sin ret udstrakte Korrespondance og sine omfattende Regnskaber, forbavses man uvilkaarlig over denne Mands Virksomhedstrang, hans Energi, hans Flid og Ordenssans. Disse hans mest fremtrædende Egenskaber havde dog næppe været tilstrækkelige til at fuldføre hans Livsværk, men han var tillige i Besiddelse af en klar og snar Tanke og en staalsat Vilje. Han var et udpræget Arbejdsmand og synes at have været paa Færde fra den tidlige Morgen til den sildige Aften, men trods det noget rastløse, der synes at være i hans Karakter, har han dog Ro til en nøjeregnende Grundighed i alt, hvad han foretager sig. Samtidig med, at han altid higer fremad, synes hans Handlinger altid at være Resultatet af rolige og vidtgaaende Overvejelser.

En Mand, der stiller saa store Fordringer til sig selv, vil ogsaa stille store Fordringer til sine Folk. Man hører derfor endnu Folk sige, at Jacob Kjellerup var en *myndig* Mand, og saaledes maa man ogsaa opfatte ham. Men paa den anden Side forstod han at honorere de dygtigste og paalideligste Folk, han havde i sit Brød. Det har man flere Eksempler paa, og ofte havde han sine Folk i en lang Aarrække.

Ansete Handelshuse anbragte deres Sønner i hans Forretning for af ham at lære Dygtighed i Handel og Redelighed i Vandel. Og han lærte dem sine egne sunde Handelsprincipper, lærte dem Orden og Økonomi. Ikke alene sørgede han for deres praktiske Uddannelse, men de maatte ogsaa sætte sig ind i den Teori, som kunde bidrage til at gøre dem til perfekte Handelsmænd. Det fremgaar saaledes af Regnskabet, at de nød Undervisning baade i Tysk og Engelsk. Og som den fuldendte Handelsmand førte Jacob Kjellerup selv en Del af sin Korrespondance paa disse Sprog, hvilket ses af hans endnu opbevarede Kopibøger. Man ser heraf, at han med Hensyn til de unge Handelsmænds Uddannelse var forud for sin Tid.

Jacob Kjellerup sørger godt for sine Børns Opdragelse. I Aarene 1802—03 og 04 sender han sine 2 Sønner til en af Landets mest ansete Skoler, Institutet Bernstorffsminde paa Fyen, hvor de nød en fortrinlig Undervisning. Da Skolegangen er endt, uddannes de til Handelen. Som voksne sendes de ud paa Rejser til Tyskland, Norge og Sverrig for at samle Kundskaber, for at se sig om og for at høste Erfaring.

Den Tid, i hvilken Jacob Kjellerup driver sin Forretning op og tjener sig en Formue paa ca. 2 Mill Kr. i vore Penge, var i mange Henseender en vanskelig Tid for Handelsstanden. Det er særlig i Tiden fra 1785 —1820, at Jacob Kjellerup driver sin store Forretning og tjener sine Penge. Ganske vist var han Købmand lige til sin Død 1831, men han siger selv, at han i de sidste 10 Aar søgte at realisere sine Lagre. Tiden fra 1800—1820 var en for Handelsstanden meget farlig Tid (Krigen og de fortvivlede Pengeforhold). Mange af Datidens mest ansete Handelshuse maatte »erklære sig«. — Naar Jacob Kjellerup i disse vanskelige Tider ikke alene holder sine Penge sammen, men stadig forøger sin Kapital, saa er det ikke et Lykketræf; thi han led store Tab, tabte vel ca. $\frac{1}{4}$ Mill. Kr. (ved eet Firma alene 40,000 Rd.) ialt. — Uden at give ham mere Ros, end der tilkommer ham, maa man indrømme, at det var hans *personlige Egenskaber*, der bevirkede, at han klarede sig, som han gjorde.

Jacob Kjellerup havde næppe æstetiske Interesser, men der var vist faa, der kunde sættes ved Siden af ham i Interesse for og Kendskab til alt, hvad der rørte sig i det praktiske Liv. Hans Resultater som Købmand staar utvivlsomt i Sammenhæng hermed.

For at være i Stand til at manøvrere med en saa omfat-

tende indenlandsk og udenlandsk Forretning maatte der nødvendigvis kræves en omfattende Viden om og en klar Forstaaelse af de politiske Forhold og Næringsforholdene baade herhjemme og i de Lande, hvor han havde Forretningsforbindelse. Han havde den for en Købmand uvurderlige Evne til baade at dømme rigtigt om det nærværende og skønne klart om Retningen af den fremtidige Udvikling. Han synes at have studeret de historiske Begivenheder meget nøje, ligesom han med stor Interesse følger Tidens Lovgivning, og disse 2 Ting var uafviselig nødvendige i hin urolige Tid. Han synes ikke at blive nedstemt ved Uheld og ved de forskellige Kriser, der overgik Landet i hans Tid, tvertimod synes Vanskelighederne at ægge ham til forøget Energiudfoldelse.

Det hændte i hine Tider ret ofte, at en gangbar Vare paa Grund af de historiske Begivenheder og Tidens Lovgivning ret pludselig blev ukurant, medens andre Varer af samme Grunde pludselig fra at være usælgelige kom i Kurs. — At være klar over detté var af stor Vigtighed for Handelsmanden; men dette forudsatte, at han fulgte med Tiden, havde Føling med Konjunkturerne; og Jacob Kjellerup ejede denne Akkomodations-evne i særlig Grad. Det var hans Styrke.

Den store Erfaring, det giver at komme i Berøring med mange Mennesker, drog han sig til Nytte. Han besad en stor Del Menneskekundskab, og denne hjalp ham til at bedømme sine Forretningsforbindelser.

Overfor sine Skyldnere var han en lang Aarrække meget tolerant; men som Tiden gik, blev Forholdene i Forretningsverdenen mere og mere usolide, og uden at blive unødigt haard faar han i denne Periode al sin Energi behov for at bevare de store Summer, som han havde udestaaende rundt omkring.

Ofte viser han sig som en stor Diplomat, tidt med en besynderlig Blanding af Snuhed og Takt.

Han var i Besiddelse af en udpræget Retsfølelse; dette fremgaar atter og atter af hans Breve. Hans Redelighed og Hæderlighed som Handelsmand var kendt af alle. Derfor ansaaes han ogsaa for Aalborg Handelsstands første Mand og fungerede i en Aarrække som Overkøbmand, d. v. s. Formand for Købmændenes Forening.

Jacob Kjellerup var en reflekterende Natur og en alvorlig Mand. Atter og atter hedder det i hans private Korrespondance: »Naar jeg har manøvreret, som jeg har, er det Gud at takke derfor.« Heller ikke er han den selvkloge Handelsmand. Gang

efter Gang konsulterer han andre dygtige Handelsfolk. Hans Myndighed bestod ikke deri, at han var utilgængelig og afvisende mod de Mennesker, der søgte ham.

Han har utvivlsomt kun i ringe Grad deltaget i Tidens Fornøjelser, og man kan ikke antage, at han ofte har deltaget i det Liv, som Datidens Mænd førte paa Vinstuer og i Klub. Han er derved nok blevet en noget enlig Mand uden mange intime Venner og uden Popularitet i det brede Lag. Selskabeligt Samvær og almindelig Snak laa ham fjernt. Virksomhed var for ham et og alt, og Trangen hertil gav sig Udslag, baade hvor det gjaldt hans eget, og hvor det gjaldt hans Standsfællers og hans Bys Velfærd.

I Kraft af hans private og offentlige Virksomheds Resultater og den Maade, hvorpaa man ser, at Resultaterne er blevne til, synes det os, at Jacob Kjellerup endnu den Dag i Dag kan stilles op som Mønster baade som Købmand og som Borger.

P. C. Knudsen.

De økonomiske Resultater af Jacob Kjellerups Virksomhed som Købmand.

I Kjellerups Statusopgørelser afspejler sig klart hans Virksomheds Vækst og dens senere Stagnation, og man hidsætter derfor paa næste Side et Resumé af hans aarlige Opgørelser.

Han begynder allerede som 20-aarig at føre Statusbog, og Foranledningen hertil synes at være den, at hans Broder, hos hvem han den Gang var ansat, havde tilladt ham at handle lidt for egen Regning, og hans Moder har i den Anledning givet ham Rdl. 400. — I de første 5 Aar er det sikkert kun smaa Transaktioner, han har foretaget, men man ser, at han har interesseret sig i 2 store Handelstogter, det ene til Vestindien, det andet til Ostindien, med 500 Rdl. i hver, men da denne Handels Guldalder netop ophørte 1783 ved Afslutning af den nord-amerikanske Frihedskrig, mislykkedes den unge Købmands lille Spekulation fuldstændig, og han tabte næsten alle de indskudte Penge.

Først i 1785, da han er 25 Aar gammel, tager han Borgerkab, køber en mindre Ejendom, Vesteraa Nr. 13, og begynder der sin Købmandsvirksomhed for egen Regning.

Af de talrige Randnoter og Anmærkninger, som er indflettede i Statusbogen, skal meddeles følgende:

Paa Aarsopgørelsen primo 1786 anfører han:

»Brudestads	206	Rdl.
Bryllup og mine Klæder	368	—
Min salig Kones Jordefærd	160	—«

(Hans første Kone døde 26 Dage efter Brylluppet.)

I Regnskabet for 1794 findes følgende: »Subscriberet et frivilligt Bidrag at give Kongen til Christiansborg Slots Ophbyggelse 100 Rdl.«

Regnskabet for 1795 udviser, at dette Aar har bragt betydelige Tab, nemlig 4600 Rdl. En Del af Tabet hidrører fra en

Resumé af Statusopgørelser.

Marts	Formuen forøget i Aarets Løb med	Ved Aarets Udgang Formue	Deraf		
			i Vare- lager	i Skibe	i Grund- ejendom
	Rdl. D. C.	Rdl. D. C.	Rdl. D. C.	Rdl. D. C.	Rdl. D. C.
1780....	296	346	14,24		
1781....	170	516	40		
1782....	600	1,116	87,74		
1783—85	768	2,500			
1786....	*	4,000	5,200	90	3,820
1787....	3,100	7,100	7,000	90	3,700
1788....	1,000	8,100	7,500	2,980	3,700
1789....	2,245*	12,000	10,574	50	3,700
1790....	3,500	15,500	13,966	600	3,500
1791....	6,000	21,500	9,312	450	3,400
1792....	4,000	25,500	16,500	500	3,400
1793....	6,500*	33,500	26,514	65	3,260
1794....	6,500	40,000	39,408	60	3,200
1795....	2,000	42,000	26,224	1,170	3,200
1796....	7,000	49,000	20,414	1,350	3,600
1797....	»	49,000	13,684	2,200	3,600
1798....	5,200	54,200	20,346	2,370	3,400
1799....	7,800	62,000	24,273	1,770	9,300
1800....	11,500	73,500	37,000	3,500	9,300
1801....	13,454*	90,000	32,900	4,400	9,300
1802....	6,700	96,700	38,151	4,050	9,050
1803....	1,300	98,000	42,160	3,530	9,050
1804....	7,200	105,200	45,400	3,500	9,050
1805....	11,800	117,000	32,400	3,500	118,126
1806....	15,000	132,000	40,580	3,970	119,550
1807....	48,000	180,000	47,690	3,930	9,050
1808....	18,000	198,000	41,868	4,000	10,100
1809....	22,000	220,000	67,835	6,400	10,100
1810....	43,000	263,000	81,092	19,400	24,500
1811....	46,500	309,500	123,019	32,300	24,350
1812....	83,500	393,000	140,393	41,400	25,800
1813....	207,000	600,000	254,924	30,000	25,150

Møntforandring: 1 Rigsdaler Dansk Courant nedskrives til 1/8 Rigsbankdaier.

	Rbdl.	Rbdl.	Rbdl.	Rbdl.	Rbdl.
1814....		342,000	115,825	9,200	30,400
1815....	72,000	414,000	115,661	8,200	30,900
1816....	50,000	464,000	142,346	8,200	30,900
1817....	73,000	537,000	150,078	6,200	30,900
1818....	33,000	570,000	81,411	5,000	30,800
1819....	÷20,000	550,000	47,500	4,000	30,800
1820....	5,000	555,000	41,941	3,000	29,200
1821....	÷25,000	530,000	27,236	3,000	29,200
1822....	10,000	540,000	29,730	3,000	29,200
1824....		554,000	18,647		26,500
1827....		570,000	5,500		22,100
Til Arvingerne for- deltes.....		645,000**)			

*) Arvede i disse Aar ialt Rdl. 7,700.

**) Købeevnen af 1 Rbdl. paa den Tid ansættes til det samme som 3 Kr. i vore Dage.

Ildebrand i Bergen, hvor der for Jacob Kjellerup brændte Lærred for 900 Rdl.

Det har ligeledes sin Interesse at se, at han ansætter Værdien af 2 Køer til 20 Rdl.

Med Hensyn til Fortjenesten er Aaret 1797 det mørke Punkt. I Hovedbogen findes følgende: »Altsaa har jeg, formedelst Tab paa Korn og andre Varer — samt *Bedrageri* — intet tjent fra 22. Marts 1796 til 22. Marts 1797, men Gud ske Tak! stoppet!«

Han giver i 1801 til Defensionen i Anledning af Krigen med England og til saarede og Enker 150 Rdl.

I Aarene 1801—02 og 03 har Jacob Kjellerup en Kommiss ved Navn Simoni, som aarlig faar 100 Rdl. i Løn.

Aaret 1803 er et af de magre, idet mange Ulykker støder til. Galeasen »Mercurius« bliver i Maj 1802 sendt til Drammen med 1106 Td. Rug til 5300 Rdl. og andre Varer for 100 Rdl. Skibet sank 12 Mil Nord for Skagen. Mandskabet blev reddet af et andet Skib og ført til København, hvor de ankom før Kjellerups Brev om Assurance, og Skib og Ladning blev derfor tabt totalt. Ved denne Ulykke tabtes 6100 Rdl. Samme Aar er der en stor Ildebrand i *Fladstrand*, hvor der brænder Korn for Jacob Kjellerup til en Værdi af 1100 Rdl. Aarets Tab var ialt 7826 Rdl. Uagtet dette betydelige Tab gav Aaret dog en Formuefremgang paa 1300 Rdl.

I Regnskabet for 1808 findes følgende Randbemærkning: »I Maj blev Jomfru Ane, som har tjent i mit Hus paa nittende Aar, gift med Hr. Carl Akkerman. Jeg gav hende som Udstyr for hendes lange og tro Tjeneste 350 Rd. og et honorabelt Bryllup.«

»I August 1807, da vores Kronprinsesse med Gemal og alle regulære Tropper laa i Holsten, ekspederede den engelske Regering en Krigsflaade og Transportflotille med 30,000 Mand, der som Venner omringede Sjælland, begerte den danske Flaade, og da den blev dem nægtet, og der intet Forsvar var, gjorde de Landgang og bombarderede Kjøbenhavn fra Landsiden, indtil den frasagde sig Flaaden og Arsenalen, som Røverne slæbte med, og Krigen blev da erklæret.«

I Aaret 1809 læses som Fodnote følgende: »I Terminen 1808 gav jeg Skjøde paa Aggersborggaard og Gods; derfor er min Gæld saa meget mindre. — Krigen med England vedvarer endnu, saa og med Sverrig, som Danmark erklærede Krig i Foraaret 1808.

De danske Bco. Sedler er som Følge af denne Krig gaet

fra 140 til 300, hvorover min Avance er saa stor, da mit Lager af baade uden- og indenlandske Produkter er stigende i Forhold.«

1810: »Min ældste Søn, Jens Kjellerup, rejste den 1. Sept. 1809 til Christiansand, Gothenborg, Malmø og Kjøbenhavn og kom hjem i Februar 1810. Den Rejse kostede mig Rd. 1460.

Jeg har fæstet et Kor i Kirken. Indfæstningen kostede mig Rd. 209.

Fjenden tog Kaffe fra Skipper Thonboe, paa Rejse fra Christiana til Aalborg, for Rd. 501. Krigen med England vedvarer endnu, men med Sverrig blev sluttet Fred i Begyndelsen af dette Aar. Vore Bco. Sedler gaar slet og er nu 425 a 450 imod Bco., hvorover min Avance er saa stor.«

1811: »Krigen imellem England og Danmark vedvarer endnu, hvorfor den danske Cours gaar slettere og staaer nu paa Hamborg i 800 à 824, hvorover min Avance er saa stor, da alle Varer immer stiger noget i Forhold. — Ved Skipper P. Møller, paa Rejse fra Kjøbenhavn til Aalborg, forliste (ved Opbringelse) Vaer for Rd. 640, og Amdam*) fra S. G. Clausen for Rd. 410; ellers intet tabt ved total Forlis, men dog tabt noget ved Opbringelse til England af »Elisabeth Berlin« og ved Rofflotillens Anholdelse i Fladstrand af »Cometen«. Begge Skibe blev frigivet.

For at sikre mig selv og mine mig overlevende Børn, da disse nu til Dels er giftefærdige, om de skulde indlade sig i Ægteskab og dø før jeg, har jeg under 30. Marts 1810 ved lovligt Samfrændeskifte, tildelt dem i Mødrenearv, siden jeg endnu er Enkemand, 18,000 Rd., som næste Aar bliver at beregne. Dette Skifte har med Salær og Papirer kostet mig 1000 Rd.«

1812: »Krigen med England vedvarer endnu og vores Cours continuerer slet, 800 imod Bco., hvorover alle Varer stedse gaar højere i Pris, og min Avance er derfor saa stor. Fra overordentlig Tab har Gud bevaret mig, men jeg har dog haft betydelige Tab ved »Elisabeth Berlin«s Opbringelse til England og ved »Christine«s Opbringelse baade til England og af Rofflotillen til Fladstrand, skønt begge blev frigivne.«

1813: »Krigen med England vedvarer endnu, og vores Cours er bestandig siden sidste Aar gaaet slettere og slettere, hvorover alle Varer stiger, og min Avance er saa stor — men synes kun saa, og er kun liden. Vores Cours paa Hamborg er nu 1850 Rd. D. C. for 100 Rd. Hamb. Bco. Men under 5. Januar 1813 er ved en Forordning en ny Pengesort indført i Danmark under Navn af Rigsbankdaler Sølvværdi, hvoraf der gaar 2 paa 1 Specie. Coursen derpaa sættes 2 Gange aarlig (Navneværdi):

*) Amdam = Stivelse.

1. Aug. og 1. Febr., og alle gamle D. C. Sedler indløses med 6 for 1 Rigsbankdaler N. V. Riget kommer alt mere og mere i Decadance. Det gaar sørgeligt! — Banken er givet 1. Prioritet i alle faste Ejendomme. Der er svære Skatter og Byrder, men ingen Handel, hverken til Lands eller til Vands.«

I Aaret 1813 giver Forretningen en Indtægt af 207,000 Rdl.

Jacob Kjellerup skriver, at hans Indtægt ganske vist er stor, men det betyder ikke saa meget, da Pengeforholdene er meget daarlige paa Grund af Krigen. I samme Aars Regnskab tilføjer han: »1812 har det danske Sø-Militær i Hals bemægtiget sig min Galease »St. Thomas«, bestemt til København med Havre, og førte den bort med Kongens Folk til København gennem Bæltet; Ladningen blev varm og endelig i København solgt til halv Pris.«

Skibet bliver senere opbragt og konfiskeret af Svenskerne.

I 1814 skriver Jacob Kjellerup om et andet stort Tab saaledes: »Det ses, at jeg i Januar d. A. i Anledning af den rædsomme Krig har mistet min største Galease »*Elisabeth Berlin*«, hvis Mage jeg ej kan købe for 16,000 Rbdl.«

Marchal Davoust tager 10 Piber Portvin, som K. havde liggende i Hamburg*).

Om Pengeforholdene skriver Jacob Kjellerup i dette Aar følgende: »I Septbr.-Oktbr. forrige Aar var det saa desperat, at 100 Rd. Hamburg Bco. kostede 14,000 Rdl. D. C. Nu er Courseen paa Hamburg 28 à 2900 Rdl. D. C. paa 100 Hbg Bco.«

Varelageret i dette Aar opgiver han til 115,825 Rbdl. Lager findes følgende Steder: I hans egen Gaard i Jomfru Anegade, i hans Gaard i Slotsgade, i Hals og i Fladstrand (Frederikshavn). I en Randbemærkning skrives om »*Elisabeth Berlin*«s Forlis saaledes: »Min Galease, »*Elisabeth Berlin*« kaldet, sidst ført af Skipper Jørgen Nielsen, har i Christiania i Novbr. f. A. ganske imod min Ordre taget Fragt med til Randers, og paa sin Rejse forliste den ved Hals.«

Om Krigen i dette Aar findes i Regnskabet følgende af Interesse: »I Anledning af at Fred er sluttet ca. 14. Januar d. A. sidst med Sverrig og med alle Magter, da Norge maatte afstaas og Jylland blev fri for fjendtlige Tropper, skønt Slesvig og Holsten var besat af Russere, Preuss. og Mecklenb. o. s. v., givet til Oprettelsen af et *Sygehus* 400 Rdl.«

*) For at faa Godtgørelse for dette Tab førte Kjellerup efter Fredens Slutning en vidtløftig og energisk Korrespondance med den danske Udsending i Paris.

Regnskabet for 1815 udviser en Fortjeneste af 72,000 Rbd. Om denne betydelige Fortjeneste bemærker han: »Denne ikke liden Avance rejser sig fra, at nogle Varer, jeg under Krigen havde under Vejs og forhen var lavt ansat, nu er bleven realiseret.« Om Pengeforholdene meldes: »Vores Cours gaar desværre igen slet og er nu paa Hamburg 600 Rbd. for 100 Hamburg Bco.«

I Aaret 1816 meldes af særlig Interesse: »Vores Rigsbankspenget gaar med hver Dag slettere og slettere, og Kursen er nu paa Hamburg 717 Rbd. paa 100 Hamburg Bco. I Anledning af Norges Afstaaelse og de deraf paalagte Udgifter, kan ingen af vores Produkter i Norge afsættes. Tilmed gaar de norske Rigsbankspenget endnu meget slettere end vores og saaledes, at 100 Rbd. norske er kun 40 Rbd. danske, hvorved mange Danske, som *der* har tilgode, taber considerable og kan bringes til Bøllerstaven, bagefter de norske Indbyggere. Paa Korn og saadanne Varer er desaarsag tabt for de Danske uhyre Summer. Det eneste, som nu geskjæftiger mig og nogle flere Handlende i Aalborg, er Sildesalteri og Handel dermed, som aarlig tillager, da Silden nu er vendt sig fra Baahuslehns Skjærgaarde. Dette er en stor Indtægtskilde for det lille Danmark. Himlen forunde os Continuation heraf og velsigne vores Lands Grøde.

Formedelst vores Handels ganske Aftagelse paa Norge have vi saare lidet at bestille i Handel og Skibsfart.«

I 1817 berettes: »Kornpriserne steg i Holland, Sild solgtes, og af alt solgte jeg her paa Stedet, hvad sælges kunde, og Discontoen i Kjøbenhavn var tillige høj, derfor er min Avance saa stor. Ligesom min Søn Jens i 1809—10 for min Bekostning rejste herfra til og igennem Søndenfjælds Norge, igennem Sverrig og Kjøbenhavn og til Lands hjem, saaledes har min Søn Niels sidste Sommer paa min Bekostning rejst herfra ad Søvejen til Kjøbenhavn og Königsberg, derfra til Berlin og siden langs Østersøens Kyst til Lybeck, Hamburg og hjem.«

Ved Fortjenesten i Aaret 1818 (33,000 Rbd.) steg Formuen til 537,000 Rbd. Jacob Kjellerup meddeler i Regnskabet for 1818 følgende: »Skatterne er svære, Landmænd og alle gaar i Fattigdom. Ejendomme er usælgelige til det halve, de kostede for 2 Aar siden. Som Følge af Coursens Bedring tabtes store Summer paa saltet Sild og paa alt, som var købt og sendt til Udlandet at realisere, Vores Cours gik i Maj 1817 til 5 Rbd. pr.

Specie og varierede imellem $4\frac{1}{2}$ og 5 Rbd. til ud paa Efteraaret; i December gik den i 4 à $4\frac{1}{2}$ Rbd.«

I Aaret 1819 berettes om Pengeforholdene:

»Vores Cours gik d. 3. April 1818 paa Hamb. 300 p. C., Amst. 262 p. C., London $12\frac{1}{4}$ Rbd. p. £, og gik i Aar nedad indtil d. 22. Decbr. 1818, da den i Hamb. var 350 p. C., Amst. 228 p. C., London $10\frac{1}{6}$ Rbd. p. £. Fra den Tid til nu videre ned, og er i Dag, Hamb. 211 p. C., Amst. 194 p. C., London $8\frac{3}{4}$ Rbd. Discontoen er 6 p. C.

Som Følge af den overvættets Forbedring af vores Penge, er alle Produkter saavel i Ind- som Udlandet falden betydelig, og er desaaarsag mit Varelager nedsat til Pari Cours, og omtrent beregnet til 50 p. C. højere end de kostede før Krigen«.

Dette Aar bringer følgende større Tab:

»Tab paa Varer (Nedsættelse).....	13.000 Rbd.
Tab paa Ejendom og Besætning.....	3.000 —
Tab paa dem, der er gaaet i Fattigdom.....	11.300 —
<i>Stjaalet ved Indbrud fra mit Kontor d. 14. Febr. d. A.</i>	760 —
Tab ved lovlige Forskrivninger.....	25.000 —

Ialt tabt. 53.060 Rbd.

At jeg, uagtet denne store Revolution, dog kuns er gaaet 20,000 Rbd. tilbage beviser, at jeg alligevel har tjent en god Sum; thi jeg havde i Sommeren 1818 Korn-Com., og ekspederede til England for 171,000 Rbd., og som gik lykkelig for mig og mine Committentere, men mange her og andre Steder gik Fallit. — Alle Næringsveje aftager, og Fattigdom tiltager. Høje Skatter og Kommuneafgifter vedbliver.«

1820. »Efter forrige Aars Balance var min virkelige Formue 550,000 Rbd. Af nedenstaaende bemærkede Aarsager har jeg ikke tjent mere end — og dog ved Guds Beskærmelse — 5000 Rbdl.

Bemærkninger: At vores Cours saa pludselig forbedredes, som jeg f. A. har anmærket, var fordi Regeringen gjorde et Laan i Hamburg, hvilke Banco blev solgt paa Københavns Børs. Regeringen laante Sedlerne til Ejendomsbesiddere, som, da Kvartalskursen i Juni var pari (1819), derfor gav Forskriv. i Sølv og 5 p. C. Renter, som inden Aar og Dag bringer dem til Betlerstaven.*)

*) Staten udlaante til Ejendomsbesiddere paa denne Vis ca. 5 Mill. Rbdl., og Kjellerups Forudsigelse er fuldstændig rigtig, idet disse Laan i Stedet for at hjælpe Landejendomsbesidderne ruinerede dem. Staten maatte imellem 1820—1830 overtage Godser paa ca. 12,000 Tdr. Hartkorn, og disse realiseredes successive med meget store Tab.

Kornpriserne, Sild og alle Landprodukter faldt med hver Dag, saa der blev tabt mere end halv Kapital.

Det blev ogsaa forbudt at indføre Korn i England. — I August og Septbr. 1819 gik Spec. igen i 260 p. C., ja 270 p. C., og Kvartalkursen for Oktbr., Novbr. og Decbr. blev 262¹/₂. I Decbr. 1819 gik Børskursen i 290, ja 300 p. C., og Kvartal-kursen for Jan., Febr. og Marts 1820 blev 287¹/₂.

Ejendommene paa Landet falder med hver Dag, fordi Korn ikke søges, og Skatterne er uoverkommelige. — Ejendommene i Købstæderne falder ligeledes, fordi her ingen Næring er, men derimod uforskammede Skatter.

1 Td. Byg, som i Novbr. 1818 kostede 6¹/₂ Rdl., koster nu kuns 3 Rdl.; ogsaa Sildesalteriet, som i nogle Aar er tjent noget ved, synes i Østersøen at gaa af Moden, desaarsag de allerfleste i Nibe gaar til Grunde, og gaar Fallit een efter en anden, ligesom ogsaa de handlende i Oplandet. Kort: Intet kan nu i nogen Gren foretages, alt bliver med hver Dag værre, og al Næring og Biæring er her ophørt, dels fordi Norge er givet bort, svær Told der skal svares af alle danske Produkter, og dels fordi alle Ting ved de senere Lovgivninger er gjort saa besværligt og dræbende, at intet kan bestilles.

Foruden hvad jeg af alle disse Aarsager har nedsat paa mit Lager, har jeg af Debitorer efter Forskr., som forrige Aar var beregnet, men som nu enten er gaaet Fallit eller ses at gaa forloren, udsat 13,000 Rbd.

Af mine løbende Debitorer, som f. A. var beregnet,

udsat, som tabes 5000 —

Paa mine faste Ejendomme og Besætning tabt . . . 3000 —

Ialt tabt . . 21,000 Rbd. «

Disse Tal taler for sig selv.

I Aaret 1821 har Jacob Kjellerup atter tabt betydelige Pengesummer.

Af Regnskabet for dette Aar er følgende Uddrag af Interesse:

»Efter forrige Aars Balance var min Formue 555,000 Rbd. Men af nedenbemærkede Aarsager er gaaet forloren: 25,000 Rbd. — og dog er Gud at takke, det ej er det dobbelte eller tredobbelte. —

Bemærkninger: I Maj f. A. gik vores Cours til 255 p. C. fra Hamburg, og varierede derimellem og 264 p. C., nu 262 p. C., hvilke Forandringer er meget skadelige.

Kvartalkursen blev sat for April, Maj og Juni i 1820 til 262 $\frac{1}{2}$, fra Juli sidst til Dato var den fast 250.

Korn, Sild og alle Landprodukter er falden til næsten det halve af forrige Aar. Al Slags Korn er forbudt i England, Frankrig, Spanien og Portugal at indføre. Alle Indbyggere gaar i Fattigdom. Kongen bliver ved det i 1819 gjorde Udlaan Ejer af mange Godser, da alle Skatter og Byrder vedbliver lige store og staar ej i Forhold til, hvad Landets Frembringelser koster. Her er ingen Næring eller Binæring i navnlig Maade, intet kan bestilles i nogen Gren, saare lidet kan betroes nogen her i Byen eller i Oplandet eller andet Steds. Med alt er det værre end forrige Aar.

I Februar og indtil 30. Maj 1820 aabnede Nationalbanken et Indlaan af Sedler imod Obligationer i rede Sølv og 5 pCt. Renter. I April og Maj gav jeg Ordre til Meyer & Trier, Ryberg^{*)} og Wiibroe at indskyde paa mit Navn 150,000 Rbd. Ryberg lovede det, men opfyldte det ikke med 38,000 Rdl. og erklærede sig i Juni (∴ gik Fallit) saavel som Wiibroe. Meyer & Trier erklærede sig i Juli f. A. Hos Ryberg havde jeg da oprindeligt tilgode 39,000 Rbd. Sedler og Bco. 6600, er 44,000 Rbd., som jeg har ansat à 25 pCt. for 11,000 Rbd., altsaa for det første tabt: 33,000 Rbd. Hos M. & Trier havde jeg oprindeligt 1700 Rbd., rede Sølv, derpaa tabt 1100 Rbd.

Hos Wiibroe har jeg ca. 10,000 Rbd.; han har lovet fuld Betaling, men er dog tvivlsom, imidlertid er de beregnet.

*) Baade Ryberg & Co. og Meyer & Trier havde i de foregaaende 50 Aar hørt til Københavns mest bekendte og mest ansete Firmaer.

Firmaet Ryberg & Co.s Stifter var Konferensraad Niels Ryberg, der var bondefødt og havde lært Handelen i Aalborg. Firmaet havde en ledende Stilling paa Storhandelens forskellige Omraader, særlig i de store Handelskompagnier. Senere optog Ryberg og efter ham hans Søn forskellige Parthavere i Forretningen, og iblandt disse var Ivar Wiibroe, Kjellerups særlige Kommissionsnær i København.

Man fandt det saa betydningsfuldt for hele Landet, at Firmaet blev holdt oppe, at Staten gjorde store Bestræbelser for at forhindre Konkursen, men Firmaet stod dog ikke til at redde.

Meyer & Trier blev stiftet af Hofraad D. A. Meyer, og Regeringen benyttede ofte denne fremragende Mands Raad i Statens Finanspolitik. Paa nærværende Tidspunkt var Firmaets Indehavere Trier og den bekendte M. L. Nathanson, en Sønesøn af sidstnævnte er Forfatteren P. Nansen.

Begge Firmaer ansaas i deres Velmagtsdage for at eje store Rigdomme; ved Konkurserne var Passiverne kolossale. Tabene ramte for en stor Del udenlandske Kreditorer.

Paa endnu uberigtiget Sild i Stettin, atter nedsat...	1000	Rbd.
Paa min Fordring hos P. Mørch & Co. nedsat	1500	—
Paa 9 Læster Høstsild fra 1819, tabt det hele	1500	—
Paa 300 Td. Vaarsild, tabt i Königsberg	1200	—
Paa løbende Debitorer, som forrige Aar var beregnet, nedsat	2000	—
Paa Obligationsdebitorer, nu udeladt	2000	—
Byg og Malt i Lager, nedsat	2200	—

Saaledes er ren tabt, foruden hvad er nedsat paa Varer,
46,000 Rbdl.«

1822: »Efter forrige Aars Balance var min Formue 530,000 Rbd. Af nedenstaaende Aarsager har jeg altsaa ikke forøget min Formue med mere end — og dog med Guds naaderige Beskærmelse — 10,000 Rbd.

Bemærkninger: Conjunkturerne vedbliver at blive værre og værre, alle Landprodukter falder mere og mere. Korn forbudt i alle Riger i Europa at indføre, som før bemærket. Norge er det eneste Sted, og der er høj Told paa alle Ting og 50 pCt. Tillæg med danske Skibe, derfor tabt paa alt, ihvor godt Køb her haves. De høje Skatter og Kommuneafgifter vedvarer alligevel, derfor faar Kongen et Gods efter et andet, og Execution og Salg af Ejendom hører til Dagens Orden. Her er aldeles intet at bestille eller at tjene i nogen Gren, ej heller andet end Tab ved Sildesalteriet, alle gaar i Fattigdom, derfor tabes hos alle Debitorer.

Jeg indskrænker mig ogsaa mere og mere; thi alle Foretagender ender med Tab. Ingen Afsætning, og ingen kan betros; derfor kan ingen Udenrigsvarer ordineres, thi de fordærves og tærer Renter og falder tillige i Prisen.

I dette Aar har Regeringen gjort et Laan til, nemlig i London: 3 Mill. £ Sterling. Gud ved, hvor Renterne skal komme fra. En god Ting er, at vores Kvartalskurs nu staar fast til 250 Rbd. Sedler for 100 Sp., og Vekselkursen har staaet fra Novbr. sidst i 250 til 253 pCt. paa Hamburg.«

Med Aaret 1822 slutter Jacob Kjellerup sin aarlige Generalbalance i sin Statusbog, og af den Grund kan man desværre ikke længere følge hans Handlinger som hidtil. Efter et Brev fra ham kan man se, at han fra nu af tænker paa at indskrænke sin store Handelsvirksomhed. Han vil nu ikke mere bryde nye Baner, men har i Sinde at realisere sine Sager — lidt efter lidt — for at frigøre Kapitalen, og dette er antagelig Grunden til, at han ophører med at føre sin Generalbalance ind

i sin Statusbog, skønt han vedblev at være Købmand til sin Død. Man ser af hans Bøger efter 1822, at det ene Pakhus tømmes efter det andet, og han lejer dem ud til sine Sønner og til andre. Lejeindtægten har han nemlig bogført. I tidligere Dage kunde Jacob Kjellerup næppe i sine to store Købmandsgaarde skaffe Husly til sine egne Varer. Det er ogsaa forstaaeligt, at han nu begynder »at beskikke sit Hus«, thi det kunde tage lang Tid for ham at faa alt afhændet: Ejendomme, Jord, Skibe, Varer osv. Desuden er han nu 62 Aar gammel. Det er hans Tanke at samle sine Midler sammen for at ordne dem paa bedste Maade for sine Børn. De kontante Penge, Jacob Kjellerup ejede, var anbragt mange forskellige Steder. Erfaringen havde ogsaa lært ham, at man ikke skal anbringe en meget stor Kapital paa faa Hænder. Dette fik han at føle ved Firmærne: Meyer & Trier, Ryberg & Co. Jacob Kjellerup har haft en Del af sine Penge anbragt hos Omegnens større Jordbesiddere: Gaardejere, Herremænd, Godsejere, Præster og Embedsmænd af næsten alle Slags. Han fordrede altid fin Sikkerhed, men saa kunde de ogsaa faa ret betydelige Summer.

Undersøger man kritisk Statusopgørelserne, vil man se, at den tiltagende slette Kurs paa dansk Kurrant fra 1807 til 1813 ikke paavirker Kjellerups Handelsoverskud, snarere det modsatte. Naar han her danner en Modsætning til mange andre Købmænd, skyldes det utvivlsomt først og fremmest hans Fremsyn og Evne til at manøvrere med sine Ting, men det maa ogsaa have haft sin store Betydning for ham, at han allerede den Gang havde rundelige Midler at raade over. Den slettere Kurs førte jo med sig stadig stigende Priser paa alt, og det var derfor af overordentlig Betydning for en Købmand, om han kunde betale sine Varer med kort udenlandsk Kredit og successive realisere Varerne til de stigende Priser. For de Købmænd, der brugte lang udenlandsk Kredit, var Sagen lige modsat, de kom til at betale de Varer, de forlængst havde solgt, med en langt højere Pris end beregnet.

Af andre Momenter skal nævnes, at Kjellerup sørgede for at faa Forskrivninger for gamle Fordringer, og da de ældre Papirer af denne Slags ikke var de samme Nedskrivningsregler underkastede som andre Tilgodehavender, var dette ogsaa til Gunst for ham.

Han har et Prioritetslaan i sin Ejendom lige til 1812, men benytter, som rimeligt er, de slette Kurser til at indfri det.

Den nominelle Formuenedgang, der frengaar af Status 1814,

vilde være langt større, hvis Kjellerup i 1813 havde ansat sine Ejendomme efter Værdien i dansk Kurrant. Han vedbliver imidlertid at ansætte dem til det samme, som da Kurserne stod godt, men han anfører, at hans Ejendom ved Vesteraa, som han selv primo 1813 sætter til 9200 Rd. vilde være 200,000 værd i dansk Courant.

Fra 1818 og til hans Død kan man ikke sige, at hans Virksomhed giver Indtægt. Han var da saa rig og brugte utvivlsomt forholdsvis lidt, saaledes at hans aarlige Renter alene skulde have forøget hans Formue mere, end den faktisk tiltog indtil hans Død. Hans Beklagelser over det aarlige Udbytte af hans egentlige Forretning er derfor fuldt ud naturlige, men man synes dog, at han for sit eget Vedkommende ikke havde nogen synderlig Grund til Klage.

Det er rimeligt og naturligt, at Kjellerup havde mange Overvejelser om, hvorledes han skulde sikre sin Formue for sine Descendenter. Der er vel faa Perioder af vort Lands Historie, hvor Formuer baade i By og paa Land blev skabte og igen tabte i saa udstrakt Grad som denne. Hans Overvejelser har vi et fyldigt Udtryk for i en Korrespondance, som han i 1829 paabegynder med Konferensraad Constantin Brun, som den Gang vel var Københavns mest ansete og rigeste Købmand. Korrespondancen i Uddrag er anført under Brevene.

Landejendomme var paa den Tid naaet ned til et Minimum i Pris og kunde endda ikke betale sig. Alligevel besluttede Kjellerup sig til i 1830 at købe Visborggaard med Gods for Rbdl. 125,000, og denne Transaktion bliver ved Konjunkturernes Hjælp i Tidens Løb overordentlig heldig for hans Søn og dennes Descendenter.*)

Det var kun $\frac{1}{5}$ af sin Formue, som han anbragte i dette 300 Tdr. Hartkorn store Gods, og Resten henstod for Størstedelen i norske Statsobligationer og Nationalbankobligationer.

Efter Tidens Arvelov fik Sønnen dobbelt saa stor Del som Døtrene, og han fik foruden Godset omtrent Rbdl. 200,000.

*) Som Bevis paa den Stigning, der siden 1830 har været i Landejendomspriserne, skal nævnes følgende: For den tilbageværende Del af Visborggaard med Gods, oprindelig ca. 300 Tdr. Hartkorn, nu 116 Tdr. Hartkorn, forlanger Boet efter Etatsraadinde Kjellerup nu Kr. 1,250,000. — Kjellerups Svigersøn Brun anvendte en Del af sin Hustrus Arvepart til Køb af Birkumgaard med Gods, 177 Tdr. Hartkorn, som han betalte med ca. Rdl. 70,000. Ægteparret døde barnløst 1876—80 og efterlod ca. 2 Mill. til Arvingerne. En Formue, som hovedsagelig er opstaaet ved Godsets Salg til stigende Priser.

I den hellige Tre-
General Balance

DEBITORER.	Rbdl.	f	β
Debitorer efter store Journal samt Varer liggende paa fremmede Steder og Debitorer efter Vexelbogen til Beløb	251,838		5 11
Debitorer efter lovlige Forskrivninger, dels Sølv, dels N. W.....	118,571		» 3
Deb. efter liden Journal.....	40,141		3 »
	410,551	2	14
Varelager her i Gaarden og i min Gaard i Slotsgade, efter Inventariebogen	150,078	3	1
Min iboende Gaard med Kakkelovne, Kedler, Grue, Salle- og Støbekar m. v.	12,500	»	»
Min Gaard i Slotsgade med Kakkelovne, Kedler, Grue	13,000	»	»
Mit Leje-Hus i Docterens Gyde med Kakkelovne, Sengeklæder m. v.	750	»	»
Mine Leje-Huse i Jens Bangs Gyde med Kakkelovne etc.	650	»	»
Min Parcel, Porsgrund kaldet, 12 Tdr. Land med Hus og Kakkelovne.....	2,500	»	»
Mine 2 Parceller paa Vester-Ladegaards Mark, begge 12 Tdr. Land	2,500	»	»
Min Trediedel i Galioten »Christine«, 109 Com. Læster, Capt. Lor. Atgersen, nu her beliggende	6,000	»	»
Min Jagt »Cicilia« solgt mine Sønner og dens Købesumma er i deres sidste Forskrivninger indbef. ...	»	»	»
Min eng. Careth, Holsteens Vogn, Gik, 2 Arbejdsvogne, Slæder, Hestetøj, Plov og Harve.....	700	»	»
2 sortebrune Kørehopper	300	»	»
7 Køer	300	»	»
2 Kaage	300	»	»
Min Lystbaad med Sejl og Tilbehør	100	»	»
Mine Aktier i Papirfabrikken	250	»	»
Mit Indbo og alt øvrige Inventarium	»	»	»
Navne og Sølv Værd Rbdl.	600,479	5	15

enigheds Navn

pr. 10. Marts 1817.

CREDITORER.	Rbdl.	ƒ	β
Alle mine løbende Creditorer randerer efter Inventariebogen	57,484	5	4
Min Datter Cicilie El. har staaende hos mig sin Mødrenearv.....	1,350	»	»
Do. tilgode Renter af Arven efter hendes Bedstemoder til Termin 1816 og Rentes Renter deraf til Terminen 1817. N. W.	216	2	4
Min Datter Else Johanne ligeledes Capital S. v.	1,350	»	»
Do. ligeledes som hendes Søster N. W.	216	2	4
Jomfru Ohrloff efter mit omskr. Mes..... Sv.	250	»	»
Do. et Aars Renter deraf til 1817	18	4	8
Fru Claudi deponeret hos mig mod Deposita-Bevis N. W.	350	»	»
Renter deraf til Snapst. 1817.....	17	3	»
Jens Graven efter 2 omskrevne Forskrivninger .. Sv.	2,100	»	»
Renter deraf til Termin 1817	126	»	11
Efter forrige Aars Balance var min Formue.....	264,000	»	»
Altsaa har jeg ved den allerhøjestes rige Velsignelse og naaderige Varetægt fortjent fra 28. Marts 1816 til 10. M. 1817	73,000	»	»
NB. Vor Cours vedbliver slet, i 1816 omtrent 7 rbd. pr. Specie, hvorover mit Lager blev vel anbragt. Kornpriserne steg i Holland, Sild solgtes, og af alt solgte jeg her paa Stedet, hvad sælges kunde; Discontoen paa Kjøbenhavn var tillige høj, derfor er min Avance saa stor. Ligesom min Søn Jens i Aaret 1809 for min Bekostning rejste herfra til og igennem Søndenfjelds i Norge, igennem Sverrig til Kjøbenhavn og landværts hjem, saaledes har min Søn Niels sidste Sommer paa min Bekostning rejst herfra søværts til Kjøbenhavn og Königsberg, derfra landværts til Berlin og siden langs Østersøens Kyst til Lübeck, Hamborg og hjem. Den 10. Marts 1817 koster 1 Specie 35 ƒ rb.: N. W., a vista paa Hambg. 580 pf., Amst. 535 pf., London 25 rbd. 24 β p. £, 28 dsk. Rbd. for 100 norske Rbdl.			
Navne og Sølv Værd Rbdl.	600,479	5	15

Som Exempel paa en Lageropgørelse hidsættes Opgørelse af

Varelageret 1794.

(Efter Statusbog.)

	Rdl.
Paa min Tømmerplads for	512. 74
Paa And. Østerilds Tømmerplads for	80. 64
I Hør-Pakboden for	4715. 18
I Staal-Kisten for	143. 85
I Salt-Pakboden for	505. 43
I Specerie-Pakboden for	1548. 91
I Lærreds-Kælderen for	805. 00
Paa Specerie-Kammeret for	1620. 02
I Vogn-Huset for	637. 17
I Gaarden for	97. 39
I Jord-Kælderen for	254. 24
Paa det vestre Loft for	738. 46
Paa Rug-Loftet for	1271. 24
Paa Byg-Loftet for	945. 41
Paa Malt-Kammeret for	2038. 10
I Bryggerset for	32. 00
Paa Støb-Loftet for	1926. 84
Paa Skind-Loftet for	2217. 62
Paa Slottets Loft for	2020. 08
I Rybergs Pakbod for	643. 42
I Rybergs Pakbod i Jomfru Anegade for	699. 04
I Pakboden paa Slagtehuset for	138. 75
Paa Sahlen	816. 93
I Kram-Boden for	500. 00

Ialt for **Rdl. 24,908. 82**

I Hamburg hos Hølcke & Wahs liggende Uld, Huder m. m. for	<i>Rdl.</i> 7345. 74
Undervejs til England i Skibet »Andreas« (Capt. Dam) 1600 Td. Havre og i Skibet »The Jason« 1700 Td. Havre for	<i>Rdl.</i> 6875
Hos Chr. Thygesen liggende 145 Td. Malt for .	<i>Rdl.</i> 314. 16

Debitorer

		Rigsbankdaler	#	1/2
1.	Debitorer efter storre Journal samt Dava liggende paa fremmede Bødder og Debi- torer efter Regul. Bogen, til Beløb 257838 5/11			
2.	Debitorer efter Landets Landbrevs- Bøger, dels Bødder, dels N. N. 118571 . 3/4			
3.	Deb. efter ledige Journal 407413	410551	2	14
4.	Dava Lagre Lov i Gaarden og i min Gaard i Slots Gaden, efter Invent. Bogen	150078	3	1
5.	Min ibornde Gaard med Tadelomne, Lidder i Grøn, Fald- og Skov-Lov m: m:	12500		
6.	Min Gaard i Slots Gaden med Tadelomne Lidder i Grøn &c.	13000		
7.	Med Lige Gjæld i Datterens Gjæde med Tadelomne og Tungebløder m: m:	750		
8.	Min Lige Gjæld i den gamle Gjæde med Tadelomne &c.	650		
9.	Min Parcel Borggrund kaldet, 12 1/2 Land i 15000 Aes med Gjæde og Tadelomne	2500		
10.	Min 2 Parcel eller paa Næste Landsg. Mand bygg 12 1/2 Land i 15000 Aes.	2500		
11.	Min 1/2 i Juliathen Christine, 109 Lige: Løber Lap-Lov: Altesen min Lov liggende	6000		
12.	Min Sagt Cecilia Johanna Tønder og dets Lidder Lønna er i dets Lidde Landsg. Landsg.	"	"	"
13.	Min Engl: Careth, Holsteens Boger, Guld, 2 arbrige Boger, Bødder, Fald-Lov, Flæng og Jæve	700		
14.	2 Jorkebrønde Liden Gøpper	300		
15.	1 Løn	300		
16.	2 Løn Løgsiden min Fog og Løber Fjæve	300		
17.	Min Engl. Baad med Løge og Løber Løge	100		
18.	Min Acties i Faggers Fabriquet	250		
19.	Min Indbør og alle ombrigt Inventarium	"	"	"

Creditorer

		Rigsbankdaler	#	1/2
1.	alle minn lobende Creditorer randeres Inventarium, Bogen	57484	5	A
2.	Min fædter Lic: Ol: Jan Thomsen Løse mig Mødramme Odm	1350		
3.	ditto Lige og Skov Løder af Arven efter fædter Lidder med de Terminen 1816 og Skov Løder der af de Terminen 1817. N. N.	216	2	A
4.	Min fædter Lic: Johanne Lige: Capital Løn	1350		
5.	ditto Lige og Løn Løder af Løder N. N.	216	2	A
6.	Løn Løder af Løder N. N.	250		
7.	ditto Løder af Løder N. N.	18	4	8
8.	Min fædter Løder af Løder N. N.	350		
9.	Løn Løder af Løder N. N.	17	3	
10.	Løn Løder af Løder N. N.	2100		
11.	Løn Løder af Løder N. N.	126		11
12.	Løn Løder af Løder N. N.	404000		
13.	Løn Løder af Løder N. N.	73000		
14.	Løn Løder af Løder N. N.			
15.	Løn Løder af Løder N. N.			
16.	Løn Løder af Løder N. N.			
17.	Løn Løder af Løder N. N.			
18.	Løn Løder af Løder N. N.			
19.	Løn Løder af Løder N. N.			

Oversigt over de Skibe,
som Jacob Kjellerup har ejet eller haft Part i.

Jacob Kjellerup køber:

- 1795 Femteparten af Briggen »Resolution«; ejer senere $\frac{2}{5}$ af samme.
- 1796 en Jagt ved Navn »Nordstjernen«.
- 1797 Tredieparten af Galeasen »Mercurius«, sank ved Skagen 1803.
- 1800 $\frac{3}{4}$ af Galeasen »Elisabeth Berlin«; mister dette Skib i 1814 og taber dets Værdi, 16,000 Rdl.
- 1809 Galeasen »St. Thomas«. som blev taget af Svenskerne 1813 og confiskeret.
- 1809 Part ($\frac{1}{10}$) af Skibet »Victoria«, der udsendes som Kaperskib.
- 1810 Tredieparten (= 9200 Rdl.) i et 3m Galiothskib »Christine«.
- 1810 Tredieparten af Galeasen »Tre Venner« ($\frac{1}{3}$ = 1420 Rdl.)
- 1811 Tredieparten (= 3600 Rdl.) i Galeasen »Cometen«.
- 1812 Jagten »Cicilia« (kostede 2590 Rdl.), som han 1817 sælger til sine Sønner Jens og Niels Winde Kjellerup.
-

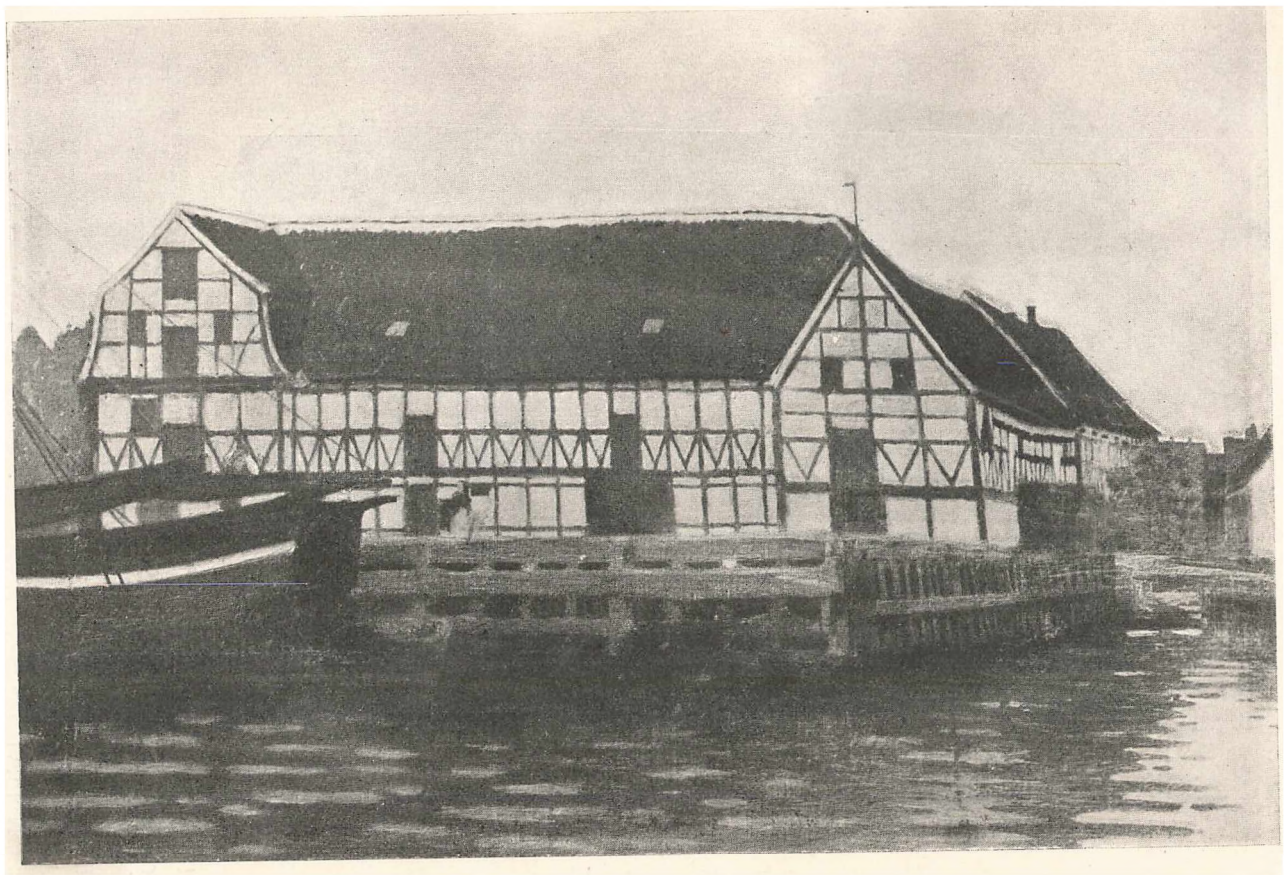
Jacob Kjellerups Ejendomme.

I Tidens Løb var Jacob Kjellerup kommen i Besiddelse af flere Ejendomme i Aalborg, og de 2 betydeligste af disse var den store Købmandsgaard, der nu tilhører Etatsraad H. Klingenberg, og Gabels Gaard. Den førstnævnte købte han i 1799 for Rdl. 9100 og beboede den lige til sin Død. Med den ham egne Ordenssans finder vi endnu optegnet de Reparationer, han i Tidens Løb lod foretage. Ejendommen er nu betydelig mindre end i Jacob Kjellerups Dage, thi da hørte Mørups Plads med dertil, og den strakte sig mellem Vesteraa og Jomfru Anegade helt ud til Fjorden og omsluttede 3 forskellige Gaarde.

Ligesom Ejendommen var en af de største og anseeligste af Aalborgs Købmandsgaarde*), saa var dens Beliggenhed tillige den bedst mulige, idet den havde Vesteraa paa den ene Side og Fjorden paa den anden.

Endnu er største Parten af Ejendommen bevaret i sin oprindelige Karakter og afgiver ved sine Bindingsværksbygninger og Svalegang et smukt Eksempel paa den gamle Bygningsmaade. I det sydvestlige Hjørne var Butikken, eller som det den Gang kaldtes Boden, og igennem denne kom man mod Øst ind i Kontoret, hvor Sparekassen for Aalborg By og Omegn havde sit første Kontor gratis i Aarene fra 1824—29. Videre mod Øst i den søndre Længe fandtes Kjellerups rummelige og herskabelige Beboelse. — Man skønner, at Rumforholdene har været gode, idet der ovenpaa var en Sal paa 16 × 10 Al. med 6½ Alens Højde, som dog kun benyttedes ved særlige Lejligheder.

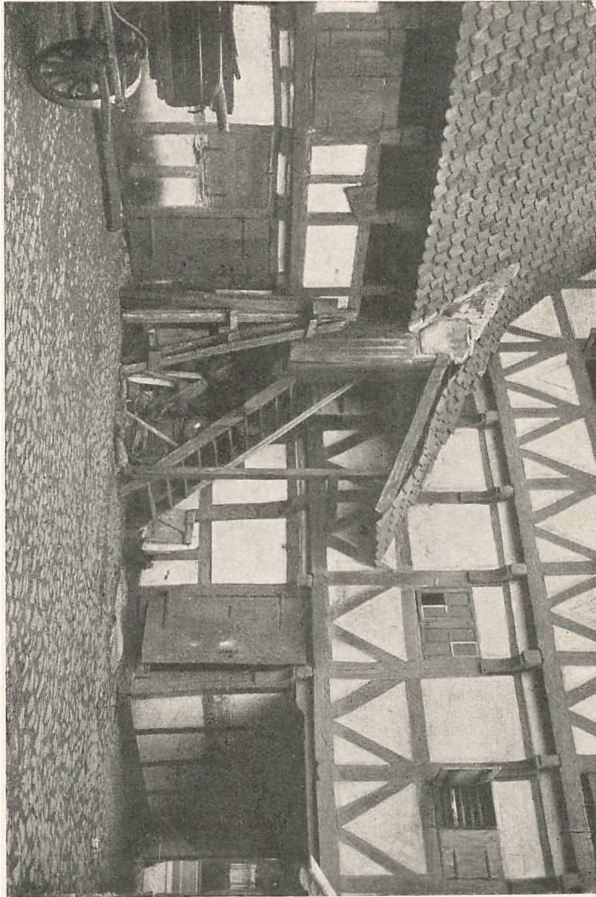
*) Kjellerups Arvinger solgte Ejendommen til Bagge Mørup, der ejede den fra 1844—56, Møller & Wulff var Ejere 1856—62, Enkefru Mørup 1862—67, Ludvig Speyer 1867—83, og siden sidstnævnte Aar har Etatsraad Klingenberg dreven sin Forretning der.

Justitsraad Kjellerups gamle Købmandsgaard.

Den øvrige Del af Ejendommen indeholdt talrige Boder, Kamre, Loftter etc., og man ser i en af Kjellerups Statusopgørelser, hvilke Benævnelser han gav de forskellige Rum. Han nævner saaledes Hør-Pakboden, Staalkisten, Salt-Pakboden, Speceri-Pakboden, Rugloftet, Bygloftet, Maltkammeret, Støbloftet, Skind-

Interiør fra Kjellerups gamle Gaard.

loftet etc. — Kjellerups Arvinger beholdt Gaarden lige til 1844, og Ejendommen hed derfor i lang Tid derefter »Stervbogaarden«.

Da Kjellerups Forretning tiltog stærkt, fandt han ikke i den ovennævnte Ejendom tilstrækkelig Plads og købte derfor i Aaret 1810 Geheimeraadinde Gabels anselige Gaard (for Enden af Nytorv) for Rdl. 12,000. Ud mod Slotsgade laa den store 2 Etages Bygning, som blev nedrevet, da den nuværende Hovedvagt blev bygget. Den afgav en herskabelig Beboelse, og her

havde Kjellerups Sønner, J. & N. W. Kjellerup, Forretningslokaler i Tiden fra 1819—32 og Niels Winde Kjellerup Beboelse, indtil han i 1832 overtog Visborggaard. Familien paa Visborggaard beholdt dog Ejendommen til 1856 og benyttede den til Opholdssted, naar den besøgte Aalborg. 1856 købtes den af Aalborg Kommune.*)

Den store Ejendom strakte sig over den nuværende Hovedvags og Arresthusets Grund, og Haven strakte sig imellem Fjordgade og Slotsgade helt ned til Nyhavnsgade.

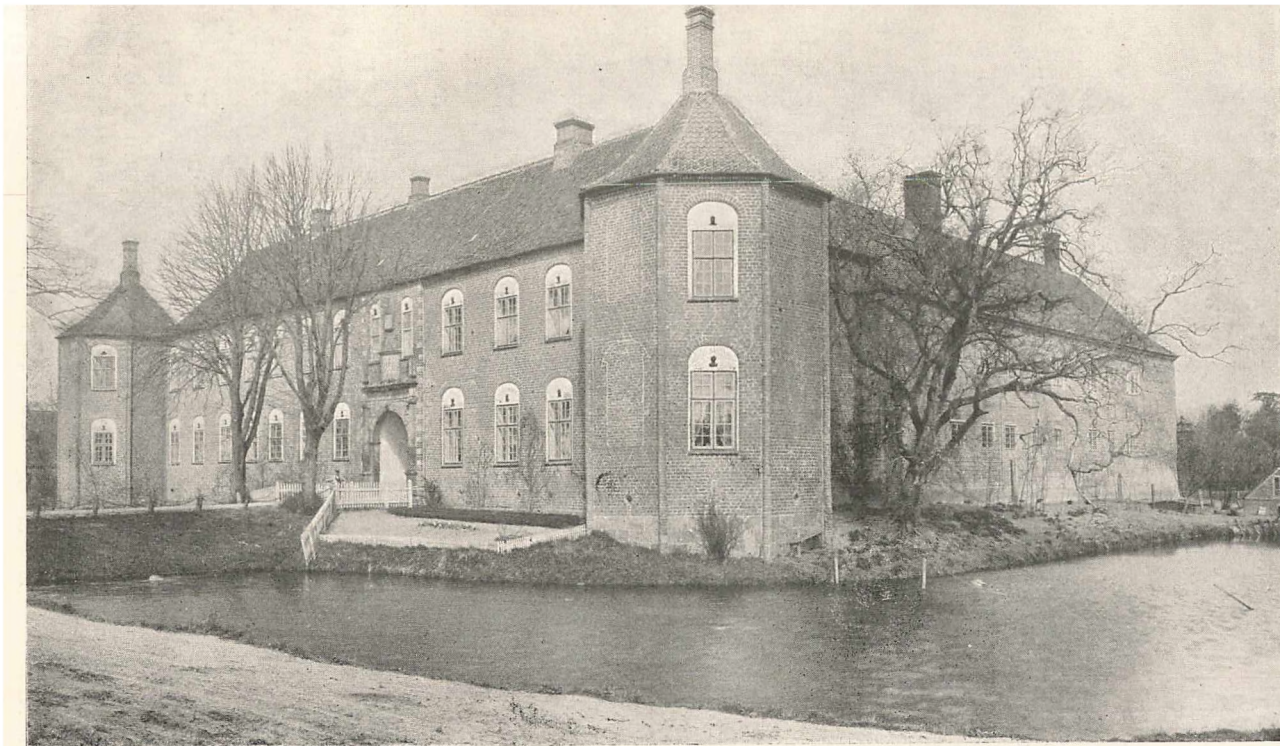
Iøvrigt ved vi om Gabels Gaard, at en Del af det spanske Regiments Officerer var indkvarteret her i 1808, og i mange Aar efter 1807 spillede Aalborg dramatiske Selskab flere Gange aarlig Dilettantkomedie her. Der var i den Periode megen Interesse for dramatisk Kunst, og man spillede ofte i veldædigt Øjemed og ogsaa nogle Gange til Fordel for de danske Krigsfanger, som opholdt sig i England. Byen fik først langt senere sit egentlige Teater i Bispensgade. Kjellerups Søn var iøvrigt senere Formand for det dramatiske Selskab.

Jacob Kjellerup interesserede sig ogsaa for Landejendomme og købte saaledes 1804 Aggersborg Gaard og Gods ved Aggersund for Rdl. 100,000. Han solgte dog denne Ejendom 3 Aar senere med en ren Avance af Rdl. 34,000. — I 1810 tænkte han alvorligt paa at købe Bjørnsholm Gaard og Gods sønden for Løgstør, men Ejendommen gik ved Auktionen højere, end han havde tænkt, og han opgav det derfor.

Endelig købte Kjellerup 1830 (Aaret før sin Død) Visborggaard med tilhørende udstrakte Skove og Gods, 299 Tdr. Hartkorn, for Rdl. 125,000. Denne prægtige gamle Herregaard beskrives saaledes i Traps »Danmark« IV. Bind Side 487—88:

»1351 tilhørte Gaarden Anders Nielsen Munk, 1401 ejedes den af dennes Broder Jens Nielsen, 1408 og 1422 tilhørte den dissers Sønner Niels Andersen og Mads Jensen. 1445 og endnu 1495 tilhørte den sidstnævntes Søn Jens Madsen. Da hans Sønner Jens og Jacob Munk døde uden Børn, kom Visborggaard til deres Moder Fru Inger Bjørn, der havde ægtet Jens Tygesen Seefeld — og deres Søn Enevold Seefeld (død 1557), i hvis Tid Visborggaard blev afbrændt af Skipper Clement, 1534. Hans Søn, Rigsraad Jacob Seefeld (død 1599), fik Birkeret af Frederik den Anden, og Birketetinget holdtes paa Gaarden. Hans Søn Enevold Seefeld var den næste Ejer, derpaa dennes Søn Jørgen

*) Haven blev i de sidste 15 Aar benyttet af Jacob Kjellerups Svigersøn, Cancelliraad, Apoteker Strøyberg.

Visborggaard.

Seefeld (død 1666) og hans Søn Claus Seefeld. — 1681 kom Visborggaard ved Indførsel for tilgodehavende Fordringer til Beløb 10,809 Rdl. hos Fru Birgitte Urne, Claus Seefelds Enke,

Portalen paa Visborggaard.

til Assessor Henrik Jørgensen Swichtenberg (død 1686), hvis Enke Mette Olufsdatter 1702 testamenterede Visborggaard til sin Dattersøn Johs. Svane for 14,019 Rdl., for hvilken Sum hans Medarvinger gav ham Skøde paa Gaard og Gods 1704. Efter Giftermaal 1718 med Svanes Enke Anne Kjørulf fik Jusitsraad Se-

verin Benzon Visborggaard, men efter hans Død gjorde Enken 1729 Opbud, og Etatsraad Fr. v. Arenstorff købte saa Visborggaard med Havnø m. m. for 60,000 Rdl. — Den kom saa til Sønnen Kaptain Andr. v. Arenstorff (død 1764) og til Kammerherre Fr. v. Arenstorff (død 1829), hvis Arvinger solgte den 1830 til Justitsraad Jacob Kjellerup for 125,000 Rbd. Da Jacob Kjellerup døde 1831, gik Gaarden over til hans Søn Niels Winde Kjellerup (død 1847) og hans Søn Etatsraad Jacob Kjellerup (død 1891), hvis Enke døde i Marts i Aar.

Hovedbygningen, omgivet af de gamle Grave, bestaar nu af tre Fløje, af hvilke den midterste, Hovedfløjen, er af røde Munkesten i to Stokværk med Sandstensforsiringer og hvælvede Kældere samt to ottekantede Taarne paa Hjørnerne. Den er den eneste Rest af den af Jacob Seefeld 1575 opførte firfløjede Bygning, der oprindeligt har haft syv Taarne med kobbertækkede Spir. Da Gaarden efterhaanden var bleven stærkt forfalden, blev den midt i det attende Aarhundrede restaureret af A. v. Arenstorff, ved hvilken Lejlighed nogle af Taarnene og de tre Fløje nedbrødes. Den vestlige Sidefløj er opført 1748, den østlige 1781. Paa Hovedfløjen mod Broen over Graven findes en meget smuk Sandstensportal med Jacob Seefelds og hans to Hustruers Vaaben. I Bygningen findes flere Malerier af Familierne Munk og Seefeld, deriblandt et af Jacob Seefeld med Gaarden i dens oprindelige Skikkelse.

Jacob Kjellerup og Aalborg Bys og Omegns Sparekasse.

1823 udstedtes et Opraab om Etableringen af en Sparekasse for Aalborg By og Omegn. Dette Opraab skyldtes først og fremmest Overkøbmand Jacob Kjellerup, og paa hans Initiativ blev Sparekassen ogsaa stiftet 1824. I en Afhandling om Sparekassen hedder det: »Sjælen i Foretagendet var efter alt at dømme Justitsraad, Overkøbmand J. Kjellerup, som i de tre første Aar ses at have været den eneste af Direktørerne, der til Stadighed var til Stede paa Kontordagen, hver Lørdag fra Kl. 10 til Kl. 1, og han afgav gratis Lokale til Kontoret i sin Gaard i Jomfru Anegade med Indgang igennem Boden, hvor det forblev, indtil han i 1829 ønskede at trække sig tilbage.«

— »Sparekassens Stifter omfattede Institutet med særlig Omhu og Interesse, ledede og støttede det i de første Aar og derved meddelte det noget af sin igennem et langt og virksomt Liv erhvervede solide Anseelse.«

— Sparekassen begyndte sin Virksomhed den 12. Juni 1824.

I Sparekassens Beretning hedder det videre om Justitsraaden og Sparekassen: »Sparekassens Tilblivelse og tidligste Virksomhed er saaledes bleven nøje knyttet til dette solide Forretningsnavn, og det Stempel, den derigennem har modtaget, har ingenlunde været uden Betydning for dens Vækst og Fremgang i Tyverne, da Tilliden i alle økonomiske Forhold var saa ringe som vel muligt; det vil da findes naturligt, at Sparekassens tvende tidligste Bogholdere, David Graah og Niels Jungersen, var udgaaede fra Justitsraad Kjellerups Forretning, hvor de jo havde haft Lejlighed til at beskæftige sig med Sparekassens Forhold.« —

Justitsraad Kjellerup var Sparekassedirektionens Formand.

— Hermed slutter Sparekassens Beretning om Jacob Kjellerup.

Men Efterkommerne af denne betydelige Mand fik og-

saa stor Indflydelse paa Sparekassen for Aalborg og Omegn. En Datter af Jacob Kjellerup blev gift med Apotheker, Cancelliraad, R. af D. Christoffer Strøyberg, som sad i Sparekassens Direktion fra 1839 til sin Død 1847.

Dennes Søn, Apothek J. J. Strøyberg, R. af D., valgtes ind i Direktionen 1. Decbr. 1861 og fejrede afvigte 1. Decbr. sit 50 Aars Jubilæum som Direktør under megen Opmærksomhed fra Nær og Fjern, og benaadedes samtidig med Dannebrogsmændenes Hæderstegn.

Sparekassen er den tredie største i Provinsen, og Sparernes Kapital er nu over 24 Millioner og Reservefonden 1½ Million Kr.

— Da alt var ordnet og lagt til Rette med Hensyn til Sparekassens Oprettelse udsendtes den 12. Maj en af Overkøbmænd *Jacob Kjellerup* forfattet Indbydelse til Befolkningen om at benytte Sparekassen. Denne Indbydelse fylder tre Sider i den lille »Aalborg Stifts-Adresse-Avis og Avertissementstidende« af 13. Maj og er et ejendommeligt og interessant Aktstykke, som her gengives i Udtog:

Indbydelse

til at benytte en for Aalborg By og Omegn
oprettet Sparekasse:

Denne Indretning, hvor den vindskibelige arbejdsomme kan ikke blot med Sikkerhed Tid efter anden nedlægge og bevare de smaae Summer, han for Øjeblikket ikke behøver til sit daglige Underhold, men endog med Rente erholde det indsatte tilbage igien til hvilken som helst Tid, han maatte finde det fornødent, synes især at være fordelagtig for den arbejdende og tienende Classe, der af deres Løn maae efterhaanden samle smaaligen sammen, hvad de skulle udbetale i en samlet Sum til Bosættelse, Huusleie, Børns Forsørgelse og Udstyr, i Sygdoms Tilfælde osv. osv. Forsynlige og eftertænksomme Huusfædre, ordentlige og ædruelige Haandværksvende og Tienestekarle, sindige og forstandige Tienestepiger, kiærlige og for deres Børn velopmærksomme Forældre have vist nok stedse søgt i egne Gemmer at henlægge og opbevare, hvad de formaaede til saadanne Udgifter og mødende Tilfælde; men uden at tale om, hvorledes Uheld stundom i eet Øjeblik berøver dem den ved flere Aars møisommelige Slæb samlede Nødskilling, blev dog saadanne opsparede Summer en død Skat, der ingen Renter bar, og kunde have indbragt større Frugt,

naar de med Tryghed kunde have anbragt den ved Udlaan og med Sikkerhed kunde have haabet uden mange Omstændigheder at afhente den igien, naar de vilde, til fornødent Brug. Tager man fremdeles *Hensyn paa*, at mange i den arbeidende og tienende Classe vide med sig selv, at de ikke til alle Tider kunne beherske deres Lyst til at gøre sig tilgode, mere end Evne og Fremtidsvel tilraader, og derfor letsindigen tilsætter deres Arbeids-Fortieneste, som de siden bitterligen fortryde, *kan saadan* en Sparekasse for dem blive et Middel til Velstand, naar de gøre sig til en Lov strax deri at indsætte, hvad de kunne undvære af deres erholdte Løn, liden eller stor, som da under Sparekassens Værge stedse vil opvoxe og en samlet Sum saaledes for dem være sparet, som de ellers ganske havde forødt. — Har en Familie, ogsaa af andre Stænder end den arbeidende og tienende, enkelte eller flere Børn, som de ugentlig eller maanedlig kunne give nogle Skillinger eller Mark uden Afsavn for dagligt Udkomme, kunne disse smaa Summer indsatte i Sparekassen efter nogle Aar være med Renter og Renters Renter løbne op til en køn Kapital og komme herlig til Nytte for Sønnen eller Datteren, naar disse maae savne Forældrenes Understøttelse, eller naar de indtræde i særegne Forhold i det borgerlige Liv efter deres valgte Bestemmelse.

Især er det mærkeligt, hvor hurtigt regelmæssigen til bestemte Tider indsatte endog ringe Summer kunne opvoxe i en saadan Casse til en ikke ubetydelig Capital. Indsætter man f. Ex. 32 Sk. ugentlig for et Barn, vil Barnet efter 8 Aars Forløb eie 163 Rbd. 3 Sk., medens det vilde kun have samlet 139 Rbd. 14 Sk., hvis samme Gave regelmæssigen henlagdes hiemme i en Sparebøsse.

Fremdeles kunne og her Embedsmænd og andre, Enker og ugifte Fruentimmer finde et Opbevarings- og Forrentningssted, hvor de kunne gøre Capitaler, som de i længere Tid kunne undvære, frugbringende uden at være underkastede de ellers ved Udlaan forbundne Vidtløftigheder og uden i paakommende Tilfælde at være indskrænkede i Raadigheden over deres Penge. — Ligeledes vide vi, at lignende Indretninger have anden Steds været benyttede med Fordel af saavel unge Handelsbetjente, Embedsmænd og andre af Borgerklassen, som ogsaa af adskillige offentlige og private Forretninger, som Skolevæsenet, Fattigvæsenet, Laug og Klubber, der dels derved have anbragt henliggende Summer, de til en vis bestemt Tid skulle have til Disposition.

Overbeviste saaledes om Gavnigheden af denne Indretning og opmuntrede ved at erfare den heldige Fremgang og den almindelige Tillid, slige Cassers Oprettelse har fundet andet Steds og i Særdeleshed i Kjøbenhavn, hvor alene i det sidste Aar indsattes omtrent 156,800 Rbd. Sedler, have undertegnede forenet sig om til Gavn for Aalborg By og Omegn at stifte en lignende Indretning og at bestyre den uden nogensomhelst Erstatning for derved forbunden Uleilighed.

For at fremme dette Øjemed har Hans Maiestæt allernaadigst bemyndiget Directionen for Statsgælden og den synkende Fond til ved Aalborg Amtsstue at modtage af Aalborg Byes og Omegns Sparekasse de Summer, denne indsætter, at forrente dem med 5 pCt. aarlig Rente, og efter tre Ugers Opsigelse at tilbagebetale samme. — — — — —

Vi agte at begynde Indretningen Løverdagen den 12. Juni førstkommende. Contoret er for det første i min, Justitsraad Jacob Kjellerups Gaard. Indgangen igennem Boden. Indtil videre er det aabent hver Løverdags fra Kl. 10—1.

Og nu slutte vi med at opmuntre vore Medborgere til at benytte flittigen denne efter vor Formening gavnlige Indretning til Sparsommeligheds Fremme og huuslig Velstands Befordring. Byens og Omegnens verdslige og geistlige Embedsmænd, Borgere og Bønder, Huusbønder og Husmødre! Enhver bidrage velvilligen Sit til Udbredelsen af denne Indbydelse og opmuntre og veilede deres Undergivne til at benytte denne Indretning.

At Sparekassen maae stifte saa megen Gavn som mueligt er vort kæreste Ønske, og naaes denne Hensigt, ville vi anse os rigeligen lønnede for vore Bestræbelser.

Aalborg, d. 12.—5.—1824.

Jac. Kiellerup*),	Schmidt,
Justitsraad, Overkiøbmand.	Overkrigscommissair & Byfoged.
Hegermann,	Tauber,
Captain af 3die jydsk Inf. Reg.	Professor og Rector.
Svanholm,	Henneberg,
Kammerraad.	Res. Capellan.
	Gjødwad,
	Kiøbmand.

*) Kjellerups Svigersøn, Godsejer Carl Bruun, tog i 1854 virksom Del i Oprettelsen af Aalborg første Bankinstitut „Aalborg Laane- og Discontobank“ og var i kritiske Tider Banken en kraftig Støtte.

Nicolaj Sjellerup

Uddrag af Jacob Kjellerups Korrespondance.

Hvad der i Statusbogen fremtræder som flygtige Bemærkninger har i Korrespondancen faaet en langt fyldigere Behandling, men der er kun bevaret 2 Kopibøger, som strækker sig over Aarene 1808—1811 og 1817—1821. Brevene har et stærkt personligt Præg og til sine intime Forbindelser fremsatte han alle sine Tanker om hele Næringslivet og de politiske og økonomiske Forhold. Man kan derfor i Korrespondancen følge alt, hvad der foregaar i Tiden, og de Vanskeligheder en Købmand den Gang havde for at drive sit Erhverv. Købmænd maatte i de Aar ikke alene kæmpe mod skiftende Konjunkturer, men Krig, Love og Anordninger virkede stærkt hæmmende paa Handelslivets rolige Gang.

For at lette Forstaaelsen af de første Breve hidsættes her nogle Oplysninger om Fastlandsspærringen, Licens og Kaperi.

Ved Overenskomsten af 15. Februar 1805 forpligtede Kongen af Preussen, hvem Napoleon havde overdraget det hidtil med England personalunierede Hannover, sig til at spærre Elb- og Wesermundingerne for Englænderne, som besvarede denne Udfordring ved gennem en Kabinetsordre af 10. Maj 1806 at erklære alle Havne, Kyster og Strømme fra Elben til Brest for blokerede.

Dette Skridt foranledigede atter Napoleon til under Paaberaelse af, at England herved havde vist, at det ikke anerkendte Folkeretten, fra Berlin at udstede det skæbnesvangre Dekret af 21. November 1806, i hvilket det bl. a. hedder: De britiske Øer erklæres i Blokadetilstand. Ethvert Samkvem eller Brevveksling med de britiske Øer forbydes. Breve eller Pakker adresserede enten til en Englænder eller til England, affattede

i det engelske Sprog, vil ikke blive forsendte med Posten, men stoppede. Enhver engelsk Undersaat, som opholder sig i Lande, der er besatte af Frankrig eller dets allierede, bliver at betragte som Krigsfange. *Al engelsk Ejendom er god Prise.* Al Handel med engelske Varer*) skal ophøre og ethvert Skib, som har befaret eller blot berørt England, er derved udelukket fra de franske Havne. — Paa en engelsk Kabinettsordre af 7: Januar 1807, som erklærede alle Pladser og Havne i Frankrig blokerede og ethvert til fransk Havn færende Skib for god Prise, svarede Frankrig ved et Dekret, dat. Milano den 17. Sept. 1807, ifølge hvilket ethvert Fartøj, som lader sig visitere af engelske Krydsere, eller som samtykker i at begive sig til England, vil være at beslaglægge og opbringe. — Den 7. Novbr. 1807 proklamerede Rusland den væbnede Neutralitets Grundsætninger.

Det kejserlige Dekret at 13. Oktober 1810 forordnede Opbrænding af alle i Frankrig og hos dets allierede værende Varer af engelsk Oprindelse.

Fastlandsspærringen bragte stor Elendighed og Forstyrrelse i sit Følge. Store Formuer gik til Grunde, mange Familier bragtes til Betlerstaven. Kaperi- og Smuglerivæsenet tog Overhaand og øvede Ulyst til regelmæssigt Arbejde, og der udbredtes en Løshed i de fleste Livsforhold, og saa var Systemet endda i sin fulde Strengthed uigennemførligt. Selve dets Ophavsmand indsaa det og søgte ved at udstede de saakaldte *Licenser*, d. e. Tilladelser til at drive den ellers forbudte Handel til forskellige, særlig begunstigede — for at bøde paa enkelte af de mest iøjnefaldende Ulemper.

Efter Krigens Udbrud med England 1807 blev Kapervæsenet drevet i stor Stil af den danske Nation. En besynderlig Blanding af Patriotisme, Haab om Vinding og Lyst til Eventyr lokkede mange til at deltage i disse lovbeskyttede Sørøve-

*) Som Eksempel paa, hvorledes disse Forbud søgtes omgaaede, anføres her Uddrag af et Brev vekslet mellem Kjellerups unge Sønner og dateret 11. Nov. 1805:

»Farbroder (Etatsraad Lauritz Kjellerup) har gjort en betydelig Spekulation i, at han har ladet et stort Skib lade med engelske Stenkul for at gaa til Frankrig dermed og udgive dem for bornholmske, som vist vil svare overmaade god Regning, da Stenkullene bliver overmaade dyrt betalte i Frankrig. Hvis det skulde opdages i Frankrig, at det var engelske Stenkul og ikke bornholmske, vilde baade Skib og Ladning straks vorde konfiskerede, da alle engelske Varer i Frankrig er Contrabande (men der er ingen Fare).«

rier. Ved Forordningen af 14. Sept. 1807 offentliggjorde Regeringen et Reglement for Kaperiet. For at udøve Kaperiet skulde man forsynes med et Kaperbrev. Regeringen forlangte, at den, der udrustede et Kaperskib, skulde stille Kaution, nemlig 500 Rd. for hver Kanon, der var paa Skibet, dog ikke over 5000 Rd. D. C. God Prise var alle Skibe, som tilhørte Storbritanniens Regering, dernæst Skibe uden Søpas eller med falske Dokumenter. De opbragte Skibe skulde bringes til en dansk Havn og maatte ikke røres, før Prisdømmelsen havde fundet Sted. Var Skibet opbragt uden Grund, havde Kaperen fuld Erstatningspligt. Blev Skib og Ladning prisdømt, skulde det sælges ved offentlig Auktion, og 1 pCt. af Udbyttet tilfaldt Søkvæsthuset, Resten tilfaldt Kaperen eller Rederen.

Ved Forordningen af 3. November 1810 blev det bestemt, at af en til en Kaper kondemneret Prise, der udbragtes til mere end 10,000 Rd. D. C., skulde afgives til Statskassen til Laans Halvdelen af, hvad der indkom over de 10,000 Rd. D. C. Dette Beløb gik i Statskassen til 4 pCt., og der udstedtes derfor de saakaldte Priseobligationer eller Kaperobligationer, som først kunde opsiges efter 6 Aars Forløb. Ved denne Bestemmelse indkom der i Statskassen henved 11 Millioner Rd. D. C.

For at belyse Forholdene og Stemningen i Jylland i 1807 anføres her et Brev fra den 16-aarige Jens Kjellerup til hans yngre Broder N. W. Kjellerup:

Aalborg, 7. September 1807.

(5 Dage efter, at Københavns Bombardement er begyndt, og samme Dag, som Byens Kapitulation finder Sted.)

»I de sidste 8 Dage er slet ingen Skibe udefra hertil ankomne, men dog er tvende Ladninger med Provisioner — indkøbt for kongelig Regning — afgaaet til Norge, — tvende afgik i Løverdags, og tvende ligger for nærværende Tid under Ladning. Man har allerede Efterretning om, at et af de Skibe, der først afgik til Norge, lykkelig er ankommen, gid det samme maa være Tilfældet med de andre. Det, som afgik i Løverdags, havde Kammerjunker, Amtmand S. v. Løvenskjold (med Familie) fra Fossum i Norge om Bord. Han kom sidst fra Badet i Pymont og havde været hjemme fra siden i December forrige Aar. Om Du erindrer, var han paa Trolleborg, Vinteren før jeg rejste. Man har ingen Efterretning om, at Engelskmanden (eller som man bør kalde ham Sørøveren) hidtil har op-

bragt danske Skibe, men dette vil vist være Tilfældet, naar han hører, hvorledes hans skammelige Præentioner er optagne.

Jens Graven ligger i god Behold i Amsterdam tilligemed Hundreder af andre danske Skibe. — Niels Eshels fører, dersom du erindrer, en Brig, hvori Fader har Part og er korresponderende Reder for. Han er paa Vej fra Narva til Aalborg med en kostbar Ladning Hør, og Gud ved, om han ej allerede er i engelske Hænder. Samme er Tilfældet med over 10 andre Aalborgskibe med kostbare Ladninger fra samme Sted og andre Steder i Østersøen. Ligeledes frygter vi for et engelsk Skib, som før Urolighederne var for Faders Regning befragtet med en Ladning Jærn og Tjære fra Stockholm hertil, og som var sejlklar derfra først i August. Er nu Efterretning om Krigen ej ankommen til Stockholm, før den afgik, saa er denne Ladning ogsaa fløjten.

Andre Nyheder Krigen angaaende ved jeg ikke at melde dig. Generalen her har i Morges faaet en Stafet fra Samsø med Efterretning om et betydeligt Slag, som skal have været mellem Landeværnet i Sjælland og Engelskmanden, hvor sidstes Tab skal have været 7000 og vores 5000. At der virkelig har været et Slag er meget sandsynligt, men Omstændighedernes Rigtighed tvivler man noget om. Du vil nok allerede ved dettes Annæmelse vide, om det er saa eller ej, og vi venter nøjere Efterretning derom i Morgen med Posten. Vi har her endnu heller ingen Efterretninger, om nogle af vore Tropper skulde være kommen over til Sjælland, men det skulde være sært andet end, at det dog maatte være lykkedes nogle i disse mørke Nætter, da Ekspeditioner kan ske fra saa mange og til saa mange forskellige Steder. Paa den jyske Kyst har slet ingen været i Land, og efter al Sandsynlighed trakte Englænderne nok ikke heller efter at gøre Erobringer i Jylland, men alligevel er dog al Ting paa sin Plads. Foruden Hals og Egense Skanser, som forsvarer Indløbet her til Aalborg, skal ved Rørdal anlægges nok et Batteri mod Fjenden, som Gud forbyde nogen Tid skulde gøre Forsøg paa og ogsaa komme ommeldte Skanser forbi. Mærkeligt er, at Engelskmanden havde taget 4 danske Skibe, som laa for Anker i Æbeltoft Vig og efter at være bragt til Flaaden igen frigaves med disse Ord: »Vi fører ingen Krig med Jyderne«, men bliver herefter nok Tilfældet, og Aarsagen til Frigivelsen er sikkert, at Engelskmanden den Gang tænkte, at Danmark skulde lade sig underkue af deres Trusler.« —

Det har haft sine Vanskeligheder at afgøre, hvilke af Jacob

Kjellerups Forretningsbreve der kunde paaregne Interesse. Man har sluttelig foretrukket at medtage et enkelt Brev for meget i Stedet for det modsatte, og adskillige er medtagne alene med det Formaal at vise Udstrækningen og Arten af Aalborgs datidige Handel.

Kun paa enkelte Punkter er der foretaget uvæsentlige Ændringer i Brevenes Form og Stavemaade.

1.

Det Kongelige Danske Cancellie.

Jeg har udrustet en Kaper, »Victoria« kaldet, førendes af Capt. Jens J. Winning, stor 23 Com.*) Læster med 8 Canoner og 30 Mand; den kunde føre 12 Canoner og 40 Mand, der ej er her at tilvejebringe.

Da det er Regeringens som enhver tro Undersaats Pligt at skade vores Fjender i alt muligt, har dette givet mig Anledning til underdanigst at henvende mig til Cancelliet for at forespørge, hvad der forstaas ved »Licens«; thi det er en bekendt Sag, at Englænderne for at blive forsynede med de højst nødvendige Vareartikler give fri Pas under Navn af »Engl. Licens« til preussiske, bremerske Skibe, til Hamborgere, Kniphausere og Pappenborgere**) m. fl. Nationers og Stæders Skibe, hvoraf de sidste lader i Holland med Ost, Smør, Genever o. s. v. og udklareres til Norge og Kjøbenhavn, men gaar til England; de første lade i østersøiske Havne med Papirer til Portugal, undisputerlig for Engl. Regning; thi ellers tog sidstnævnte dem ikke under sin Convoy og meddelte dem Pas »Licens«. — Maa disse preussiske Skibe med Ladning og Papirer til Portugal forsynet med eng. Licens ikke opbringes? (§ 6 i Reglementet af 14. Sept. 1807).

Min brugte Frihed beder jeg ydmygst maatte optages i bedste Mening, ligesom det er sket i den redeligste Hensigt.

Sept. d. 9. — 1808.

2.

Hr. Iver Wibroe, Kjøbenhavn.

— — — Nu bragte en af vore Aalborg-Kapere en Prise, en svensk Brig, 62 Com. Læster, ladet med Tjære og Planker. Min Kaper gaar ud i næste Uge. Det er en Jagt, 23 Com. Læster, en ypperlig Sejler.

Sept. d. 2. — 1808.

*) I tidligere Tid brugtes i Stedet for Register-Tons en andan Maale-Enhed: Commercelæsten = 2000 kg., hvilken Vægt ansattes i forskellige Volumina, f. Eks. 22 Td Korn, 4 Piber Vin, 18 Td. Salt o. s. v.

**) Kniphausen og Papenburg ere Byer ved den tyske Nordsøkyst.

3.

*Hr. Amtmand Løvenschiold**), *Fossum pr. Scheen*:

Deres Skrivelse af 17. August har jeg i Gaar ved adskillige norske Posters Ankomst haft den Ære at imodtage, hvorpaa skyldigst meldes: Jeg indser heel vel, at de alle i Norge har Mangel paa Korn, men det har, om man end vilde, ikke været tilladt at expedere samme paa Toldkammeret; nu derimod er det nylig bleven tilladt med armerede Skibe at sende Korn til Norge, men ikke een Canon er her at faa; ingen private har, og de kongelige er paa Kysterne og i Batterierne; ikke heller kan 2 af alle de norske og svenske Skibe, her ligger, komme bort af Mangel paa Søfolk, før der fra Admiralitetets Side bliver gjort anden Anstalt.

Sept. d. 14. — 1808.

4.

Hr. A. B. Bøse, Lübeck.

Jeg har haft den Ære at modtage Deres angene af 6. d. M., hvoraf ses, at De fører Klage over nogle af de sidst bekomne Skind, hvilket er mig saa meget mere ubehagelig, som jeg derved har tabt mange Penge og haft mangfoldig Bekostning derpaa.

Jeg ved ogsaa, at andre af Deres Medborgere har købt her i Aalborg Klipskind til 9 Mk. pr. Dægger og derover. Jeg har til min Skade solgt mine for fra 7 Mk. 4 Sk. til 7 Mk. 8 Sk.

Saa længe jeg har været etableret her, har jeg handlet med Klipskind, og det ej med ubetydelige Partier aarlig; de er stedse gaaet til Sverrig, hvor de bruges til Handsker; de vil hellere have de smaa Skind, hvoraf de fabrikerer fine Damehandsker, end de store og grove, — af hvilken Aarsag den Artikkel just søges fra Aalborg, hvor vi har de smaa Faar og magre Græsgange. Derimod er de Faareskind, som kommer fra Thy, Mors

*) *Severin Løvenskjold, Fossum*. Amtmand, Kammerherre (1777—1856) bekendt norsk Statsmand. Efter at have tilbragt sin Ungdom dels i Danmark, dels i Udlandet, overtog han i 1803 Bestyrelsen af Faderens Gods Fossum med Jernværk.

Ved Krigens Begyndelse 1807 traf han Kronprins Frederik i Kiel paa Tilbagerejsen til Norge. Han betonedede overfor denne Nødvendigheden af en egen norsk Regering, saa længe Krigens med England varede, og helst en særlig Udenrigspolitik for Norge, men disse Tanker blev kun delvis realiserede. Han udfoldede en stor Virksomhed under Krigens for at skaffe de fornødne Forsyninger til Norge af Korn og Levnedsmidler og indtog lige til sin Død under Norges vekslende Forhold en meget betydelig politisk Stilling.

og Salling større end de, der kommer fra Vendsyssel og imellem Hobro, Viborg og Aalborg, og maaske har den største Del af de Skind, De først fik, været fra Vestlandet, hvilket jeg aldeles ikke ved; thi jeg har behandlet Hr. Ven med samme Redelighed og Omsorg, som jeg i 20 Aar har handlet med en Mand i Sverrig.

Sept. d. 19. — 1808.

5.

Hr. A. B. Bøse, Lübeck.

Deres meget ang. af 4. ds. har jeg med sidste Post imodtaget; i venlig Gensvar kan jeg ej melde andet, end hvad jeg sidst skrev. De Klipskind, som købes imellem Aalborg og Hobro og i Vendsyssel er mindre end de, der købes i Thy og paa Mors. De sidste bliver Søværts hidført, og de første samles fra Begyndelsen af Octb. til Udgangen af Febr. De har ligget paa Lofterne. Det er muligt, en Del af de sidste, De fik, har været mindre end de første, men derimod af finere Skind. Jeg fastholder paa min Ære, jeg ingen anden Forskel ved paa Skindene, og efter min Overbevisning har jeg behandlet Dem ligesaa reel og vel med det sidste Parti som med de foregaaende.

Aalborg er netop det Sted, hvorfra Svenskerne køber de smaa, fine Skind tll Damehandsker. Skindhandelen, som jeg har pløjet i 32 Aar, har jeg lært saaledes, at jeg kan se om et Skind er af et gammelt eller af et ungt Faar, om det unge Faar er født paa den rette Aarstid, og om de begge er slagtet i rette Tid, og enhver kyndig Mand skal og maa give mine Grunde Ret. — Naar jeg forskriver Rug fra Danzig, Elben, Königsberg eller Memel, ved jeg i Forvejen, hvad Forskel der er i dens Egenskab fra ethvert Sted, det selv samme, naar en Mand ordinerer Skind eller Huder fra Aalborg, saa ved han i Forvejen, de er smaa; ordineres de derimod fra Ringkøbing er de større, og dette er Hr. Ven ligesaa kyndig i som jeg. Jeg takker for Deres Bud paa endnu 1000 Dægger Klipskind, men det er ej antageligt; thi det er for tungt at tabe 20 à 25 pCt. og endda have Ubehageligheder.

Oct. d. 10. -- 1808.

6.

Til Magistraten i Aalborg.

Da jeg som bekendt blev højstbydende paa Gabels Gaard her i Byen og blev den pr. Commission tilslagen af Skiftefor-

valterne, og da der baade nu og efter Auktionen blev udtalt det Ønske, at Byen, som har haft den til Sygehus for det spanske Regiment*), her var indkvarteret, fremdeles maatte blive i Besiddelse af dennes i disse Tider saa nødvendige Lejligheder, saa sker dette for ærbødigt at fornemme, om det er de samme Værelser i bemeldte Gabels Gaard, man ønsker til det spanske Regiment eller hvilke?

Dette ønskes oplyst, paa det man i saa Henseende kan træde i Underhandling og komme til Slutning, forinden anden Arrangement træffes, hvorefter det vil være umuligt. — — —

Den spanske Commissær havde til Brug i min iboende Gaard mit Slagtehus og tvende Magaziner, hvorfra Provianten til Tropperne blev udleveret.

Oct. — 1808.

7.

Hr. Iver Wibroe, Kjøbenhavn.

Deres meget angen. af 27. Sept. har jeg haft den Fornøjelse at imodtage. Deres Credit paa 300 Rdl. til Caper-Captain J. Lindorph skal prompte vorde respecteret.

Løvenschiold, Gram, Wedel-Jarlsberg og Krigsraad Lange-land er her. De sidder i en Commission for at foranstalte et og andet til Norges Proviantering.

Man siger, at der i Udbyhøj, Hals, Fladstrand, Schagen, Lykken og ved alle Landsteder ved Nord- og Vestkysten skal anlægges Kornmagaziner eller rettere gøres Oplag paa omliggende Bøndergaarde og Kirker, hvorfra Nordmanden kan faa Korn til samme Priser, som Kongen giver Landmanden for det udskrevne. — — —

Gaar alt dette i Opfyldelse, saa er vi Handlende godt opskjørtede; thi intet kan da sælges uden med 1 Rdl. Tab pr. Td., og Afskibning kan da ejheller foretages.

Oct. 13. — 1808.

8.

Til Dansk Consul Johan Samuel Amalry, Rotterdam.

Min Kaperkaptain, Hr. Winning, har hertil opbragt et Kuff-Skib, som angives at være fra Pappenborg. Skipperens Navn er Reinds Sytjes de Jonge, og Skibets Navn er: De junge Heinrich af Pappenborg. Det er anmeldt at være kommen fra Rotterdam, ballastet, bestemt til Riga, men har dog nogle Tagsten inde til Ladning. Forhøret er endnu ikke afholdt, men fore-

*) Hørte til det af Napoleon i Foraaret 1808 sendte Hjælpkorps.

løbig giver jeg mig den Frihed at udbede mig god Efterretning, om et saadant Skib fra Rotterdam er sendt og da til hvilken Tid, og om han har faaet Sundheds-Attest derpaa. Papirerne er endnu under Forsegling. Paa hans Pasport skal staa 2000, men han tilstaar selv, han har 10,000 Tagsten. Kaperen har grundet Formodning om, at Skibet er fjendtlig Ejendom, og at det har falske Papirer. Jeg anbefaler saaledes denne Affaire til Deres Velædelheds gode Foranstaltning — snarest muligt.

Oktober d. 24. — 1808.

9.

Hr. Chr. Dauberg, Siørup.

Dette kommer for at melde Dem, at jeg har faaet Tilladelse til, at Capt. Søren Astrup af Løgstør maa gaa op til Dem at lade Rug for mig, og det har jeg faaet skriftlig Bevis for, hvilket S. Astrup skal faa med sig, at ingen skal tage ham fra Dem. Capt. S. Astrup lader vel 350 Td. Rug, og derfor beder jeg, De vil være betænkt paa at levere ham fuld Ladning, da han ej bliver adresseret til nogen anden, og fuld Ladning har jeg lovet ham. For 5 Rdl. 2 Mk. eller højst 5 Rdl. 3. Mk. med $\frac{1}{4}$ Skp. Opmaal venter jeg da, De kan købe det øvrige Rug, og saa vil jeg fornøje Dem til Skikkelighed. Men Søren Astrup er ej kommen endnu; De faar nu stille Bønderne tilfreds, til han kommer, jeg skal jage paa ham af alle Kræfter. Da der er udkommen en stræng Placat, som forbyder Udførsel af Kalve- og Klipskind, saa vil jeg bede Dem holde tilbage med at købe; thi jeg er hange for, jeg slet ingen kan imodtage ad Aare, og bliver nogle at anbringe, bliver det til en saare ringe Pris. Lars Riis er gaaet efter Rug for mig hos N. Mortensen, fordi hans Fartøj dertil var passende. — Deres Uld sender De mig alt-sammen.

Octbr. 27. — 1808.

10.

Hr. Iver Wibroe, Kjøbenhavn.

Jeg ref. mig til mit seneste af 20. og 24. Octbr. Siden har jeg haft den Fornøjelse at imodtage Deres ang. af 22. d. M. hvoraf ses, at De har købt 18 Pakker Rach. Hør og 2 Fade Potaske, hvilket jeg er vel fornøjet med.

Et Rygte gaar her, at der er sluttet Vaabenstilstand imellem Danmark og Sverrig og imellem Rusland og Sverrig. Ved De, om det er sandt, og om der er sluttet nogen Overenskomst

med England i Henseende til fri Fart? Er det sandt, maa ingen Slags Vare mere købes til mig, end hvad der allerede er købt. Men er det ej sandt, saa ønskede jeg gerne det opgivne Allun og Træ, Campeche-Træ og Rach Hør item de før ordinerede 2 à 300 Pund grøn Vitriol, 4 à 500 Pund Krap. Jeg vil nærmere bestemme, naar disse Varer skal afskibes. De ved, hvad jeg har opgivet at sende med Wriborg og Michelsen. Instruer Captejnerne, at de ej gaar til Søs, før de faar en Storm af S. O., og at de først lister sig til Isefjord, og dernæst gaar langs Landet og saa snarest tager Jylland fat og følger dets Kyst til Hals. Nu er de eng. Fregatter og Brigger kommen i Skagens Bugt, saa Skibsfarten til og fra Norge er vanskelig. Gud ved, om de 100 Skibe, som ligger færdige for her at hente Korn, kan komme frem. — Sydlige Vinde har hidtil forhindret deres Komme. — — —

Octbr. d. 31. — 1808.

11.

Det høje Kgl. Vestind. Guineiske Rente og General-Toldkammer, Kjøbenhavn.

Det er med særdeles Bekymring, jeg har læst det høje Collegiums Skrivelse, dat. 8. Okt., hvorved min Ansøgning om til Norge at udføre 1259 Td. Byg og 500 Td. Havre, som forrige Aar i August her fra Aalborg blev udført, bestemt til Østersøen, men som ved Krigens Udbrud maatte vorde oplagt i Kjøbenhavn, saa ganske imod min Forventning bliver afslaaet. Jeg vil tro, at Byg og Havre ej er tilladt fra Kjøbenhavn at udføres — jeg søgte ej heller om at udføre *sjællandsk Korn*; *det er jysk Korn*; jeg bruger ingen *Forprang**) dermed, har ingen fornærmelig Hensigt, og langt fra vil jeg ansøge om at udføre mit Korn, naar det kunde paa Stedet være Staten til Nytte, men af indlagte Copi ses, at jeg i Fragt og Opskibningsomkostninger har erlagt 881 Rdl., og nu har det ligget i Kjøbenhavn i 14 Maaneder, hvorfor skal betales Loft- og Kasteløn**): 770 Rdl. Fordi det nu ikke skal ligge endnu et Aar og fortære sig selv — til et alt for føleligt Tab for mig hvorved Staten ikke tjener, — og for at være den nyttig, tilbyder jeg Hans Majestæt dette Kvantum Korn — — paa Lofterne at imodtage i Kjø-

*) Forprang: Opkøb af Varer, som Sælgeren ellers maatte antages at have villet føre til Torvs, foretaget i det Øjemed at forhøje Prisen.
D. Lov forbyder Bønderne at sælge til Forprangere.

***) Kornet maatte kastes engang imellem — for ikke at blive varmt.

benhavn: Byg à 4 Rdl. 64 og Havre à 3 Rdl. 64 pr. Td. Men om man paa det Kgl. Magasin vil anvise mig lige Kvantum, som der imodtages, er jeg ogsaa dermed tilfreds og overlader jeg til det høje Kollegium gunstigt at bestemme, hvad Godtgørelse, det synes passende mig at tilstaa for Fragten fra Aalborg til Kjøbenhavn. — — — —

Octb., 1808.

12.

Hr. Kaper-Captejn Winning, Fladstrand!

Hr. Andersen fra Læsø kom hertil i Morges og beretter, at De skal have taget eller rettere anholdt 2 Galeaser, hvormed jeg gratulerer og ønsker Dem vel in Salvo dermed. I Særdeleshed hvis det er Skibe, der er kvalificerede til at blive *Pris*.

Men Kaptejn Koch har hidbragt en dansk *Islandsfarer* med Ballast, forsynet med eng. »Licens« for at gaa til Kjøbenhavn og at bringe Ladning igen til Island, og samme Tid tog han en *Brig*, hjemmehørende i *Flensborg*, kommen med nogle Varer fra London, som dér, som en »Vestindisk-Captejns Ejendom«, er frigivet, bestemt til Kjøbenhavn og forsynet med eng. »Licens«. — Begge disse Sager ere farlige i høj Grad. — Briggen er tildømt 500 Rdl. i Erstatning og Godtgørelse for, hvad hans Sukker og Kaffe koster mindre end det kunde været udbragt til i Kjøbenhavn, naar han ej var bleven taget. Den anden Sag forfølges paa det strængeste. — Skulde De derfor antræffe virkelig danske Skibe eller Islandsfarere, selv om de er forsynet med eng. »Licens«, saa er det min Villie, at De sætter et Par af Deres paalideligste Folk der om Bord og lader Skibet fortsætte sin Rejse til Kjøbenhavn eller hvilken anden dansk Plads, det er bestemt til, hvor Sagen kan blive undersøgt, og saa er vi uden Ansvar og uden Proces.

Octb. 1808.

13.

Hr. Anders Nielsen, Kjøbenhavn!

I Dag 8te Dage indberettede jeg Dem, at Kaptejn Winning havde antruffen Kapt. Jesper P. Holm af Kjøbenhavn, og paa Grund af, at han havde »Licens«, satte *Prisemester**) og en Mand om Bord. Med sidste Post indløb Brev fra *Prisemester Brinch*, at han var gaaet i Land i Helsingør og rejst til Kjø-

*) *Prisemester* = den interimistiske øverstbefalende, der hjemfører en tagen *Prise*.

benhavn og anmeldt det passerede der for Magistraten, som har svaret, at det skulde under Priserettens*) Bedømmelse. Jeg bruger Frihed aaben at indberette mit Svar til ham. Behag nu at føre Sagen paa bedste Maade for Rhederiet af »Victoria«. — Jeg tror, at Capt. Holm bliver frikendt for Winnings Tiltale, men kunde han blive dømt til at betale Procesomkostninger og Folkenes Ophold og Hjemrejse, var det ønskeligt. Behag at være Brinch og hans Karl behjælpelig med at komme hjem med første Lejlighed, saasomt Forhøret er til Ende. — Nogle Fregatter (Eng. & Svenske) er nu kommen til *Fladstrand**)* for at hindre vor Fart til Norge og ventelig for at oppasse de fra Norge ventende Skibe. — Brinch har faaet 20 Rdl. i Helsingør. Skulde han behøve flere, bedes De dermed at assistere.

Okthr. 1808.

14.

*Hr. Prisemester Rs. H. Brinch, Kongens-Gade Nr. 62,
hos Madame Norskou.*

Deres Brev af 22. Oktober er mig formedelst Postens urigtige Gang ikke før den 28. indløben, saa jeg først kan svare i Dag. Jeg er vel fornøjet med, hvad der er sket, at De lod Jesper P. Holm uforstyrret fortsætte sin Rejse til Helsingør og ej har taget noget Dokument fra Skibet, og at De i Helsingør har forladt det og er gaaet over Land til Kjøbenhavn. Havde det ikke været anmeldt for Magistraten, kunde mulig Forandring maaske have fundet Sted, nu derimod kan det ikke, men Priseretten skal dømme. Har De endnu ikke været i Forhør, saa skal De paa Forespørgsel: Hvad Aarsag Capt. Winning besatte dette Skib — svare: Fordi det havde eng. »Licens«, og det er bekendt, at England fabrikerer alle Slags Dokumenter, men da Capt. Winning iøvrigt fandt, at det virkelig var et dansk Skib og danske Folk, vilde han ej tage Capt. fra Borde eller tage nogle Dokumenter og satte blot to Folk om Bord for at gaa med Skibet til sin Bestemmelse eller hvorhen, Vinden vilde føre det, da Sagen saa kunde blive undersøgt lige godt paa hvilken dansk Plads.

Hr. A. Nielsen skrev jeg til i Dag 8te Dage. Med ham

*) *Priseretten* prisedømmer eller frikender Skibet. -- NB. Prisepenge = den Del af Skibets og Ladningens Værdi, der tilfalder Besætningen af det Skib, der tager Prisen, og som fordeles efter bestemte Regler.

**) Frederikshavn.

kan De raadføre Dem. Saasnart Forhøret er sluttet, maa De endelig begive sig hid — jeg tænker med et af de til Aalborg gaaende Skibe. Winning er i Dag sejlet paa nye Krydsninger.

Oktbr. 1808

15.

Hr. Iver Wibroe, Kjøbenhavn.

— — — »Dette for at melde Dem, at her er opbragt en Brig med 114 Læster Libauer Rach. Hør. Den fører preussisk Flag, men efter Sagens Omstændigheder er der ingen Tvivl om, at den jo bliver *Pris*, derfor beder jeg ikke mere Rach. Hør at købe. Jeg ved ej, hvad Bestemmelse De har for Deres Fartøj, som føres af Michelsen, om De vil have den til Kjøbenhavn, eller De vil have den til Norge, i hvilken sidste Fald jeg kunde behøve ham til Christiania og beder, jeg maa disponere over den, da jeg er i Nød for at faa et og andet over og vil betale, hvad andre Skibe nyder, der gaar for Kgl. Regning.

Kjøbenhavnske Kapere har opbragt en eng. Brig til at gaa hid — bevis mig den Tjeneste at adressere dem til mig.

Min Ansøgning om at udføre min Byg og Hvede fra Kjøbenhavn er *to Gange* afslaaet, men jeg har skrevet atter, buden det til Fals for Kongen, eller tilbuden at tage *her* lige Kvantum. — *Jeg skrev drøjt, De maa svare.*

Octbr. 1808.

16.

Ryberg & Comp., Kjøbenhavn!

— — — Jeg hører Engl. har taget Anholt. — Justitsraad Langes Jagt, bestemt fra Kjøbenhavn til Aalborg er taget af Engl. — Saa vidt jeg ved, og uden min Prejudice.

Marts 1809.

17.

Hr. Simon G. Clausen, Nysted.

Deres angenehme af 23. Sept. har jeg haft den Fornøjelse at imodtage. Besvarelsen har jeg udsat i den Tanke, at jeg skulde faa Jordebog eller anden Efterretning om det omskrevne Jordegods. Jeg skrev til Forvalteren, men han er vel ej endnu bleven færdig dermed. Saasnart jeg faar Jordebog eller anden Kendskab, skal jeg indsende samme.

Nu er netop tvende Skibe lagt an paa Kjøbenhavn. Med et af dem, med en Capt. Lund, tænker jeg at sende Dem de

forlangte $\frac{6}{2}$ Tønder saltede Sild, Prisen er 150 Rdl. og kan ej blive ringere efter Priserne paa Salt og Sild og efter Fragten paa Kjøbenhavn. Jeg har anmodet Deres Oplagshaver i Kjøbenhavn, Hr. Thuesen, om at sende mig 1000 Pd. Amdam med et af de nu hidgaaende Skibe, og desuden maa Hr. Ven, hvis Lejlighed fra Lolland sidst i denne eller først i næste Maaned gives hertil, gerne sende mig 4000 Pund Amdam, om De dertil kan udvirke Tilladelse, hvad De som Fabriqueur bedst kan; thi det er urimeligt at forbyde Hvede, Amdam og Maltudførsel fra en Provins til en anden, hvor denne Produkt ikke haves. Jeg skulde nok have søgt derom, men jeg har andre Affairer, jeg ligger og bombarderer dette Collegium med. Tvende Lærere ved det herværende Institut har i Vinter begyndt at give Undervisning om Aftenen fra Kl. 7—9 i Tysk, Engelsk, Historie og Geografi; deres Søn deltager deri.

Novbr. d. 7. — 1808.

18.

Hr. Iver Wibroe, Kjøbenhavn!

Jeg refererer mig venligst til mit seneste af 31. Oct. og 3. Novbr. Jeg har anmærket, at De sender mig med Wriberg 500 Pund Campechetra, 2 Tdr. Allun og 14 Foust. Lüneborgersalt.

Tvende norske Brigger er kommen fra Kjøbenhavn til Hals; om de har Varer inde, ved jeg ikke. Ved den Tid dette Brev indtræffer, har vi Maanemørke, og naar Vinden da er god, faar Skibene i Jesu Navn fortsætte Rejsen. Naar jeg faar 2000 Pd. Campechetra, maa Resten blive til Eschils, saa og det gule Træ, men de andre Varer behøver jeg alle, og de maa som meldt sendes med differente Skibe. Jeg er i stor Nød for at faa min russiske Talg og mine Bayonne Vine til Kjøbenhavn; thi alle Skibe tages med Magt for Kgl. Regning, og nu har de ogsaa bemægtiget sig den Capt. Lund, som i Foraaret kom fra Christiania med Glas. Bevis mig det Venskab at give Michelsen Ordre til at følge mine Dispositioner, ihvor han skal hen. Og udvirk hos 2 eller 3 af de andre Captajner, at de ogsaa adresserer sig til mig, at jeg da kunde faa mine Varer til Kjøbenhavn og faa et Fartøj til Norge. Jeg har søgt om Tilladelse til at føre Byg og Havre til Norge eller bedet om Anvisning paa her paa Magazin at imodtage. Kunde De i Collegiet faa at vide, hvad der er bevilget; hvis jeg der maatte tage det, fragtes straks Skib til Christiania i Kjøbenhavn at lade, og skal jeg have det her paa Magazin, fragtes straks Skib at gaa hid at lade og gaa til Chri-

stiania eller Drammen. Dette Skib maa fragtes for Tour og Retour, og dette Skib vedkommer ej det før omskrevne.

Novbr. d. 7. — 1808.

19.

Hr. Rasmus Borup, Kongsberg!

Capt. Holm var destineret til Christiania og alle Varer adresseret til Ellesen og Co. Jeg flatterer mig af, at Holm er lykkelig ankommen til sit Bestemmelsessted; thi han havde en dygtig S. S. O. Vind og en mørk Nat, hvormed han fra Fladstrand gik til Søs og fik der Hr. Kammerherre Kaas*) om Bord. Han skal sidde i Regeringskommissionen.

Novbr. d. 23. — 1808.

20.

*Til Administrationen f. de norske Glasværker,
Christiania.*

Allerhøjstærede Skrivelse af 26. Sept. og 20. Oktbr. har jeg haft den Fornøjelse at imodtage, hvorpaa ærbødigst meldes, at de 23 Kasser Glasvarer, som af Capt. A. M. Lunds Ladning ikke her var at anbringe, nu er i samme Captajns Skib indladet, og Connossementet sender jeg Hr. Forvalter Wexels i Kjøbenhavn til Afbetjening.

Til en Sal i min iboende Gaard — Salen er 16 Alen lang, 10 Alen bred og 6½ Alen høj fra Gulvet til det gipsede Loft behøver jeg 2 smaa Lysekroner, som jeg ærbødigst beder Dem sende mig. I Midten af det smukke gipsede Loft er anbragt en Blason og i en lige Distance fra hver Ende deraf er i Gibsningen anbragt en oval Blason, hvori Lysekronerne skal hænge, en for hver Ende, derfor skulde Lysekronerne ej være store. Jeg opgiver Værelsets Dimensioner, fordi De da kan vælge Kronernes Højde og Vidde. Har De nogen ny moderne Opfindelser, der er smukke, ønsker jeg tvende deraf, efter Deres egen fineste Goût og Valg.

Novbr. d. 23. — 1808.

*) Frederik Julius Kaas (1758—1827) Statsminister, en af Frederik VI's mest betroede Mænd. Efter i mange Aar at have været norsk Embedsmand blev han 1804 Kancellipræsident, men sendtes under de kritiske Forhold atter til Norge som Medlem af Regeringskommissionen. Efter Freden i Jønkøping atter Kancellipræsident; død som Gehejmestatsminister.

21.

Hr. Iver Wibroe, Kjøbenhavn!

— — — — —
 Sidste Uge har vi haft et særdeles stormende Vejr, saa jeg kan ej tro andet, end at Englænderne er gaaet fra deres Stationer med Baade.

Fyr-Fregatten ved Skagen er gaaet til Gothenborg.

Den engelske Fregat*), som strandede ved Lønstrup, havde ca. 280 Mennesker inde, hvoraf kun 60 er bjerget og her indkvarteret. Den havde Klæder inde til den i Østersøen stationerede Flaade, og jeg tror tillige Ankertoug etc. Den var gaaet fra England den 30. Novbr.

Decbr. 12. 1808.

22.

Hr. Iver Wibroe, Kjøbenhavn!

Deres angen. af 20. Decbr. har jeg haft den Fornøjelse at imodtage, hvorpaa meldes, at Capt. S. B. Kock fra Nibe og Capt. Bremer har været ved Hals, men kunde for Is ikke komme ind, hverken til Hals eller til Wejdybet, og nu i Dag er der kommen Brev, at de ligger ved Nyebroer; jeg tænker i Morgen at gøre Anstalt til at faa Varerne kjørt over Land.

Decbr. d. 26. — 1808.

23.

Hr. Ryberg, Kjøbenhavn!

— — — — —
 Kammerherre Kaas kom omsider; jeg tilbød ham Penge. Jeg beviste ham al mulig Høflighed og Assistance her og gav

*) Denne Stranding er omtalt i »Jydsk Hist. og Topografi« fra 1. Halvaar 1903, hvorfra hidsættes følgende: »The Crescent«, en engelsk Fregat paa 36 Kanoner og 274 Mand gik under den 5. December 1808 ved Lønstrup. Captainen, Mr. Temple, 3 Løjtnanter, 8 Kadeter og anden Marineløjtnant samt 220 Mand og 6 Kvinder er omkomne. Første Marineløjtnant, Navigatøren, 4 Kadetter, Baadsmanden og ca. 50 Matroser og Marinesoldater er ankomne til Aalborg i den ynkeligste Forfatning. Aldrig saa man en mere elendig Skare af menneskelige Væsener end de sørgelige Rester af »Crescent«s stolte Besætning. Nogle af dem havde hverken Hat paa Hovedet eller Sko paa Fødderne. Nogle havde en Støvle, andre en Sko paa. Hele Befolkningen i Aalborg var paa Gaderne, da de passerede, og det skal siges til deres Ære, at der ikke hørtes et eneste hadsk Ord eller simpel Ytring«.

(Meddelt af Englænderen James Macdonald.)

ham Breve med til Vennerne paa de Steder, han skulde passere. Han laa i Fladstrand i 8 Dage og gik saa til Søs. Her gik sørgelige Rygter, og jeg var ret bekymret, men i Dag fik jeg Brev fra min Ven i Christiania, at han havde faaet mit Brev fra en Captajn, og at Kammerherre Kaas var om Bord. Mange Skibe skal d. 15. og 16. ds. være forlist fra Norge. Den 17. gik Kaas fra Fladstrand.

Decbr. 1808.

24.

Hr. Capitain Niels Eschils, Kjøbenhavn!

Deres sidste Brev er mig rigtig indløben, og det gør mig ondt, jeg forglemte at svare Dem, fordi Deres Brev, som blev udsendt til Medrhederne, ej kom tilbage. Nu meldes, at De maa afskedige Deres Folk paa een nær for at spare Kosten. Den overmaade strænge Vinter er mig et betydeligt Tab, ogsaa at den kom saa tidlig. Jeg savner i høj Grad Varerne, De har inde, og det er tillige stor Skade, at Skibet skal ligge der. Havde vi faaet Skibet hertil, kunde man i Sommer have faaet det forhudet med de her liggende Planker. Gid jeg dog engang i Febr. eller Marts maatte se Dem lykkelig her med Skibet. Vor Fjord ligger fast; man kjører derpaa med de sværeste Laster. 30 à 40 Skibe ligger ved Bløden*) for udgaaende, mest til Norge. Her ligger mange norske Skibe og ved Fladstrand henved 20 Skibe, hvilke sidste ligger meget farlig, naar Isen engang driver bort.

Januar d. 14. — 1809.

25.

*Hr. J. Aall, Ness Jernværk!**)*

— — — — —

Nu ligger nok ogsaa Isen imellem Kjøbenhavn og Sverrig og i Bælterne. Et Par armerede, fjendtlige Brigger samt 4 Coff.-Skibe drev de 7. Januar med Isen forbi Kronborg, som beskød de første, hvorefter de strøg, men blev ved at drive, og ingen

*) Bløden ved Hals var det Sted, hvor mange Skibe i hine Dage havde Vinterkvarter, hvorfor der betaltes »Vinterlagsspenge«.

**) *Jacob Aall* (1773—1844), ejede blandt andet Næs Jernværk, var Gods-ejer, Politiker og Historiker, tog sammen med fornævnte S. Løvenskjold meget energisk Del i Arbejdet for at holde Norge forsynet med Korn og andre Levnedsmidler. Under Norges nye statslige Stilling vedblev han at spille en meget betydelig politisk Rolle.

kunde bemægtige sig dem. Tre af Coffskibene blev taget af vores Kapere ved Gilleleje. Nogle Skibe, som ligger ud for Malmøe, er ventelig forloren.

Kornpriserne stiger; Landmanden har ingen Korn at afhænde mere, end hvad Regeringen har udskreven. Byg og Havrehøsten har været miserable, Rughøsten nogenlunde.

Januar d. 16. — 1809.

26.

Knude & Co., Hamborg.

Da jeg endelig blev færdig med min Uld hos H. & Wass og intet mere var os imellem, anviste jeg, hvad jeg havde tilgode. Og i mere end Aar og Dag har jeg ikke skrevet dem til, ikke heller agter jeg. Jeg vilde nu fornemme, om De vilde antage mine Commissioner i Indkøb af Varer og, naar andre Tider kommer, i Forsælgning. Jeg behøver noget Indigo og Cochenille; med mig den billigste Pris, jeg kan faa Manille og violet Indigo for. Meld mig ogsaa, om der er nogen Forraad af Varer i Almindelighed i Hamborg og send mig en Priskurant. Uld, Kalveskind, Klipskind samt gul Voks er forbuden at udføres uden imod Losningsattest fra et Toldsted i Holsten. Af den Aarsag kan jeg intet for m/R afsende. Men kan De bruge nogle af de nævnte Varer at aflevere ved et Toldsted i Holsten, hvorfra jeg kan faa Attest, saa behag at melde mig, til hvad Pris, De vil antage hver Slags her paa Fragtvogn leveret, og saa vilde jeg ordinere nogle Varer fra Dem i Betaling.

Januar d. 23. -- 1809.

27.

Hr. Halvor Povlsen, Drammen.

Med Capt. Peter Ungar sendte jeg Dem sidste Efteraar ifølge Connossement dat. 8. Decbr. 1808, 40 Fjerd. Smør.

Med Capt. Niels Olsen, som endnu ligger her, har jeg nu sendt Dem ifølge Connossement 48 Fjerd. Smør, 18 Sider og 31 Stk. røget Flæsk. Peter Ungar laa i Vinter i Mundingen af vores Fjord og er for nogen Tid siden gaaet til Søs. Jeg haaber, han kommer lykkelig. Niels Olsen sejler en af Dagene. Disse Varer beder jeg ved Ankomsten bedst muligt at sælge og derover snarest at sende mig Forhandlings-Reg. og Remisse; thi Langdrag er mig meget ubehagelig.

Smørret betales her med	48 Rdl.
Assurance for Krigsmolæst	3 Rdl.*)
» » Søfare	2 Rdl.
Fragt 2 Rdl. 10 pCt. Capl.	2 Rdl.
Consumpt., Udg. & Prov. i Norge ..	2 Rdl.
Flæsk betales med	55 Rdl.
Fragt 2 Rdl. 10 pCt. Capl.	2 Rdl.
Assurance for Krigsmolæst	4 Rdl.
» » Søfare (à 5 pCt.)	3 Rdl.
Prov. Cons. i Norge	2 Rdl.

Det er ej at tale om, hvad det nu koster at føre Varer over Søen, og at en Td. spansk Salt nu betales med 32 Rdl. Gør nu Deres Flid og send mig snarest Forhandlings-Reg. og Remisse; det vil opmuntre mig til videre Indsendinger. Skulde Ungar blive opbragt, da lad mig vide, hvem Skibet tilhører, at jeg hos dets Ejer kan faa Notarialafskrift af Prisdømmen.

Marts d. 17. — 1809.

28.

Hr. Capt. Jens Graven, Amsterdam.

Deres Brev af 28. Januar har jeg for længe siden burdet besvare, men det er bleven udsat fra Tid til anden i Haab om, at vores politiske Stilling skulde have forandret sig noget til det bedre. Siden De har en Landsmand Capt. Smith, som har sit Skib liggende ud for sine Vinduer, og det er aftalt med ham, at han vil paatage sig »Elisabeth Berlins« Opsyn og lade den Vægter, som passer hans tillige passe Deres, naar begge bliver bragt ved Siden af hinanden, saa maa De for min Skyld gerne komme hjem. Jeg behøver ej at bede Dem om at skrive det skønne Inventarium op paa det nøjeste og at accordere baade om Husleje deraf og om Pladsleje af Skibet, og hvad Vægteren skal have for at tilse det. At sælge Galeasen til en Pappenborger og at købe den igen, naar Freden kommer, er vel ej at tænke paa? Deres Regninger har jeg annoteret conform paa behørigte Steder. Galeasen havde bedre af at fare end ligge stille, og De fik da derved en Ende paa Tiden.

Marts d. 23. -- 1809.

*) For at fremme Tilførslen af Levnedsmidler til Norge overtog Stat-ten denne Forsikring mod 7 pCt.

29.

Hr. Iver Wibroe, Kjøbenhavn.

Deres angenehme af 18. ds. er mig rigtig indløben, hvoraf ses, at da Niels Eschels gik med sit Skib til Norge, fik De det assureret for 6000 Rdl., hvoraf Præmien 240 Rdl. er Dem tilgodeskreven ligesom de ham fournerede 50 Rdl. Man har nu den Efterretning, at fjendtlige Skibe d. 21. er kommen i Sundet og Bæltet, og at de samme Dag tog en dansk Jagt 2 Mil fra Gilleleje, og da hverken N. Eschils eller de andre hertil forventende Skibe havde mindste Lejlighed til at gaa til Søs før den 22., og man intet har hørt til nogen af dem, saa flatterer man sig af, at de ej efter de engelske Skibes Ankomst har turdet gaa ud og følgelig ligger i Behold, enten i Helsingør eller i Isefjord; Michelsen gik fra Hals til Søs den 19., haaber ogsaa, han har naaet Isefjord. Connossement over hvad med ham for m/R er sendt følger herved samt Notice derom. Mine Sild ønsker jeg, De vilde sælge ved offentlig Auktion, om Gud sender Michelsen lykkelig, og i det hele beder jeg ret venlig at sørge for disse Sild og for Smørrets Anbringelse. Desværre bliver mit Talg vel liggende som Ballast. Var det da ej uventende, at »G. T. K.« ikke engang værdigede mig et Svar paa mit billige Brev om Byg og Havre? Jeg beder ret alvorlig, at De vil huske paa dette Korn, saa snart der er rimelig Raison til at sælge det.

Med Posten i Aftes har vi den vigtige Efterretning om Sverrigs Overgang til Fastlandets Parti.

Marts d. 27. — 1809.

30.

Hr. Iver Wibroe, Kjøbenhavn.

Jeg refererer mig til mit seneste af 27.; med Posten er i Gaar den Efterretning indløben, at Eschils ligger i Behold hos Dem. Desværre ser jeg, at Deres Michelsen og Willumsen er taget af Englænderne og de og deres Folk sat i Land tillige med 170 andre danske Fanger, hvoriblandt en Del fra Aalborg. Det er meget vel, at De lader alle gøre Forklaring, medens De har Deres Folk, og jeg kan ej vide, om ej Regeringen efter slige Beviser indfrier Assurancepolicerne.*) De faar være saa god at lade beroe med videre Afskibning. Man faar nu se, hvad den svenske Nation videre vil gøre; man skulde tro, at Hensigten med Revolutionen er at gaa fra det engelske til Fast-

*) Se Anm. Side 63.

landets Parti, men mærkeligt er det at læse, at straks blev de franske, italienske og hollandske Fanger sat i Frihed, uden at der tales om de danske Fanger. — — —

Naar Auktioner forestaar paa Varer som f. Eks. en Priseladning paa 2000 Lpd. Hamp, 2000 Lpd. Jern og deslige, beder jeg Dem lade mig det vide samt Deres Formodning om Priserne. Behag at lade Eschils lægge ind og bed ham afskedige sine Folk paa en nær. Han har et Chatol og et Par Spilleborde; bed ham passe paa, de ej stødes.

Marts d. 30. — 1809

31.

Hr. Hans Winther, Thisted.

Da Stiftamtmand Pentz kan blive i den ene Side af Slottet, medens den anden Side bliver repareret, saa meldes efter Løfte, at der er to smukke Værelser og 3 mindre do i 2den Etage i Gabels Gaard, som Hr. Ven fra Paaske Flyttetid kan tiltræde imod 60 Rdl. Leje for hvert halve Aar. Et smukt, rummeligt Køkken, fælles Vadskerhus, Tørv- og Brændehus og et eget lidet Gaardrum er der. De og Deres Kone kan have fri Adgang til Haven til alle Tider, men Deres Folk ikke. Alle Slags Haveurter kan faaes for en billig Betaling. Kvadratskat og alle Skatter skal De være fri for. De Værelser, jeg tilbyder Dem, har Art.-Løjtn. Smith haft sidst, og Pentz skulde have haft dem, og Vilkaarene er de taaleligste, jeg kan. Et Brev fra en mig bekendt god Mand om Lejens prompte Betaling hvert halve Aar udbedes.

Marts, d. 30. — 1809.

32.

Hr. H. M. Braun, Laurvig.

Jeg har med Capt. Even Evensen, som den 13. Marts lykkelig ankom til Mundingen af vores Fjord, haft den Fornøjelse at imodtage angen. Skrivelse af 4. Marts, hvorved befundet Anvisning paa Admiralitets Collegiet i Kjøbenhavn 2400 Rd., som jeg besørgede incasseret. I Fladstrand kunde Capt. Evensen ingen Ladning faa, men jeg har expederet ham med saa mange Korn-Varer af hver af de opgivne Sorter, som han har kunnet rumme, samt 1 Lisd. røget Flæsk og 30 Stk. tørre Huder, som han behøvede til Garnering. Priserne ere de billigste, som nu betales Mand og Mand imellem. — Alle danske Skibe bliver sat i Requisition, og alle norske Skibe ere paalagt at melde sig hos

vores Stiftamtmand, naar de have Totrediedele af deres Ladning inde, for, for Kgl. Regl., at tage Munderingssager til Armeen. Derfor har Capt. Evensen ikke kunnet tage mere Korn. Tobak, Lærreder og andre Ting turde jeg ikke sende, efterdi Deres Instrux forlanger alt assureret, og intet uden Fødevarer har kunnet assureres for Krigsmolæst, og at sende noget i disse farlige Tider uassureret tør jeg ikke, da Englænderne synes at ville bloquere enhver Havn og Ladeplads, og er de den 20. Marts i Mængde ankommen i vores Farvande. Mange engelske Krigsskibe ligger ved Schagen og en Fregat ved hvert Sted paa Kysten. Jeg har herved den Fornøjelse at sende Regning over, hvad der med Capt. Evensen er afskibet, ialt beløbende

sig til	Rdl. 2150
Assurancepræmie f. Skibsmolæst af Varerne 7 pCt.	Rdl. 154
Assurance af Skibets Værdi 1400 Rdl. à 7 pCt.	Rdl. 98
Policen	Rdl. 1

April d. 1. — 1809.

Summa 2403

33.

*Til Det Vestind. Guineiske Rente- og Generaltoldkammer,
Kjøbenhavn.*

I de offentlige Tidender læser jeg, at den franske Kejser og Konge af Italien har tilladt, at Varer, opbragt til Danmark af danske Kapere, maa passere den franske Toldgrænse og indføres i Hamborg, naar det bevises, at disse Varer virkelig er indkomne med saadanne *opbragte* og condemnerte Skibe, og at et Certheficat, efter saadanne Bevisligheders Indsendelse, vil blive udstedet, som er fornødent til saadanne Varers Indførsel. Da nu her i Jylland ikke er saa lidt Sukker og andre Varer opbragt og condemneret, i Særdeleshed blev her sidste Efteraar indbragt, condemneret og solgt en betydelig Ladning Puddersukker m. m. under Schagens Told-District, — — og da det er nyttig for Fædrelandet at sælge og udføre saadanne Ting, medens de koster noget, saa er det i den Anledning, jeg giver mig den underdanigste Frihed at fornemme, om det er tilladt at benytte denne af den franske Kejser gjorte Foranstaltning, og hvis ej, om det høje Collegium da ikke finder det overensstemmende med Landets Interesse, at jeg frit maa udføre af det paa Schagen solgte 26 à 30,000 Pd. Sukker, hvoraf hans Majestæts Intrader er erlagt med 4 pCt.

April, d. 18. — 1809.

34.

Hr. Iver Wibroe, Kjøbenhavn.

Jeg har længe ventet Brev for at høre, hvorledes Conjunctionerne staaer i Kjøbenhavn. Rygtet gaar om dyre og høje Kornpriser. Rugen koster nu her fra 8 $\frac{1}{2}$ Rdl., Byg 5 $\frac{1}{2}$ Rdl. og Havre 4 à 4 $\frac{1}{2}$ Rdl., og samme Priser er der i Thy, Lemvig og alle Steder i Oplandet. — Jeg ved ikke Stillingen af de fjendtlige Skibe i Sundet og tør derfor ikke befale Eschils at gaa ud. Jeg er i stor Nød for Hamp, Peber, Skedevand, Vitriol og Risen-gryn, som er med Eschils. Allehaande og Campechetræ skal der ikke købes mere af, Capt. Ibsen er igen tilladt at bringe de 60 Foustager Bayonne Vine, hvoraf jeg ejer en Fjerdedel. En af vore Kapere har i Gaar hidbragt en svensk Galease, kommen fra London og bestemt til Stokholm, ladet med 60,000 Pd. Kaffe og 50 Foustager Sukker. Jeg har ingen Del deri, og den skønne Slup, jeg har udrustet, har endnu intet udrettet. Jeg tænker, Rusland erobrer selv Sverrig og ej vil gøre Stilstand; det kommer da an paa, om Danmark faar en Part deraf.

April, d. 24. — 1809.

35

Til Commissionen for Sjællands, Lollands og flere Øers Proviantering.)*

Desværre er jeg ogsaa i det Tilfælde at være delagtig i Ladningen udi Galeasen »Unge Marie« kaldet, som paa sin Rejse fra Aalborg til Kjøbenhavn blev taget af Fjenden d. 22. Marts sidst, og Skipperen Chr. H. Michelsen og nogle af hans Folk blev af et andet fjendtligt Skib sat i Land i Kjøbenhavn. — I den Anledning giver jeg mig den underdanige Frihed herved at fremsende:

- a) Capt. Michelsens originale Connossement, dat. 17. Marts 1809, for de Varer, jeg har afskibet.
- b) Factura over, hvad de af mig med bemeldte Capt. Michelsen afskibede Varer har kostet her i Skibet udclareret.
- c) Copi af ihændehavende Assurancepolice over bemeldte Varer forsikret for Krigsmolæst for Capital 2500 Rdl. imod betalte Præmier à 4 pCt. dat. Aalb. Toldkammer d. 17. Marts 1809
- d) og Hr. Lauritz Kjellerups Caution for Tilbagebetaling af bemeldte Assurancesum 2500 Rdl. med Renter og Rentes Ren-

*) Staten overtog ogsaa Assurance mod Krigsfare ved Sejladsen mellem Landsdelene.

ter, naar de gunstigst udbetales mig, og Condemnations-Act over dette Skib og dets Ladning ikke inden 3 Maaneder efter Fredens Slutning tilvejebringes. — Hvorefter jeg underdanigst beder og forventer mig Pengene anvist paa Aalborg Toldkammer imod Policens Extradering og Kvitting.

Maj, d. 15. — 1809.

36

Hr. Capt. Jens Graven, Amsterdam.

Deres Brev af 13. ds. indløb med sidste Post, hvorpaa meldes: Med det Inventarium, som er til Galeasen, og efter den Stand at dømme, den er i, samt i Betragtning af, hvad Tømmer, Jern og Arbejde koster i alle Lande, kunde 12,000 holl. Cour. ikke anses for en høj Pris paa et Sted som Holland, hvor Handel og Skibsfart gaar saa at sige uhindret. Imidlertid, da De synes at have Lyst til at være den kvit, da man ikke ved, hvorlænge det kan vare, før vi igen kan bruge den, saa giver jeg Dem herved Fuldmagt til at sælge og forskøde Deres førende Galease »Elisabeth Berlin« for Købesummen 9000 holl. Cour. (Gylden). Kan De faa mere for den, ved jeg, De tager det. Hvad der passerer, venter jeg mig straks underrettet om. De har at handle med solide Folk og ej overlade Skib og Inventarium, før De har Pengene.

Maj, d. 19. — 1809.

37

Hr. Niels Smith, Christiania.

I tre smaa Dæksfartøjer maa Sukkeret sendes til Lychen Adr. H. Chr. Jensen og til Blokhus Adr. Hr. Brix. Jeg vil helst have det til bemeldte Steder for Landtransportens Skyld. Naar noget uroligt Vejr indtræffer, at Fjenden ej kan holde sig under Kysten, og naar Nætterne bliver lange og mørke, sidst i Sept. og hen i Oktober, beder jeg Dem gøre Afsendelsen, som sagt Sukkeret med 3 Fartøjer og Kaffen 5 à 6 differente Dæksfartøjer. De vælger de bedste Fartøjer og de habileste Captajner og sender Varerne helst til Lychen*), hvor der er Artilleri og Militair.

Maj, d. 31. — 1809.

38

Hr. Knude og Co., Hamborg.

Jeg refererer mig til mit seneste af 2. ds. Siden er det

*) Løkken.

lykkedes mig at faa to Vogne fragtet til Langenfelde*). De er begge adresserede til Hr. Stein Worthmann i Elmshorn. Den ene er accorderet til 10 Rdl. S. H. Cour. pr. 320 Pd. d. V., den anden til 9½ Rdl. S. H. C. og medbringer til Deres Disposition de paa medfølgende Blad specificerede Varer. Vognmændene ere forbundne til at køre videre for de samme Penge. Jeg stoler paa, De sørger for alt, som sagkyndige, forsigtige og gode Venner.

Attest fra Langenfelde Toldsted skal jeg partout have, da hverken Sukker eller nogen af de andre Varer er tilladt at udføre til Hamborg eller andre udenrigske Stæder.

Imidlertid er i Dag med farende Post sendt Certheficat, at Sukkeret maa indføres til Hamborg, om De deraf vil benytte Dem, og er det nødvendigt, forevises det for Dommeren og afskrives derpaa. Dernæst er Dem tilsendt Magistrats-Certheficat over de Varer, som den 2. Juni blev sendt til Langenfelde, og 1 do. over de Varer, som i Dag er sendt til samme Sted, alt adresseret til H. Worthmann i Elmshorn.

Juni, d. 6. — 1809.

39

Hr. H. S. Ploug, Faaborg.

— — — Kaper-Captain Winning gik ud først i Sept., laa i Norge i Vinter og har ligget ude siden, indtil nu, da han er beordret hjem, og man ej vil vove den nu i Sommer i det gode og stille Vejr og lyse Nætter. Nu koster denne Expedition 15,000, ja 16,000 Rd. Han har ej gjort noget, uden opbragt en ballast Pappenborger, som vel ej bliver Priis. I Aar er det vanskeligt at gøre Priiser, da alle er saa forskrækkelig konvoyerede.

Maj, d. 19. — 1809.

Hr. Iver Wibroe, Kjøbenhavn.

— — Her er af Kjøbenhavns Kapere indbragt en »Americaner« med Frugter, en Smak med Tagsten og en Koff med Ballast.

Juni, d. 6. — 1809.

Ryberg og Co., Kjøbenhavn.

Kaper-Captain Wolffsen**) fra Kjøbenhavn, som fører en Ka-

*) Toldsted ved Grænsen imellem Holsten og det hamburgske Territorium.

**) Denne Begivenhed er omtalt i »Personalhistorisk Tidsskrift« (6 B. 4 H. 1897). Wolffsen førte Kaper-Skonnerten »Danneskjold«, som førte 12 Kanoner og 70 Mand. For sin Tapperhed blev Capt. Wolffsen Ridder af Dbg. (27 Aar gl.)

per-Skonnert, har under Læsø taget en engelsk Canon-Baad, hvis Besætning er 22 Mand og 2 Officerer.

Juni, d. 9. — 1809.

Hr. Iver Wibroe, Kjøbenhavn.

Fregatten*) ved Anholt, som har udsendt den Canon-Baad, som Capt. Wolffsen tog, har desuden udsendt 2 andre Canon-Baade paa andre Kanter.

Juni, d. 9. — 1809.

Hr. B. Langballe, Christiania.

Det Skib, som Niels Møller førte, og som er opbragt med mit Smør, tilhørte Regeringen i Norge, og er et af Englændernes Skibe, som laa der ved Krigens Udbrud.

Juni, d. 9. — 1809.

40.

Til Kongen.

Deres Kongl. Majestæt har af landsfaderlig Omsorg for Norge ved Præmier og andre Maader igennem Amtmændene opmuntret de Handlende til at bringe Fødevarer til Norge og aabne Assurance derpaa. Efter de gældende Anordninger kan intet blive assureret uden Fødevarer, og omsider blev Tobak og Brændevin deri tillige indbefattet. For disse andre Varer, som ikke kunde assures, skulde udstedes Kaution at betale 25 pCt. af Beløbet, hvis Lodsningsattest ej kan skaffes.***) — Den norske Armè og Almue behøvede Klæder, hvortil norske Købmænd ordinerede Lærreder og andre Industrigenstande, stolende paa den retfærdige, naadige og vise Regering, der beskytter redelig og til almindeligt Bedste sigtende Handel; men det er uoverensstemmende med en veltænkende Mands og Patriots Sindelag at nægte saa nødvendige Tings Forsendelse til vores norske bedende Brødre. — Jeg for min Del er tilsendt vedlagte 4 Regninger fra Aalborg Toldkammer i Anledning af manglende Lodsningsattester. a) over Varer med I. P. Holm af Porsgrund, der herfra blev expederet d. 3. Okt. 1808 til Christiania og Udførsels Told af samme Rdl. 301,

*) Denne Fregat er »Proselyte«, som, da den danske Regering havde slukket Anholt Fyr i Krigstiden, af Englænderne blev udlagt som Fyrskib ved Østrevet.

**) Der blev altsaa refunderet 25 pCt., naar det blev bevist, at Varerne var førte til Norge.

- b) over Lærreder, sendt til Christiania med Capt. Jørgen Thorst, som d. 22. Novbr. 1808 blev expederet herfra til Christiania: Rdl. 25,
- c) over Lærreder, sendt til Christiania med Capt. Weitting, som den 23. Novbr. herfra blev expederet Rdl. 47,
- d) over Nürnberg-Varer, sendt til Christiania med Capt. Wriberg d. 17. Marts 1808: Rdl. 100.

Thi ansøger jeg underdanigst om Fritagelse af saavel de 25 pCt. som den udenrigs Told, paa Grund af, at Capt. J. P. Holm, der som bekendt havde Kammerherre Kaas om Bord, forliste total under Norge, og at de andre trende Skippere, Thorst, Weitting og Wriberg, er opbragt til Sverrig. Capt. og deres Folk er kommen tilbage, og intet kan give Anledning til at formode, at jeg har haft mindste Del i disse Ulykker. Jeg kan, om forlanges, bevise med originale Ordre fra Handlende i Norge, at Varerne derhen var bestemt og for disses Regning afskibet. Om naadig Bønhørelse og at Aalborg Toldkammer allernaadigst maatte tillægges behørig Ordre ansøges.

Allerunderdanigst.

Juni, d. 12. — 1809.

41.

Hr. Iver Wibroe, Kjøbenhavn.

— — — Adskillige Varer, virkelig engelske Produkter bliver at faa ved den Mængde »amerikanske« Skibe, der ankommer til Tønningen og Husum, hvoraf ikke 1 iblandt 10 er amerikanske, men engelske Skibe, og Englands Ejendom. Det er til Skade for Landet og forværrer vores Cours, da det næsten udelukkende er Luxusvarer. Mærkelig, at vores Regering vil tillade det eller se igennem Fingre dermed, og før kunde man ej taale at lugte engelske Varer.

Juni, d. 20. — 1809.

42.

Hr. Ludv. Gustmeyer & Co., Kjøbenhavn.)*

Deres angenehme af 1. Juli har jeg haft den Ære at imodtage, hvorpaa meldes, at jeg straks har indgivet Deres indlagte Brev til herværende Captajn A. J. Ekmann, som rigtig nok befinder

*) Dette Firma hørte med blandt dem, der tjente sig en Formue i den danske Handels Guldalder, men Sønnen formaede ikke at holde Traditionen oppe, og Forretningen ophævedes under de følgende urolige Handelsforhold.

sig imellem herværende Krigsfanger. Jeg har ogsaa tilsagt ham Betaling af 20 à 25 Rd. for Vennernes Reg., hvortil han svarede, han vilde kræve mig, naar han behøvede Penge.

Juli, d. 7. — 1809.

43.

Det høje Vestindisk-Guineiske Rente- og Generalloldkammer, Kjøbenhavn.

Flere Gange forrige Aar og sidst den 17. Okt. ansøgte jeg underdanigst om Tilladelse til fra Kjøbenhavn til Norge at udføre en Ladning: ca. 1700 Td. Byg og Havre, jeg i Kjøbenhavn har oplagt siden Bombardementet og var bestemt til Østersøen. — Jeg tilbød Kornet til Statens Tjeneste enten imod Penge eller lige Kvantum her i Aalborg, som i Kjøbenhavn blev imodtaget, men blev afslaaet. — Nøden i Norge er endnu større i denne Sommer end forrige, jeg ansøger derfor, det naadigst maa tillades mig at udføre de ca. 1700 Td. Byg og Havre til Norge, og at jeg dertil maa fragte Skib, faa Søfolk og Assurance, paa det disse Fødemidler dog kunde komme til menneskelig Nytte, forinden de ganske bedærves, eller jeg skal kaste dem ud for at blive fri for Loftsløjen. — Adskillige Skibe i Juni og Juli er kommen lykkelig fra Kjøbenhavn til Aalborg, og denne Ladning Korn kan ogsaa med nogen Forsigtighed bringes lykkelig til Norge; thi Fjenderne ved meget vel, at Skibsfarten er standset, derfor bliver de trætte af at gaa i Kattegattet eller under de norske Kyster at oppasse.

Om naadig Bønhørelse ansøges.

Juli — 1809.

44.

Hr. Iver Wibroe, Kjøbenhavn.

Tak for tilsendte Forordning angaaende Kaperiets Indskrænkning. Jeg er overordentlig nysgerrig efter at faa at vide, hvad der er i Gære; thi en Slags vigtig Forandring enten i det hele eller ogsaa en Forstaaelse med vedkommende maa partout have givet Anledning dertil; thi ellers behøvedes ingen almindelig Ophævelse af Kaperiet, men blot Forbud om ikke at opbringe Skibe under neutral Flag. Gud styre alt til det bedste for dette lidet fattige Land. Jeg er fuldstændig enig med Dem i, at Amerikanerne vil have Betaling for deres Ladninger. Men er det sandt, at Rusland gør nogen Pretention paa de forrige Aar tagne Ladninger?

August, d. 11. — 1809.

45.

Hr. Captajn Jens Graven, Hamburg.

Dette sker i Anledning af, at en kgl. Forordning er udkommen, dat. 2. August, hvorved al privat Kaperi er forbuden af danske og norske Kapere fra 2. September, og fra Forordningens Dato af maa ingen Kapere udgaa, men alle skal være inde og oplagt inden 2. Sept. Hvad der er i Gære, ved ingen. Jeg har i Dag tilskreven Knude & Co. i Hamborg om at sælge Galeasen enten til Hamb. eller Bremen. Jeg ved ikke rettere, end at England respekterer disse. Jeg har bedet Knude at tilskrive Dem desangaaende. Penge er at fortjene under disse Flag. Chr. Larsen skriver, at han tjener store Penge til sin Rheder. Her er 5 Nordamerikanere *opbragt*, to er frikendt ved Underretten. 3 Pappenborgere er indbragt med 3 Ladninger Vin fra Bordeaux (hvide og røde Vine), bestemt til Preussen. De er bleven Pris. 3 ballastede Koffer ligeledes. Overlæg denne Sag. Jeg ønsker, en Ting kunde bestilles.

Aug., d. 22. — 1809.

46.

Hr. Niels Smith, Christiansand.

Overbringeren heraf er, næst Gud, min ældste Søn I. Kjellerup, der rejser til Norge for at se sig om; han vil tillige se Christiansand og besøge Dem tilligemed flere af mine Venner. — I Henseende til Afsendelse af mine hos Dem beliggende Varer, — da henstiller jeg til Hr. Vens Conduite og Erfarenhed, naar De vil vove at afsende deraf i smaa Partier længere hen paa Aaret. Nu er det nok ikke gørlig, da efter Rygtet fjendtlige Fregatter krydser under Norge. Lad mig se, De ikke sender mine Varer, før De kan skønne, de kommer lykkelig: Sukkeret i 3 og Kaffen i 5 Fartøjer. Skulde nogen Handel paa Deres Sted forefalde, da indestaar jeg for at opfylde, hvad saa indgaaes, og hvad Høflighed De under hans Ophold maatte have Lejlighed til at bevise ham, vil jeg stedse erkende. — De er nu saa artig at overlægge med min Søn om alt.

August d. 29. — 1809.

47.

Hr. Niels Ølste, Kjøbenhavn.

— — — —

Hvorledes gaar det, fik Kongen de begerte 8 Millioners Laan

imod consignable Bankfonds og indleveres af Publicum Sølv og Kobber efter de 40 Mænds Forslag? — — —

— — — —
Sept. d. 1. — 1809.

48

Til Jens Kjellerup (Jacob Kjellerups Søn, 20 Aar gl.).

Jeg formoder, Du lander i Nærheden af Arendal eller Kristiansand, og da kan Du følge med Hof-Raaden til Kristiansand.

Som Hr. N. Smith, der skriver mig til, er der mange Amerikanere*) og andre Skibe indbragt dertil, hvis Ladninger bliver solgte. Du ser at faa Specifikation over, hvilke Varesorter, hvor stor Mængde af hver Sort og Auktionens Dato og sender mig dette uden Ophold. Er der i Arendal, eller hvor Du kommer, Varer til Fals som Cochenille, Indigo, eller hvad som helst, begærer Du *Prøver* og *Pris* og lader mig det vide. Er det saadanne Varer, som Du skønner gode, og det er godt Køb, maa Du straks købe noget og indberette mig det. Det forstaar sig, at der i Norge maa være langt bedre Køb end her. — — —

Er nylig Skibe solgt, saa meld mig Drægtighed, Bygning og Pris, og ligesaa, hvis nogle er berammet til Auktion eller ventes at blive det. — — —

De Folk, som Du fra Ryberg & Co. er anbefalet hos, gør Du Din Opvartning. Du skriver mig i det mindste til een Gang om Ugen, hvad Du ser paa hvert Sted, og hvad der er at gøre, for at indhente min Ordre. Til Langballe i Kristiania sender Du Dine Breve for at gaa med Coureren; jeg gør ligesaa, og derfor maa Du lade ham vide bestandig, hvor Du er. — —

Tag hos Hr. L. M. Madsen, Drammen, efter hoslagt Brev for indtil 700 Rd. og giv Kvittering for, hvad Du modtager — uden at inklade Dig i videre. Hos Halvor Povlsen i Drammen har jeg 80 Fjerd. Bønder-Smør og 6 Lisp. røget Flæsk, hvorpaa han har sendt mig 540 Rd. Der kan Du ogsaa tage, hvad Penge Du kan faa, og betale, hvad Du køber. — Hos Hr. Johannes Hansen i Frederikshald ligger en Veksels-Obligation, udstedt til mig af Ole Pedersen, nu i Sporwigen; undersøg om noget derfor er at faa, enten i Penge eller i Varer. Det er vel ikke

*) Kristiansand var den Havn, hvortil de fleste af danske og norske Kapere tagne Skibe blev ført. Alle Ladninger, der ejedes af Englændere eller Svenskere, blev solgte ved Auction, ligeledes engelske og svenske Skibe.

umuligt, Du kommer den Vej at kunne hilse paa Kammerraad Rougtved ved Scheen. Kan det ske, er det mig kært — ligeledes at hilse paa Din Morbroder Anders Winde i Heigefoss pr. Arendal. — — —

— — — — —
Skriv nu flittig og vær opmærksom paa enhver Ting. Jeg ønsker en lykkelig Rejse.

Sept. d. 1. — 1809.

49

Hr. Ivar Wibroe, København.

Deres angenehme af 19. og 22. Aug. har jeg haft den Fornøjelse at imodtage. For de N. Eschels fournerede 22 Rd. er De krediteret. Alle »Amerikanere« her er frikendt. Agent Qwist, Wigelsen og jeg købte en stor tremastet Galioth paa 200 Com. Læster for 18000 Rd. Kan vi sælge den igen, gør vi det, hvis ej, skal den til Norge og derfra med Ladning vester efter. — Sælges der nogle af Deres store Skibe i denne Tid, og hvor gaar de hen. Hvad koster Aalborg Smør, Vaarsild, Voks, Lim m. m.

Oxetalg stiger her glubsk, derfor beder jeg Dem ej at sælge min jydsk Talg under 6 Rd. pr. Lisp. Arab. Gummi har jeg her forsynet mig med.

Sept. d. 8. — 1809.

50

Til Jens Kjellerup.

Under 5., 8. og 11. ds har jeg tilskrevet Dig, som jeg haaber er rigtig indløben. Siden har Stiftamtmand Thygesen skrevet til Quist, — at Hofraaden og Du lykkelig var kommen til Kristiansand d. 6te, men at han d. 7ende, da Brevet var skrevet, ikke havde talt med nogen af Jer. Jeg haaber og er ej i Tvivl, at Du er fulgt med Hofraaden for at gøre Thygesen Din Opvartning. — — — —

— — — — — »Victoria« blev solgt ved offentlig Auktion for 8450 Rd. Alt hvad Kaperiet tilhører og ej brugelig for den som Coffardi er reserveret. Jeg haaber, Du observerer, at han, Du købte Jernet af, at han ogsaa lader det assurere, at jeg kan være skadesløs. Tag den længste Kredit paa alt, Du køber, at jeg kan have Tid, og det ej alt skal forfalde paa een Gang. Paa Wibroe kan Du trække 4 à 6000 Rd. — — Sukkeret er

HANDELS- OG KONTOR-
Kongens Nytor
KJØBENH.

grumme dyrt i Hamburg. Kornpriserne opspændes højt, 1 Td. Byg gaar i 6 Rd., og for Rug forlanger Landmanden 8 Rd. — — — —

Sept. d. 19. — 1809.

51

Til Jens Kjellerup.

Fra Hr. v. Aderkal har jeg haft et meget forbindlligt Brev. — — Nu kommer det an paa, om Du kommer tidlig nok til de Folk i Kristiansand og Drammen, før de bliver for kloge og sætter Varerne op i alt for høje Priser, og før alle de dertil gaaende Skibe er expederede. Angaaende Køb af Slibestene, Jern, Jernbaand og norsk Salt henviser jeg til mit foregaaende. Tjære maa Du ogsaa købe. Maaske Du har ordineret noget Sukker og Caffé, sendt med de Kgl. Skonnerter. Sørg ogsaa for Jernbaandenes Afsendelse. Fragten faar Du ordne paa den billigste Maade, andet er der ej for. Det er mig vigtig at faa alle de ovenskrevne Produkter købt og afskibet med disse Skibe. Det vil da dependere af Gud og Lykken, om de kommer lykkelig. — Kan Du træffe svenske Skibe, saa se at faa alt af Værdi med dem, om Fragten end er højere, hvorimod Du behøver ej at lade assurere for Krigsmølæst, da de 7 pCt. nok kan spares. Krigen med Frankrig og Østrig er begyndt igen. Med Rusland og Sverrig staaer det ved det samme.

Sept. d. 22. — 1809.

52

Til Jens Kjellerup.

Dit Brev eller rettere Copien deraf, dat. 22. Sept. fra Ahrendal over Nordstrand indløb mig d. 11. ds. — Deraf er det mig kært at erfare, at Du er fornøjet og bliver vel imodtaget, hvor Du kommer. Jeg har tilskrevet Din Morbroder angaaende hans Moders Bo m. m., hvorpaa Svar var nødvendig. Mon han ej har faaet dette Brev?? Jeg ved nok hans Svaghed og Villie, som jeg vilde ønske, jeg kunde forandre. Langballe, Christiania, har solgt det i Din Instruks omskrevne Papir. Jeg har endnu intet faaet deraf, har bedet Langballe sende Papiret med Skib og lade det assurere. Driv paa, det bliver afsendt ligesom de 300 Lisp. Jern fra Fossum med Skib til Aalborg, da der nok ingen Skibe gaar til Kjøbenhavn, siden Kornudførselen er forbuden derfra. Har Du selv købt noget Jern, send det ligeledes til Aalborg. Disse Afskibninger driver Du paa med med

Breve, hvis Du har forladt Stæderne. Og da Skibene nu opbringes til Engl., saa skal Du instruere Skipperen endelig at faa en Slags Bevis om Capt. og Skibets Navn, der opbringer dem, for i sin Tid desto bekvemmere at faa Prisedommen. Dit Komme til Kjøbenhavn kan efter min Mening ej blive saa snart, og jeg vil have Brev fra Dig først fra Drammen og Christiania og skrive Dig til igen, ligesaa fra og til Gothenborg, hvor Du skal complimentere Ahnfeldt, N. S. Jonas Tengberg, Lou og Smith m. fl. Til Malmø skulde Du ogsaa, fornemmelig for at besøge min gamle Ven P. Sanesson. P. Essendrop i Christiania hilser Du ogsaa. — — Meld mig, hvad Salling Lærred og sribede Tøjer kan udbringes til. —

— — »Victoria« føres af en Hans Lassen; den er ladet med Rug, Havre, lidt Ærter og Gryn. Skipperen har selv Ordre til at sælge, hvor han kommer, men jeg har beordret ham at efterspørge Dig og at modtage og hjemføre, hvad Du maatte have. Den anden Galease, jeg ejer Tredieparten af, føres af Niels Chr. Møller, bestemt til Drammen, Adr. Casper Holte, ladet med Byg og Havre, lidt Ærter og Gryn. Ham har jeg ogsaa beordret at efterspørge Dig og medtage, hvad Du maatte have. — — — —

Octbr. 13. — 1809

53

Hr. Hedmann & Arfvidsen, Gothenborg . .

Under d. 29 Aug. havde jeg den Ære at tilskrive Dem og ordinere en liden Ladning engelsk Smedekul, White-field-coal kaldet, samt Middelhavs Salt. Brevet gik over Kjøbenhavn, om det er fremkommen, ved jeg ej, da intel Svar er indløben. Dette sker for at fornemme, om D'Herr ikke kan skaffe mig nogle *Licens*, lydende fra Norge til Østersøen, eller saaledes, at Skibe kan gaa fra Norge, nogenlunde sikker hertil. Min ældste Søn, Jens Kjellerup, er for nærværende Tid i Norge, hans Adr. er Forvalter Langballe, Christiania, til hvem de maatte sendes. Kan De optænke eller faa nogen Slags *Licenser*, da behag at sende samme til bemeldte min Søn. For det første ønskes 6 Stk, men det maa observeres, at de ogsaa er gyldige til næste Aar, da det er muligt, Skibene ikke kan fuldende Rejsen i dette Aar. —

Min Søn har paa sin Hjemrejse den Ære at besøge Dem, som jeg da vil have anbefalet Deres Venskab og gode Vejledning. Hvad Høflighed De under hans Ophold i Gothenborg for

at gøre ham hans Ophold der behagelig maatte bevise ham, vil jeg stedse erkende. — — — — —

Ockt. d. 20. — 1809.

Jens Kjellerup.

Under 5, 8, 11, 19, 22, 26 og 28 Sept og 10 og 13ende Octb. har jeg tilskrevet Dig, som alt stadfæstes. Alle disse Breve er gaaet over Kjøbenhavn og Sverrig; men gaar de ligesaa langsom som Dine Breve hertil, er det vel langtfra, Du har modtaget dem. —

To Kgl, Skonnerter, udgaaet fra Christiansand, er i Gaar ankommen hertil. De er med Tjære fra Claus Mørk. Mere Tjære har jeg ej hørt til. Tjære og Salt er igen stegen i Kjøbenhavn. — Om Du end skal give 24 for Jern, maa Du købe det bestemte Kvantum. I Henseende til Hidsendelsen, da ved Gud, jeg nødig vilde, noget deraf skulde falde i Fjendens Hænder, hvorved der ogsaa er mange Omstændigheder for mig, inden jeg faar mine Penge; derfor er det, jeg vil gøre Dig opmærksom paa det foreliggende System, som nu er indtraadt.

»Licens« ses nu og da her, lydende fra *Jylland* til *Leith* og derfra til *Norge*, — andre, lydende fra alle østersøiske Havne til England er mere almindelige. Herfra til Norge er afgaaet nogle Skibe med »Licenser«. — Du faar nu se, hvorledes Du gør det med de Varer, jeg har ordineret — jeg vilde saa overmaade nødig hente mine Penge ved vores Regering; thi saa faar jeg Tab, og Fordelen er desuden væk. — Du *hører, spørger og konsulterer Folk og derefter beslutter*. Fra Christiania er de kommen med »Licens«, tænker der er at faa, hvis ej, tror jeg fra Gothenborg kan faas eller fra England. Jeg har skrevet til Hedmann og Arfvidson (Gothenborg) og bedet Dem at sende Dig 6 Stk. lydende fra Norge til Lybeck, Rostok eller Wismar og derfra til England — paa denne Tur kan Fartøjerne let smutte til Aalborg. — — — Alle de Varer, jeg i min Instruks og i mine Breve har bedet om at købe, er det endnu min Villie og Ønske at faa købt, og det enten de kan hidsendes nu i Efteraaret eller ikke; thi jeg tænker, der bliver Raad til Foraaret at faa Varerne paa en Maade. — — — Hos Saneson i Malmø skal Du faa Penge, som Du skal købe Varer for i Gothenborg, naar Du kommer der.

Okt. d. 23. — 1809.

Jens Kjellerup!

Den 23. Okt. tilskrev jeg Dig med en svensk Galease, fornemmeligen om, at jeg tænker at faa »Licens« i Christiania, og at jeg ellers havde tilskrevet Hedmann & Arfvidson (Gothenborg) at sende Dig 6 Stk. — Siden er Dit Brev dat. 30. Sept. indløben. Hvad Handel Du har gjort med Aall paa Ness, med Jern og Kakkelovne er jeg vel fornøjet med og ligesaa med, hvad Du ellers har foranstaltet. — Hvad Penge Du har oppebaaren hos Krogsgaard og Carstensen har jeg bemærket. — Bringeren af dette er næst Gud Capt. Løbbers, som først havde »Licens« lydende »fra Østersøen til England«; men nu er ikke kommen mindre end 12 Stk. alle lydende fra Norge til en Havn i Danmark uden for Østersøen. — — —

Det kan aldrig fejle, der jo i Christiania er »Licens« at faa, og derfor er det nu min Villie, at slet ingen Ting af nogen Slags fra Norge maa sendes uden »Licens«, hvormed jeg i Dag har tilskreven Niels Smith og Claus Mørch & Søn i Christiansand; men da det er uvist, om Brevene kommer frem, da Skibet ingen Licens har, saa maa Du sfraks tilskrive disse to Huse. — — —

Englænderne bliver meget slemme i Kattegat; de har taget adskillige ved Stævnshoved, — deriblandt en Lemvig-Galease, kommende fra Kjøbenhavn med Stykgods og 2 à 300 Lisp. Salt. Men vore i Fladstrand liggende Kanonbaade har under Læsø taget den Lemvig-Galease tilbage og desuden en dansk Jagt og et Købmandsskib. — — —

Jeg har aabnet Credit for Dig hos Langballe for 4 a 6000 Rd; altsaa kan Du trække paa ham, om Løbbers kommer lykkelig. Jeg er vel fornøjet med Din Aftale med Ole Jensen. Jeg frygter N. C. Møller og »Victoria« er væk. »Victoria« havde Brev til Dig. —

Nu har jeg mere Mod til alt, da man kan vente det hjem, tøv derfor ej med Køb. Skriv mig nu direkte med Skib hertil. »Licens« er, som Du ved, baade for Tur og Retur. Køb nu noget mere Kaffe, Sukker og Bomuld. Køb straks 8000 Pd. Kaffe og 3000 Pd. raa Sukker. Køb *straks*, og Du kommer vel straks til at rejse selv tilbage til Kristiansand for at slutte den Handel paa staaende Fod. — Du kan straks trække paa Ryberg & Comp. & Wibroe. — Du kommer til at rejse direkte til Kristiansand, eller hvorhen Du ved, Kaffe, Sukker og Bomuld er. Se at faa 2 à 3 »Licenser« med Dig. Paa Stedet fore-

giver Du, at Du kommer for at faa det købte og hos N. Smith liggende afskibet og vil saa tage lidt mere. Køb ogsaa 6000 Pd. Bomuld. *Gør nu Vej og frygt ikke.* — For »Licens« faar Du betale, hvad de koster. *Køb straks!*

Sendt med Løbbers.

October, 1809.

56.

Ordre for Capt. Josias Löbbers,

som fører det i Wismar hjemmehørende og Handelshuset Christian Rose og Sohn i Wismar tilhørende Skib »Christine«, som jeg qva Commissionair herfra har ekspederet for bemeldte Huses Regning til Christiania med Ballast af Kornvarer.

1) De adresserer Dem i Christiania til Hr. B. Langballe, og paa Deres Patroners Vegne har jeg at paalægge Dem, at De alvorlig driver paa at blive losset uden Ophold, og at De arbejder Nat og Dag for at faa den Ladning i Skibet igen, De er befragtet til at udføre fra Christiania, paa det De ej skal blive indfrossen og ligge i Christianiafjord i Vinter indtil i Maj Maa-
ned, hvorved Rhederiet taber nogle 1000 Rd., og den hele Spekulation er omsonst, men det kan De ved Deres Anstrængelse forekomme.

2) I Christiania forsyner De Dem med Papirer, der kan forsikre Dem saavel for engelske som franske Kapere paa Deres Udrejse, og kommer der nogen om Bord til Dem, gør De rettest i at vise Papirerne til det faste Land, indtil De er fuldkommen bleven overbevist om, hvad Landsmand Krigsskibet er, og da først vise »Licens«, naar De fuldkommen ved, det er Englænder. Dog søger De saa vidt muligt at undgaa franske Kapere.

3) Deres Rhederi har glemt at indberette mig, hvad Plads De skal bringe den Ladning til, De imodtager i Christiania. Er det derfor ikke til Lübeck, sender De straks ved Deres Ankomst til Deres Losseplads saa stor en Veksel af Deres Fragtpenge, som De ser, De rundelig faar tilovers, til Langballe med de tvende andre Breve, De fra mig er overleveret. De kan saa faa det til St. Ybes med B. Langballes Paategning samt »Licens«, inden De er klar. Naar De er sejlklar, sender De Resten af Fragtpengene til Langballe.

4) Kan De faa Fragt paa Deres Lossested til Holland eller Lissabon, melder De det til Langballe for fra ham at faa Brev, hos hvem Saltladningen i Lissabon skal tages. Faas derimod

Fragt til Port a Port eller slet ingen Fragt, da erholdes Ladning i St. Ybes hos Hr. Constanténa Ritters for Reg. Hr. Christian Rose og Sohn i Wismar til Wismar eller Rostock bestemt. Gothenborg eller Marstrand anløbes saa paa Returen med Saltladningen, og der skal da ligge Ordre fra Ejeren hos Consulen og Arfwidson, til hvad Sted De videre skal fortsætte Rejsen.

5) Fra mine Venner, Skibets Ejere, skal jeg desuden bede Dem ej at betale Skibets Mandskab nogen Priis paa fremmede Steder eller ikkuns det allernødvendigste, at bruge al mulig Sparsommelighed om Bord og at bruge Fortgang, hvor De kommer i Verden, som er væsentlige Ting. Ingen Haveri maa opgøres paa fremmede Steder, men skulde nogen Skade hænde, skal Istandsættelsen beroe, til De kommer hjem med Skibet, og kan det ej ganske opsættes saa længe, maa dog intet videre gøres, men blot saa meget, at De kan liste hjem med Skibet.

6) Saasnart Gud sender Dem til Norge, skriver De mig til og sender 2 Duplicater med tvende Skibe, og flittig maa De fremdeles skrive mig til og sende Copier af Deres Breve ved Skibslejlighed, da jeg prompte og ordentlig rapporterer Deres Rhederier.

7) Deres Rhedere venter, at De i Norge passer Skibet paa det bedste og indlader saa meget, det kan føre, saavel over som under Dækket, bekvemmelig.

8) Da De bringer Ladning til England, kan der ej være Tvivl om, at De jo faar »Licens« derfra til Portugal og tilbage til Wismar og derfra eller fra Norge med Tømmer eller Planker til England; men skulde De ej faa saadan »Licens« at gaa til Newcastle efter en Ladning Smedekul og bringe til Wismar eller Rostock og videre til Norge efter Tømmer og Planker til England, gaar De til Newcastle og indlader hos Armstrong & Thompson 58 Slibestene, 12 Kurve gull Stentøj, bestaaende af et Parti flade og dybe Tallerkener, flade og dybe, ovale og runde Fade og Terriner, Sauceskaale, Spølkummer o. s. v., i hvilket Fald ogsaa Langballe anmodes om at tilstaa det Newcastle Hus Accept af dets Tratte, og for Resten forholdes som i 4. Post besluttet. Langballe assurerer Trattens Beløb fra Newcastle, og hvad Penge De oppebærer. Armstrong og Th. kender mig, og denne Ordre kan vises dem.

9) Kan »Licens« ej heller faas til Newcastle, tager De Ballast paa Lossestedet, lader alle Deres Fragtpenge staa hos B. Langballe og fortsætter Deres Rejse til en Havn ved Ahrendal for der eller i Christiansand at tage en ny Ladning til England,

hvortil De søger paa Lossestedet at faa »Licens«; men er det allerede saa langt ud paa Foraaret, at De kan vente at komme til en Havn i Østersøen, saa tager De Fragt paa Lossestedet i England til det fordelagtigste Sted i Østersøen under »Licens« og Convoy. Umuligt er det at foreskrive Regler her nu, da man ej ved, hvad Forandring Tiden bringer med sig, derfor har Rhederiet den fuldkomne Tillid til Capt. Løbbers, at De vælger det fordelagtigste og sørger for Skibets Sikkerhed.

En lykkelig Rejse ønskes.

Octbr. d. 27. — 1809.

57

Hr. Falck & Co., Stockholm.

Under 22 Febr. 1808 havde jeg sidst den Ære og Fornøjelse at tilskrive Dem; derpaa fik jeg intet Svar, da al Correspondance imellem begge Riger ophørte. Jeg har nu det Haab, at dette Brev maa og kan komme Dem i Hænde, og De bedes da for min Regning og Risiko at fragte et passende svensk Skib til billigste Fragt at lade i Aalborg med Papirer til Gothenborg. Paa Foden findes specificeret de Varer, de billigst mulig bedes indkøbe.

Deres oprigtige Venskab er mig Borgen for, at De vil udsøge en Captajn, som De kender, til at udføre denne Rejse. Retourfragt herfra kan sikker ventes enten til Norge med Kornvarer eller med Sild til Østersøen, saa Skibet kan faa en god Employ.

Oktbr. d. 28. — 1809.

58.

Hr. Agent Semb, Moss Jernværk.

Imod min Forventning har Englænderne indbragt til Gothenborg 4 à 5 svenske Galeaser med Korn fra Danmark til Norge. Captajnerne og Styrmand har de sendt til England. Rigtignok var Ladningen og nogle af Skibene dansk og norsk Ejendom med svensk Flag og Besætning. Man skulde tro, Svenskerne reklamerer.

Novbr., d. 6. — 1809.

59.

Til Jens Kjellerup.

Endnu ligger Capt. Løbbers her for contrair Vind. Med ham

har jeg tilskrevet Dig den 30. Oktbr. Dette kommer for at berette, at Skp. Bjørnsen er kommen lykkelig, men slet ingen af de andre fra Christiansand er kommen. — — — Jeg har Brev fra Stockholm; der er slet ingen Tjære at faa. Køb 2 à 300 Lispd. Tjære, hvis Du kan. I mit Brev med Løbbers har jeg givet Dig Ordre til at købe 8 à 10,000 Pd. Kaffe, 30,000 Pd. uraff. Sukker og 6000 Pd. Bomuld. Jeg stadfæster alt.

Nu hører jeg fra Skp. Bjørnsen, at de største fra Oxefjord hertil bestemte Skibe faar »Licens«. — Du bliver da for det første i Norge, indtil jeg faar Svar paa dette Brev og det med Løbbers. Du skal og vorde tilsendt Anbefalinger til Gothenborg og Malmø. — Jeg tror ej, der skal tegnes andet paa Licens end Skipperens og Skibets Navn, Sted og Dato, derpaa fra og til (hvilket Sted).

Se at faa købt 8 à 10 Læster Stenkul. Glasset fra Glasværket besørger Du mig ogsaa sendt med de 50 Lisp. Jern — om ej med Licens, saa dog med Assurance for al Jern. — Den 8. sejler Løbbers. Du maa nu kun købe 4000 Pd. Kaffe.

— — — — —
Novbr., d. 6. 1809.

60.

Til Jens Kjellerup, Christiania.

I Gaar den 12. ds. er Capt. Løbbers endelig gaaet til Søs fra Hals. Med ham er Du omstændelig tilskrevet. 1 Skonnert med 1 Last Kul og 4 Lisp. Jern fra v. Cappelen er kommen til Løkken, 1 do. hertil og en tredie med Jern til Holstebro. Dit Brev fra Drammen dat. 12. Okt. er indløben, og *hvad Du har gjort er vel gjort*. — Jeg er fornøjet med, Du ej har købt Kaffe og Sukker i Norge, beder Dig at lade det bero. Med Løbbers er sendt Dig Lærreder og sribede Tøjer til Din Forhandling — efter indlagt Nota. Den sendes hermed, hvis Løbbers ej skulde komme, medens Du er i Christiania, at Du da kan levere denne Nota til Langballe, at han ved Ankomsten kan modtage det og sælge det. — — —

Nu er det nok umuligt, at nogen, uden at have »Licens«, kan komme lykkelig. Ankomne Skipperer beretter at have set Bomber.

Her ved Hals Rhed er taget en Galease, kommende fra Fladstrand, hvor Hoffmann, Diechmann og fl. havde købt den. Jeg har hverken faaet Papiret fra Langballe eller Jernbaandene fra Semb. Jeg frygter, det er i Fjendens Vold. Jeg har skre-

vet Dig til med en svensk Galease, som efter Rygtet skal være kommen lykkelig. Saa snart dette Brev er Dig indløben, maa Du gøre Dig færdig til at rejse til Gothenborg; hermed følger Brev til Ahnfeldt, Fernstrøm, S. Hedmann og Arfwidson. For min Broder og mig skulde Du købe i Gothenborg en god ny Galease, helst fynsk Bygning, 11 à 1000 Td. Korn drægtig, som ej stikker 9 à 10 Fod med sin sværeste Last, for Du ved, den skal bruges paa Riga, Narva og St. Petersborg. Du skal tage Søfolk i Raad med Dig. Den skulde føre svensk Flag.

Passerer Du Strømstad og Uddevalla, overlader jeg til Dig selv, om Du paa hvert Sted vil opholde Dig en Dag og hilse paa de fornemste og solideste Folk og gøre Deres Bekendtskab. Imellem Norge og dette skal der gaa 30 engelske Krydsere. I dette Øjeblik hører jeg, at O. Jensens Brig skal være taget. Nu gaar det vist sørgeligt. Du faar straks standse al Afskibning af Varer for M./R. Copi sendt med et Skib, som har »Licens.«

Novbr., d. 13. — 1809.

61.

Mine Venner D'hrr. P. Falck & Co., Stokholm.

Behag efter dette mit Creditiv for min Regning at antage alt, hvad min Søn, Jens Kjellerup, der rejste til Sverrig, dels for at forøge sine Kundskaber og sit Bekendtskab og dels i Handelsaffærer, maatte drage paa Dem, da jeg indestaar for prompte Rembours inden Forfaldstiden for Deres Forskud.

Novbr., d. 16. — 1809.

62.

Hr. Iver Wibroe, Kjøbenhavn.

Jeg besværede Dem sidste Post med et Par Breve til Norge. Jeg skrider nu til Besvarelsen af Deres ærede af 21. Oktbr. og takker paa det forbindtligste, at De vil modtage min Søn i Logi i den korte Tid, han bliver i Kjøbenhavn, om han kommer; thi jeg mærker, han allerede længes efter Hjemmet og er ked af at rejse.

Novbr., d. 16. — 1809.

63.

Til Jens Kjellerup, Christiania.

Med Posten over Kjøbenhavn tilskrev jeg Dig den 13. ds. og sendte Anbefalinger til Hedmann og Arfwidson, til Ahnfeldt og Fernstrøm og til J. Falk & Co., Stokholm. Med Otto Palle-

sen til Christiania har jeg sendt Dig Copie af ovenmeldte Brev. Siden er den glædelige Efterretning indløben, at Løbbers er lykkelig paa Christianiafjord. N. C. Møller er lykkelig ankommen, og Jens Jørgensen ligeledes i Dag; derimod er Thonboe taget og nogle af hans Folk sat i Land og hidkommen. Ingen fra Christiania er kommen uden Jørgensen. Fra C. Mørck er siden ej hørt. Fra »Victoria« er ej hørt. Er Du rejst til Gothenborg, som jeg tænker ifølge mit Brev af 13. ds., skal Du ikke købe Fartøj; jeg vil ikke til saadant give Ordre. Derimod kunde jeg behøve en tm. Baad, der er stærk og god — søg ogsaa en god Sejler og tag Folk i Raad med. Men til den Tid, Du kan være der, tør jeg ej vove den over Søen. Hedm. & Arfwidson maatte anmodes om at tage den til ud paa Foraaret. Se at faa en god en og tag Folk i Raad med, gør det, det bedste Du kan. Her er stor Mangel paa Indigo og Cochenille. Kunde Du ej købe 200 Pd. Indigo og 50 Pd. Cochenille og bringe med Dig til Helsingborg. Alt i Raadslagning med H. & A. Pengene kan drages paa Falck & Co., Stokholm. Saneson har sendt, hvad Penge min Broder og jeg havde tilgode, til Kjøbenhavn. Vil Du rejse did, kan Du. Smith, Kristiansand, har været saa fornuftig ikke at sende Kaffe og Sukker. — Ingen bør gaa uden »Licens«, men under Ballasten kan godt lidt Kaffe og Sukker ligge, naar Skipperen er fornuftig. — — — — .

Novbr., d. — 23. 1809.

64.

Hr. Hedmann & Arfwidson, Gothenborg.

Jeg takker Dem ærbødigst for Deres Opmærksomhed imod min Søn, at De tilskrev ham i Christiania angaaende Documenterne o. s. v. Bemeldte min Søn rejser ellers fornemmelig for at se sig om i Verden. Behag at optage ham i Deres Venskab og Godhed og gør ham Opholdet saa behageligt som muligt, hvorfor jeg i lignende og alle andre Tilfælde vil være Dem meget forbunden. Jeg ved, De vil give ham Raad i alt som oprigtige Venner, og han vil ogsaa i alle Dele følge Deres Raad.

Novbr., d. 23. — 1809.

65.

Til Jens Kjellerup.

Med sidste Post tilskrev jeg Dig under Adresse Hedmann & Arfwidson, Gothenborg, og da Posten nu gaar ordentlig, skriver jeg igen. — Her er kommen fra Sverrig og Norge: Kaffe, In-

digo og Cochenille. — — Skipper Blath, som førte en prægtig Jagt for min Broder og A. Fich, er opbragt, og han er hidkommen med Baad. — Indigoen, Du skulde købe, maa være fin, en god, ostindisk Indigo, violet og let at løfte paa. Jeg har ingen Pris hørt derpaa, men jeg skulde efter Conjuncturerne formode, at 1 Pd. af en saadan Indigo i Gothenborg kan købes efter vores Penges Værdi for $4\frac{1}{2}$ à 5 Rdl. — I Henseende til Hidsendelsen af Indigoen, da faar Du resolve efter, hvad Vinteren, Vejrlig og Conjuncturerne byder. Det er ikke værd at spekulere i mere Indigo & Cochenille, end Du kan sende til Helsingborg og tage med Dig. — Nu kom den sørgelige Efterretning, at Jørgen Smiths Brig er dreven i Land i Fladstrand og ej at vente reddet. — — Told af ind- og udenr. Varer er forøget med 50 pCt.

Aarsagen til Kolonialvarernes pludselige Fald er dels Freden*) og dels det strænge Forbud, at intet kan komme ind i Kjøbenhavn og slet intet forsendes derfra til hele det tyske Rige. Alt, hvad den store Mængde Amerikanere har bragt til Tønning, ligger opdyngtet i Altona og i hele Holsten. — — —

— — — — —
Sendt over Kjøbenhavn.

Novbr., d. 27. — 1809.

66.

Til Hr. N. B. Kjellerup, Aarhus.

Er der nogen af vore Paarørende, der har en *køn, villig* og godvillig Dreng eller Søn, kunde jeg maaske til Paaske tage ham.

Decbr., d. 18. — 1809.

67.

*Til Overdirektionen for Banken og dens Fonds,
Kjøbenhavn.*

Da Aalborg Indvaanere efter den høje Overbank-Direktions Foranstaltning blev tilsagte at møde paa Raadstuen for at subscribere til Bankfonds efter Forslaget dat. 16. Aug. d. A., mødte jeg, og ligesom jeg mundtlig opmuntrede mine Medborgere til passende Subscription, betydede jeg dem Hensigten og tegnede mig selv 2den eller 3die for 800 Rdl. Species i den Forudsætning, at det naadigst maa blive mig tilladt at vælge af de Ob-

*) Anm. Freden i Wien 14. Oktbr. 1809 mellem Østrig og Napoleon.

ligationer, som Bankens Realis.-Commission offentlig har tilbuden.

Og da det nu er mig meget mere magtpaaliggende end nogen Sinde at anskaffe Species, og jeg paa den anden Side føler mig pligtig at bidrage mit yderste til Statens Vel i nærværende Øjeblik, saa ansøger jeg underdanigst, det gunstigt maatte tillades mig at nyde af de Obligationer, som Bankens Realis.-Commission under 11. ds. i den Berlingske Avis Nr. 119 tilbyder, og da forpligter jeg mig til 14 Dage efter, den høje Overdirektions Resolution er mig indløben, i Amtstuen her at levere Valuta for 1800 Rdl. efter Bekendtgørelsens 1. Stk. § 4. Ligeledes ansøger jeg underdanigst for min Ven Hr. Lars Gjødvad, om at han, som har tegnet for 100 Rdl. Species, maa imod at give Valuta derfor her i Amtstuen nyde Obligation efter Bank-Realis.-Com. Bekendtgørelse dat. 11. Decbr. d. A., og at Aalborg Amtstue desangaaende maatte tillægges den fornødne Ordre.

Decbr., d. 21. — 1809.

68.

Til Kongen.

Da Conjuncturerne, som rimeligvis gav Anledning til ved alernaadigste Forordning af 14. Okt. 1809 at forbyde adskillige Varers Udførsel for ikke direkte eller indirekte at blive tilbragt Landets Fjender, nu ved Freden med Sverrig*) er forandrede, og det paa den anden Side bringer en indlysende Nytte for Staten at kunne udføre undværlige Ting for dermed at betale de højt nødvendige Varer, Landet behøver fra fremmede, fordrister jeg mig til allerunderdanigst at ansøge, det naadigst maatte tillades mig, dels ad Søvejen til Sverrig, og dels over Land til Lybeck eller Hamburg imod befalede Kgl. Rettigheder at udføre indtil 100 Lispd. Uld, og om mit Andragende maatte komme i allernaadigst Betragtning, at Aalborg Toldkammer da maatte vorde givet behørig Efterretning derom.

Om naadigst Bønhørelse ansøges allerunderdanigst af
Decbr. — 1809.

69.

Hr. von Hemert Egmont & Co., Bordeaux.

Deres angenehme af 16. April 1808 har jeg i sin Tid haft den Ære at imodtage, hvorved befunden Factura over de indkøbte 50 Piber Brændevin til Beløb fr. 7860. Deres angenehme

*) Fred mellem Sverrig og Danmark i Jønkøping 10. Decbr. 1809.

af 12. Decbr. 1808 har overbragt mig Regning over 2den Gang Forkypring og Pakhuslejen. De er tilgodeskrevet med fr. 276, og mine 50 Piber er derved reduceret til 48 Piber Brændevin.

Seneste ærede er dat. 18. Novbr. 1809 og har tilbragt mig Factura over den 3die Forkypring samt Pakhuslejen i 12 Maaneder, hvorefter De hos mig tilkommer fr. 348, som De hos mig staar krediteret. Disse Omkostninger løber svært op, som jeg aldrig har kunnet forestille mig, og mindre kunne jeg forestille mig det endnu værre, at mine 50 Piber, der holdt og er betalt for V. 2441 skulde svinde saa meget, at de efter kun 1½ Aars Forløb nu er reduceret til 44 Piber, der ikkun holder 2149 V. Denne Reduction giver mig Anledning til at spørge Vennerne, om mine Varer ligger i et Pakhus, hvor ingen gemene Folk kan komme til, og om Foustagerne er tilstrækkelig tætte. Jeg flatterer mig ogsaa af, at De har observeret, at der er bleven tagen af de ringeste Foustager at opfylde de øvrige med. Iøvrigt tror jeg, det for Fremtiden er unødvendigt at reducere flere Piber, da de 44 nu maa være saa stærke, at de kan taale Vand for Resten.

Jeg ser, at Vinhøsten er falden slet ud, og at Vin og Brændevin stiger og vil stige mere, om mindste Begærlighed efter Afskibning finder Sted. I Brevet var ingen Pris-Nota, meld mig derfor, hvad mine 44 Piber Brændevin kan sælges for, og naar nogen Forandring foregaar i den Artikel, beder jeg Dem melde mig det, da jeg maaske kunde ønske at afhænde min Brændevin, om jeg kunde slippe skadesløs.

Januar, d. 4. — 1810.

70.

Hr. Jens Jørgensen, Thorseng.

Ved Deres Nærværelse her sidst bad De mig at tilskrive Dem, om jeg behøvede en Captajn til min Galease »St. Thomas« da der gik nok hjemme uden Employ. I den Anledning kommer dette for at bede Dem udsøge mig en *ædruelig, vindskibelig, habil og redelig* Mand til at føre bemeldte Galease.

— — — Jeg ønsker helst en ung og ugift, men dog erfare Mand, der har Løb i Handelen som i Søvæsenet, paa det jeg kunde betro ham til at sælge Kornladninger i Norge, hvorfor jeg, foruden hans Hyre eller Gage, vil belønne ham til Skikkelighed; thi jeg forlanger aldrig at mine Captainer eller Folk, der er i mit Brød, skal arbejde for intet, naar jeg ellers finder

Ærlighed, Oeconomie og Fortgang hos dem for deres Rheder og for dem selv. Galeasen er drægtig 7 á 800 Tdr. Korn.

Juni., d. 12. — 1810.

71.

Hr. W. Salomon, Christiansand.

For behagelig Samtale i Wiborg takker jeg. Jeg var aldrig saa snart kommen hjem, før jeg spurgte Ubehageligheder, men det er Gud ske Tak ikke farlig. Galeasen »Cometen« er under Schagen bleven anholdt af en Maanedes-Leutnant Beck ved en Canon-Jolle fra Flotillen under Leutnant Tuxens Commando i Fladstrand. Forhør er afholdt i Fladstrand, hvor Galeasen ligger. Captainen og en Dreng er dermed. Folkene var ej at bevæge, de sagde ligefrem, de var kommen fra London. — Captainen har i London tabt Maalebrev og Folkeliste, det Folkene ogsaa bekjende.

— — — — —
Juli, d. 3. — 1810.

72.

Hr. Iver Wibroe, Kjøbenhavn.

Her er fra Aalborg udrustet 30 à 40 Kapere, men de kan intet faa fat paa. Saa snart en Convoy er ventendes Nord eller Vest fra, da ved de her i Farvandene stationerede engelske Krigsskibe det, og saa forener 9 à 10 engelske Fregatter, Brigger og Kuttere sig rundt om Convoyen for at ledsage den igennem Kattegattet og Bælterne. Det Uheld er mødt, at en Galease paa 52 Com. Læster, hvoraf jeg ejede en Trediedel, er bleven anholdt af Flotillen i Fladstrand. Den kom fra London.

Juli, d. 20. — 1810.

73.

Hr. Capt. Løbbers.

Mit seneste var af 9. Juli. Siden er Deres Brev af 10. Juli indløben, hvoraf ses, at De har faaet Priisdommen og Auktionsforretningen. Deres Rhederi vedbliver Bestemmelsen, at De gaar efter Salt og tager complet Ladning og dermed fortsætter Rejsen til Christiansand, hvor De skal finde Ordre, enten dér at sælge, eller Tilladelse til at fortsætte Rejsen diricte til Aalborg. De private Kapere som og Canonbaadene bliver alt mere og mere farlige, og Canonbaadene ved Aarhus har taget to Skibe med Salt, der hjemmehørende, komme fra Liverpool.

Efter Instruxen maa bevæbnede Skibe ikke tage noget Skib med Salt bestemt til Kattegat, med mindre man har Formodning om, at Skibet har andet inde end Salt. Det er derfor Deres Rhederes udtrykkelige Villie, at min kære Løbbers ingen skabte Ting tager. Skibet med Salt, ingen Stentøj, ingen Slibestene, intet, intet. Skulde dette Brev komme Dem for sent i Hænde, og De allerede har Stentøj med Skibet, saa maa De for Guds Skyld faa det i Land i Christiansand.

Videre erindres ikke.

Dette skrives i Dublet og sendes med tvende Skibe.

Juli, d. 25. — 1810.

74.

Hr. Armstrong) & Co., Newcastle.*

Deres meget angenehme af 23. Octbr. og 13. December har jeg paa een Gang imodtaget d. 29. Januar; thi Capt. Graven havde en meget langvarig og besværlig Rejse og er nu i disse Dage først ankommen til Mundingen af vores Fjord; syv Gange maatte han søge norske Havne. Hr. Graven har udstaaet meget paa sin Rejse; var en Gang besat af et engelsk Krigsskib. Da Englænderen havde frataget ham 50 Rd.. hans Lys, Kaffe og Sukker, fik han Lov at gaa igen. Jeg takker Dem for Deres Møje og Besvær med Capt. Gravens Affairer og er vis paa, De har gjort Dem yderst Umage for at udbringe Ladningen; men det var et ulykkeligt Tilfælde alligevel, og jeg taber over £ 300. Men hvad skal man sige; jeg maa dog være fornøjet, det hele ej gik forloren. — Kan De til en Ven i Norge sende mig 2 »Licens« af den allerbedste Slags, som gives, helst paa alle tilladelige Havne fra Danmark til Norge og derfra med Ladning til England. Gives ingen saadanne, faar jeg de, som lyder fra Danmark til England.

Januar, d. 31. — 1811.

75.

Hr. Cammerraad Brandt, Fladstrand.

Jeg har givet Hr. Mads Galthen her af Byen Ordre til at købe for en Capital af 6000 Rdl. fra Auktionen d. 5. ds. i Fladstrand og bedet ham lade mit eget Navn tilføre, for hvad for m/R købes. Hvad Hr. Galthen saaledes lader sig tilslaa indtil

*) Fader til den bekendte Kanonstøber og Panserskibsbygger Armstrong.

6000 Rdl., forbinder jeg mig til at betale Deres Velbaarenhed efter Auktionsconditionerne. Det anmærkes, at den af Varerne ved Forordningen af 27. Octb. 1810 befalede Told er i de 6000 Rdl. indbefattet. —

Febr., d. 2. — 1811.

76.

Hr. Mads Gallhen, Fladstrand.

Efter gode Løfte og Tilbud vil jeg bede Dem at købe mig for m/R ved Auktionen i Fladstrand d. 5. ds. følgende:

200 Pd. Allehaande,

1000 Pd. Compeche Træ, som ej maa overstige 16 Sk. pr. Pd., faas det fra 8 til 12 pr. Pd., da 2000 Pd.

2000 Pd. Kaffe.

2000 Pd. hvid Puddersukker efter hoslagte Prøve Nr. 1

2000 Pd. brun Puddersukker efter hoslagte Prøve Nr. 2

2000 Pd. » — » » » Nr. 3

Meningen er, at hvis der ej kan tjenes noget, vil jeg ej have med det at bestille. Jeg tror ogsaa, der maa blive godt Køb, da ingen Liebhavere kan ventes Syd fra; thi i Aarhus forestaar nu ogsaa en stor Auktion, saa ingen fra Randers eller Aarhus eller længere Syd fra kan ventes til Fladstrand.

Febr. d. 2. — 1811.

77.

Hr. Niels Ølste, Kjøbenhavn.

Begge Deres angenehme af 23. og 19. f. M. er mig ej før den 2. Marts indløben. Jeg takker for Efterretningen om de fra Bornholm ankomne Priisladninger. Jeg ser af Aviserne fra den 2den Marts, at tvende kostbare Ladninger, hvori ogsaa Manufactur, skal sælges paa Christiansø. Det er ganske rimelig, at vor Regering maa reflectere paa Americas og Sverrigs alvorlige Forestillinger imod deres Skibes og Ladningers Priisdømmelse; thi efter min Formening har vi sidste Sommer ej handlet rigtig mod Sverrig, og stor Uret har vi begaaet imod Americanerne ved at gøre dem til Priis, naar det ej er bevist, de kommer fra en fjendtlig Havn. — De har Ret i, at de Summer, der sælges for paa Sjælland, er overordentlige, ligesaa er det her og paa alle Kanter i Jylland. Her sælges *hveranden Dag for 100 til 150,000 Rdl.*, og det staar ej paa een Time. Skibe købes her for 35, 25, 16 og 10,000 Rdl., jo yngre Folk er, jo mindre estimerer de Penge, og jo raskere lader de dem løbe.

En fjendtlig Skonnert, der ogsaa ligner en Galease, er stationeret ved Anholt og krydser imellem Anholt, Grenaa og Aalborg Bugt.

Marts, d. 4. — 1811.

Hermed afsluttes Brevene fra 1811, idet der ikke er bevaret nogen Kopibog fra Aarene 1811—17.

78.

Knude og Co., Hamburg.

Min Ven Hr. Cammerraad Svanholm*) her i Byen har ikke noget Bekendtskab i Hamburg. Han har købt lidet Banco, som han vil lade staa kort eller længe for at spekulere med og imidlertid have passende Interesse deraf. Jeg har den fuldkomneste Tillid til Dem i alle Henseender, og derfor har jeg anbefalet Vennerne til ham. For bemeldte Hr. Cammerraad Svanholms Regning ledsager jeg altsaa indlagt Hb. Bco. 4300 Letr. Joh. Schartou 2/m D. 13. Juni, Last J. Jansen.

De bedes besørge det nødvendige hermed og at creditere Hr. Cammerraad Svanholm samt at indberette ham Imodtagelsen, item at følge hans Ordre og Dispositioner, da det bliver mig uvedkommende. —

Juli, d. 15. — 1817.

79.

Hr. Christen Nielsen, Christiania.

Min ældste Søn, Jens Kjellerup, besøgte Norge 1809, nu gør min] yngste Søn, Niels Kjellerup, en Tur, fornemmelig til Østnorge, Drammen og Christiania for at se sig om og for at bruges i vor betydelige Affaire. Hvad Raad og Vejledning, De kan give ham, beder jeg om, og derfor vil jeg være taknemlig.

August, 1817.

80.

Klapper & Co., Riga.

Paa Grund af Anbefaling fra Hr. P. Jungersen, som har

*) Var senere Medstifter af Aalborg Bys og Omegns Sparekasse. Den bekendte Familie Svanholm i Østhimmerland skylder ham sin Velstand.

lært Handelen i mit Hus og tjent mig, beder jeg, De for min Regning vil indkøbe og afskibe med Bringeren Capt. Niels Antonisen:

- 5 Lisp. hvid Hør,
- 2 » Hampblaar,
- 24 » polsk Hamp, stærk og af god Couleur,
- 3 » god, ren Hamp.

Beløbet behager De paa favorableste Cours at drage for m/R paa Knude og Co., Hamburg. Forrige Aar ordinerede jeg ikke noget fra Riga, da Priserne var saa høje, at man kunde købe meget billigere i Kjøbenhavn. Den russiske Regering skader den russiske Handel considerable. Man har ogsaa taalt Penge ved at sende Sild pr. Commission til Riga. Man nyder bedre Ret og bedre Behandling i Preussen og i Mecklenborg. —

Aug., d. 5. — 1817.

81.

Hr. Knude og Co., Hamborg.

For mig tilsendte Varer med Skipper Stovgaard krediterer jeg Dem. Jeg ved ej, hvad Stovgaard bilder sig ind med saadan Fragts Forlangende: 16 Rd. Hb. C. p. Last af 4000 Pd. og 15 pCt., da Fragterne her ikke har været mere end 8 Rd. C. og $\frac{1}{2}$ Rd. Capl. p. Last for 4000 Pd. svære Varer. —

I Aar og Dag har jeg ikke hørt fra Justitsraad Hoppe i Paris angaaende min franske Fordring. Maa jeg spørge, om Hamburgerne har faaet deres Fordringer betalte, eller hvordan gaar det hermed. — Synes De ikke, jeg skal skrive ham til, at naar jeg ej kan faa mine Penge, saa maa jeg have mine Documenter og min Fuldmagt tilbage. Behag at tale med Folk, som er i samme Stilling, derom og meld mig deres Mening. —

Aug., d. 29. — 1817.

82.

Moses & Søn G. Melchior, Kjøbenhavn!)*

Jeg stadfæster Indholdet af mit sidste Brev; siden er Deres angenehme indløben, hvorpaa meldes: Jeg er i Henseende til Sildkøb ikke avanceret siden sidst. Her er saa at sige ingen. — Her er to Sæbefabrikker. — To Skibe er i Petersborg efter Aloe og Potaske. Hvad Hørhandelen angaar, da sælges nu ikke 1

*) Eneste Firma i Kjøbenhavn, som endnu bestaar af dem, Jacob Kjellerup havde Forbindelse med.

Lisp. hver Gang man før Krigen solgte 15 Lisp.; thi ved Norges Afstaaelse er al den Industrihandel, vi havde med uldne Varer, stribet Linned, Lærreder o. s. v.; gaaet forloren. Den Gang levede mange Mennesker af at spinde, væve, handle og fare med disse Ting. Nu kan ej mere Hør sælges end til Landets eget Forbrug, og det er kun lidet, da endog mange Landmænd under Krigen har begyndt at saa Hørfrø og continuerer dermed. Tilmed tager Velstand meget af her i Byen som paa Landet, og jeg foreskrev Dem, at her i Byen kun er en eneste Mand, til hvem De kunde vente at sælge noget, og hos hvem De ej er uvis paa Pengene til den accorderede Tid. Alle de andre kan vel love at betale, men holder det ej, før om 9, 12 ja 18 Maaneder, og maaske maa man tilsidst tage Varer i Betaling. — —

Hos vore Slagtere kunde jeg maaske sammenskrabe 7 à 8 Lisp. Talg. De forlangte 13 Rbd. pr. Lisp. Det er Oksetalg og Faaretalg. —

Aug., d. 19. — 1817.

83.

Hr. Løvenskiold, Bolvigs Jærnværk.

— — Jeg bør dog ikke undlade at bemærke, at der befandtes 10 Lisp. Undervægt paa Jernet og ligeledes nogle Pund paa hver Kakkellovn, saa jeg har Grund til at tro, at Deres Lodder ved flere Aars Brug har tabt i Vægten og derfor trænger til at justeres o. s. v. — — —

Sept., d. 26. — 1817.

84.

Hr. Iver Wibroe, Kjøbenhavn!

— — — — Om Logi til I. F. Winde paa et stille, simpelt og billigt Sted efter nærværende Tids Omstændigheder venter jeg Deres Svar.

Octbr., d. 7. — 1817.

85.

Hr. L. N. Kjær, Holstebro.

Hr. Kjærbye af Deres By overleverede mig angenehme af 9. ds., hvoraf ses, De har sendt mig 20 Foust. Smør med Capt. Jespersen, som er endnu ej kommen, men naar det sker, tager jeg imod Smørret og finder det billigt, at jeg giver Dem samme Pris som min Broder. Det kommer nu an paa, om det ikke svinder 13 à 14 Pd. pr. Foustage, i saa Fald kan jeg ej bedrage Folk, men maa beregne det. Iøvrigt kan jeg sige Dem, jeg slet

ikke er lysten i Smør, det koster kuns 105 à 110 i Kjøbenhavn. Træk derfra Told, Fragt, Mægler Courtage og Prov., saa vil De nok se hvad Facit, der kommer ud. Der er intet andet ved Smørret end Arbejde, Bekostning og Slid, og naar det engang faar en Ende, faar man vel ikke uden Trefjerdedelen af Pengene hjem. Derfor maa jeg have med Folk at bestille, hos hvem jeg kan gøre sikker Regning paa at faa Pengene til Snapsting, ellers undværer jeg hellere Smørret. —

Octbr., d. 16. — 1817.

86.

Hr. Iver Wibroe, Kjøbenhavn.

Deres angenehme af 7. og 11. Oct. har jeg haft den Fornøjelse at imodtage; at jeg saa længe har biet med at besvare det første, beder jeg undskyldt; thi ihvorvel jeg erkender Deres Opmærksomhed for den unge Windes Logis Anskaffelse, saa vilde jeg først høre deres Mening paa Buurholt, den jeg ej før nu har kunnet indberette. Meningen er da, at Winde antager Logiet à 50 Rd. om Maaneden og bliver færdig, naar Reformationstisten er forbi. —

Er ikke Accorden som jeg meldte: Værelse, Mad og Drikke til Morgen, Middag og Aften — samt Ildebrændsel, Lys og Vadsk? —

Jeg kan mærke, det er hos Dem som her, Folk døjer ondt med at erhverve Brødet og Skatter, da Næringsvejene svækkes. Her tager Velstand skrækkelig af, alle vil sælge Ejendomme, og ingen vil købe, og de falder tit en Fjerdedel mod før. —

Octbr., d. 23. — 1817.

87.

Hr. Iver Wibroe, Kjøbenhavn.

Hr. I. Winde er i Dag gaaet om Bord. Jeg fournerede ham med 100 Rbd. Hvad han videre behøver i Kjøbenhavn, beder jeg m/R. at fournere ham, men læg Mærke til hans Forhold. Det er vel bedst, De betaler for Logiet, saa har De desbedre Lejlighed til at beregne hans Skridt. Forman ham, giv gode Raad og vær ham til den Hjælp, De kan.

Novbr., d. 17. — 1817.

88.

Armstrong og Co., Newcastle.

Jeg er bærer med Deres angenehme af 18. f. M. De giver

mig dermed Ordre for 100 Læster af vores gode, hvide Havre, hvilket Kvantum regnes til 1000 qvater eller 2000 danske Tønder. Jeg har deraf taget behørig Bemærkning og skal nu i denne og i næste Maaned se at faa det købt her i Egnen omkring Aalborg. Vores Cours har taget en mærkelig Forandring og var den 25. Novbr. $16\frac{1}{3}$ Rbd. = 1 £ Strl. Men vores Kornpriser har ogsaa taget en mærkelig Vending; de findes paa Foden noteret. For $6\frac{1}{2}$ a 7 Rbd. mener jeg at kunne købe god, hvid eller gul Havre. Ud paa Sommeren giver jeg mig Frihed at ordinere en Ladning Kul, Slibestene, Glas, Bly m. v. Hvad Betalingen angaar, da vil jeg favorisere Dem i alt, hvad muligt er, men vi har her en Lov, som befaler, at alle Veksler, som lyder paa danske Rigsbankpenge, ikke maa trasseres uden 8 Dages Sigt. Men naar De vil aabne mig en Credit paa 2000 Rbd. hos Prætorius at drage 8 D. Sigt, naar jeg indberetter Indkøbet, og accreditere mig hos dette Hus for det øvrige Beløb at drage ved Skibets Expedition, saa er jeg tilfreds.

Decbr., d. 1. — 1817.

89.

Hr. Christen Nielsen, Christiania.

Deres ærede af 14. Okt. er mig i sin Tid rigtig indløben, men til Besvarelse af samme har Tiden immer været mig for kort, dels formedelst egne, mest dog formedelst de mange offentlige Forretninger, jeg har at bestride. — Imidlertid takker jeg for Deres udviste Vejledning og Høflighed imod min Søn.

Jeg behøver vist ikke at fremkalde i Deres Erindring alt det Tab, jeg har lidt ved Deres Forhold i 1814, ved de hos Dem deponerede Penge, ved Deres Indigo og Jernvarer, fordi De ikke efter min Ordre og ligesom alle de andre sendte mig mine Penge til Omveksling, ikke sendte mig mine siden 1811 betalte Jernvarer, og fordi De sendte skidt Indigo, hvoraf jeg har godtgjort Dem 8 pCt. Udgifter, uden at jeg har kunnet faa nogen rigtig Attest derfor, og har desformelst har maattet betale Told deraf — og jeg har min Sjæl Indigoen her endnu som total usælgelig, staaende til Byrde. Hvad Tab har jeg ikke lidt derved, at De ej i 1814 i Sept. sendte mig de hos Dem liggende og betalte Jernvarer og Spiiger, da var det fri at indføre, siden maatte jeg her betale Told deraf i virkelig Sølv. —

Hvor uheldig har ikke mine Forretninger paa Christiania været, A. Loés's Skijs og Ladnings Opbringelse og med min skønne Galease »*Elisabeth Berlin*«s Forlis — — — som ganske

imod min Villie og Ordre tog Fragt i Christiania. Ja, Gud bevare os! Det er sørgeligt for mig at tænke paa. —

Tiden er daarlige og farlig i Norge, men den er ogsaa trykkende her: De gældende Anordninger, de trykkende Skatter baade paa Landalmuen og Købstæderne, Næringens Aftagelse og Pengenes variable Gang og saadant mere, som er en Følge af Tidens Omstændigheder og Norges daarlige Forfatning tillige. — Ingen Penge er imod det bedste Pant at faa, da alle Capitaler i Anledning af Forordningen af 5. Januar 1813 er bundne og bliver det end mere, efter at Indulten er forløben. Saaledes er Ejendommene i Købstæderne usælgelige, og Jordegods eller Bøndergaard paa Landet ligesaa, saa man tror, her er ingen Lykke at gøre i Danmark. Jeg har gjort store Opofringer for Dem og givet efter, jeg er derfor saa meget mere rolig for, De med den redeligste Omsorg og Retskaffenhed vil betrygge mig for videre Tab, end jeg allerede har lidt, og i denne Forhaabning er jeg og med Højagtelse — — — — —

Decbr., d. 4. — 1817.

90

*Hr. Simon Jensen, Brøinggaard!**

Til min store Bestyrtelse og lige saa megen Forundring kom Capt. N. Jensen her af Byen i Forgaars og overleverede mig mit til min Ven d. 15. Octbr. sidst skrevne Brev og Regning over de Varer, gode Hr. Ven den sende ved Deres personlige Nærværelse afkøbte mig til Beløb 1117 Rbd. —, af hvilke Varer De selv tog en Del med paa Vognen. Gud ved, det gør mig inderlig ondt, at dette Vanheld skulde indtræffe, men saadanne er ej ualmindelige for Handelsstanden; thi undertiden kan Skibene være hele og halve Aar om en Rejse, der ellers kunde gøres i faa Dage. Købmænd her i Byen maa ogsaa hente Varer 7 à 8 Mile borte og køre dem over Land fra de paa Rejsen indfrosne Skibe. — De indser, at jeg ikke kan tage Varerne igen, men da de ligger i Nykøbing, og man kan køre over Isen, er det dog overkommeligt at sende et Par Slæder ud efter dem (Hamp og Tjære).

Januar, d. 5. — 1818.

91

Hr. Sagfører Sehested, Rydhaug!

Deres Velædelheds angenehme af 8. ds. er mig den 14.

*) Formentlig Brøddinggaard, Jebjerg Sogn, Nørre Herred, Salling.

indløben, hvormed fulgte den hos Anders Jensen holdte Forretning, som jeg har gennemlæst. Jeg vil nok tro, der er adskillige Pante-Obligationer af Anders Jensen, men ret meget er der ikke foran mig eller til min Præjudice. Anders Jensen har, formedelst hans *malhonnette* Forhold imod mig, ingen Overbærenhed eller Godhed fortjent. — Da han var her, lod jeg mit Bud gaa med ham til Stolemageren her i Byen, hvor han bestilte og ved Hjælp af mig til meget godt Køb købte 24 Stk. Stole og en Cannapee, som jeg 1816 i Januar betalte med 160 Rbd., og den staar endnu hos mig til Besvær. Men desuagtet, og skønt jeg frafaldt Renterne af 1460 Rbd. fra 1. Januar til 13. Juli 1816, vilde han dog ved Forliget ikke vedkende sig mere end 1300 Rbd., og Stolene skulde jeg saa — som om jeg var hans Dreng — sende til Struer og der vente min Betaling. — Siden har han opholdt mig med Løfter om at vilde sende mig Smør, all for at døde mig i Søvn og bedrage mig det ganske fra. — Saaledes ser De, at han intet har fortjent af mig uden Lovens strængeste Ret. Imidlertid vil jeg være forsonlig og glemme hans udviste Forhold og føje mig efter hans Forslag paa følgende Vilkaar: 1) at han betaler straks Deres Velædelheds Salarie, saa jeg intet videre i den Anledning har at betale mere, end de Dem allerede tilstillede 60 Rd., 2) at Anders Jensen stiller sufficient Selvskyldnercaution for den hele Sum Rbd. 1372 — til følgende Tider at betale, nemlig:

Til mig selv i næste Wiborg Termin af den paaklagede Gæld Rbd. 656 — 4 Sk.

1 Aars Renter af den hele paaklagede Sum Rbd. 1306, fra Termin 1816 til Termin 1817: 5 pCt. er Rbd. 65 samt de medgaaede Omkostninger til Udlæg Rbd. 65, Summa til mig i næste Wiborg Termin Rbd. 787. — Og til 11. Decbr. næstkommende skal han betale

<i>frit i mit Hus</i>	Rbd. 650
samt $\frac{1}{2}$ Aars Renter.....	» 16
	<u>Gør: Rbd. 666</u>

og endnu paa det udtrykkelige Vilkaar, da jeg ej er kendt paa Egnen, at Hr. Justitsraad Tranberg, som har haft den Godhed at lede denne Sag fra Begyndelsen af, skal vælge Selvskyldner-Cautionisten og have Magt til i mit Sted og paa mine Vegne at antage eller forkaste ham; thi jeg vil paa ingen Maade standse Forretningen, uden at jeg er ligesaa sikker paa de 787 Rbd. 4 Sk. i Wiborg Termin og de 666 Rbd. 4 Sk. til 11. Decbr. dette

Aar, som jeg havde dem i mine Hænder. Ogsaa skal bemærkes: Jeg forbeholder mig Ret i det sequestrate Gods og i Ejendommen, indtil min hele Fordring d. 11. Decbr. 1818 er betalt. — — —

Documenterne lader jeg følge tilbage; der er vel intet forsømt af, hvad siden skal gøres, efter at Arresten var fuldført? Jeg beder intet at efterlade; thi Hensigten har været, at jeg skulde løbe April sidst som først. — — — Hr. Justitsraad Tranberg er sendt Copi af dette Brev.

Februar, d. 16. — 1818.

92

*Hr. M. Holst, Associator af Huset N. Kriegsmann & Co.,
Riga!*

Deres angen. af 4. ds. fra Flensborg har jeg til sin Tid imodtaget og takker for given Efterretning om Tilstanden i Riga, som jeg finder af den Beskaffenhed i Henseende til de russiske Producter, at de er overdrevne og næppe fortjener nogen Udlændings Opmærksomhed. Vi lever her ved det gamle, men har ingen Handel og intet at bestille. Alle vore Kornvarer falder hver Dag i Prisen og er billigere i Sølv end samme koster i Riga. Paa de østersøiske Producter, jeg sidste Sommer fik fra Riga, taber jeg ikke alene min Interesse af Capitalen, men kan endog ikke sælge det til de indkøbte Priser. At Norge blev skilt fra Danmark, hvilket den russiske Kejser var Aarsag til, gør, at Rusland afsætter 3000 Lisp. Hør mindre aarlig til Danmark end før, medens Rigerne var samlede; og saa er tillige den Ulykke hændet, at den norske Nation gaar ganske til Grunde, og den danske lider overordentlig. — De saa ventelig forrige Sommer det 3-mst. Galioth-Skib, som Fru Qvist, Wigelsen og Sønner og jeg ejer. Derpaa anvendte man f. A. en betydelig Sum til Reparation, og da man forud ikke kunde tage nogen Fragt, maatte man lade det ligge stille, hvilket var en Lykke, da kun et eneste Skib af alle dem, der var ude forrige Aar, har tjent, alle de andre har sat meget til — dette maa vække enhvers Opmærksomhed. Berørte Skib er 109 Com. Læster drægtig, Dækket er meget langt, saa det er særdeles velskikket til at bringe Varer som Hør, Hamp og Hvede over Søen. Det koster mange Penge at udruste et saadant Skib med Proviant for 8 Maaneder, Gage, Ballast og Documenter, og farligt er det at gøre disse Bekostninger og lade Skibet sejle paa Aventura til Riga om Fragt. Jeg vilde derfor fornemme, om De ej kan anbyde Skibet en Fragt fra Riga til Middelhavet med

Hvede, Hør og Hamp; helst ønsker man til Middelhavet, og at Befragteren selv forsyner Skibet med den forlangte Garnering af Planker og Maatter. Skibet kan sejle, saa snart Østersøen til Riga kan befares. — Vær saa artig med næste Post at tilskrive Deres Hus derom og bed det, at det straks opgiver dette Skibs Størrelse og Egenskaber til dets Mægler, og vil De da give mig en af de for Haanden værende Fragter, skal jeg straks med næste Post antage en af dem, om gørlig. Skulde en Fragt dermed være at faa, kunde man ønske at gaa til Toulon. — —

Februar, d. 19. — 1818.

Til Kongen.

Repræsentantskabet for Handelsstanden i Aalborg ansøger allerunderdanigst om, at det Lovbud, som *Placaten af 27. Januar 1816* paabyder, nemlig, at Toldbodsvarene ikke som frigjort maa indgaa til Toldstederne i Danmark og Hertugdømmerne, uden at de ledsages af Told-Passer-Seddel, der udviser Nr., Sted og Dato under og paa hvilket Fortoldningen er sket, samt at denne Fortoldning ikke er ældre end et Aar, *maa hæves*.

Den Krænkelse og det Arbejde, den redelige Handlende i Provinserne ved højbemeldte Placats Bud, er tilføjet, som Københavnerne er fri for, er ubeskrivelig, da der er kastet den Skygge paa ham, at hvad han har, er indsmuglet uden Tolds Erlægelse. — I tvende Aar har man nu baaret over med denne sandelig svære Byrde, men den bliver for tilkommende Tids Omstændigheders Skyld, tungere og tungere, da den lægger Baand paa Handelsmanden, at han ikke kan handle med sin Ejendom og sine Varer, som han vil, eller forsende dem til andre Steder i Riget, uden at han *endnu engang* skal betale Tolden. Det gør, at man maa tage flere Sorter Varer paa Oplag, end man ellers gjorde, for at kunne have fri Haand til Forsendelse, inden Aaret er forløben, som ingen Gavn er til for Stats-Cassen, men som forøger de Paagældendes Arbejde. Dog kan ikke alle Varer tages paa Oplag. Her er f. Eks. fra 1814 og 1815 Forraad af Tømmer, som ej i mange Aar sælges, og i disse Aaringer og før tænkte man ej et saadant Bud muligt. — Placaten synes at forudsætte, at Handlende i Provinserne ikke har Varer uden for et Aars Afsætning, men Aalborg Toldregnskab vil bevise det modsatte. — Alle Varer skal forskrives fra udenrigske Stæder paa den rette Aars-Tid, og den Handlende er usikker, om Afsætningen vil blive villig eller trykkende,

og saaledes kan Varer imod hans Villie og til hans Tab blive liggende i hans Lager flere Aar. — Undertiden maa den Handlende ogsaa tage mange og uafsættelige Varer imod hans Villie, hvor han har Penge tilgode, for ikke at tabe det hele Samtlige Handlende her i Byen har længe beklaget sig for undertegnede, at de alle ved Sportler, Difference af Cours, Porto og Papir har tabt 8 pCt. af Varenes Værdi. Efter saadanne gentagne Anmodninger fra vores Medborgere, drister vi os til allerunderdanigst at ansøge Deres Majestæt om, at det berørte Lovbud allernaadigst maatte hæves, og at Handelen maa vorde fri som den i Fredstider stedse har været, eller at Aalborg Bye maa komme i lige Betragtning med Kjøbenhavn, eller at det Lovbud maa indskrænkes til at gælde saadanne Varer, der er bekvemme for Indsmugling: Manufactur, Caffè o. s. v.; thi vi have med denne vores Ansøgning aldeles ingen uædle Hensigter.

Aalborg, d. 9. — Marts 1818.

Allerunderdanigst

94.

P. Mørch og Sønner, Christiansand.

Deres angenehme af 15. f. M. har jeg haft den Fornøjelse at imodtage, hvoraf jeg har erfaret, at saavel Capt. Lorentzen som Capt. Petersen er lykkelig ankommen og har gjort rigtig Leverage, samt at Vennerne har credideret mig alt i saa Henseende passerede. Hermed har jeg den Fornøjelse at sende Conto-Courant over vort Mellemværende med en Saldo i min Favør af danske Rbd. 10,985.

Jeg venter nu hver Dag Remisse fra Vennerne til Hr. Grosserer Wibroe i Kjøbenhavn for ca. 2500 Rbd., som jeg fra 1816 og 1817 har tilgode; thi det generede mig, at de ikke kom i Januar efter Løfte. De øvrige ca. 8500 bygger jeg paa at faa i April, til hvilken Tid jeg har bestemt Brug for Pengene til mit Sildesalteri.

Jeg ønsker Hr. O. Mørch megen Held og Lykke som Stortings-Repræsentant. Jeg vilde ønske, at Norge vilde interessere sig for at faa en Handels og en Skibsfarts Traktat oprettet imellem Danmark og Norge*). Begge Nationers Skibe skulde i disse Lande være privilegerede, og af danske Produkter i Norge og norske Produkter i Danmark skulde der kun svares en ubetydelig Told. Efter min Indsigt kan Handel imellem Danmark og Norge af nogen Betydenhed ikke eksistere uden at slig Trak-

*) Traktaten oprettedes først i 1826.

tat oprettes. Men Sverrig vil vel nødig, for det er Skade for dette Land. Paa Grund af den høje Told med norske Skibe kan ikke hidsendes: Salt, Vin, Bly, Kul, Stentøj, Slibestene, Tobak, og jeg maa total fraraade alle Hidsendelser. End ikke for norske Producter kan De faa Korn. Hvor herligt var det ikke i forrige Tider, da De kunde lade Deres Skibe gaa direkte hertil fra Middelhavet og Portugal med Salt eller tage Fragter i Frankrig og losse i Danmark. Det lader sig nu ikke gøre. — Jeg henstiller til Hr. Mørch at tage Afskrift af dette Brev og sende Hr. O. Mørch til Stortinget.

Februar, d. 12. — 1818.

95.

Hr. P. Dige^{)}, Skive.*

1000 Td. Rug er købt her og i Omegnen. Ingen Købere findes. Jeg har 100 Fst. Smør, som jeg taber over halv Capital ved. For Guds Skyld vær forsigtig og køb intet. Ingen Handel i Thy. Vil De gøre mine Skivevenner delagtige i dette Brev. Det er Sandhedssprog — uden Egennytte.

Marts, d. 12. — 1818.

96.

Hr. Const. Herredstoged Kiær, Wisby, Thy.

De har haft den Godhed at melde mig, at jeg maatte adressere mig til Dem angaaende mine Forretninger paa Deres Egn, derfor er jeg saa fri at besvære Dem. Anledningen er, at der ikke gaar de bedste Rygter om min gamle, gode, ærlige Ven Peder Teglbærder, hvorover jeg er bange, skønt han sidste Efteraar stadfæstede det hellige Løfte, han har givet mig om Hypotequia; han bad mig om ikke at sende Documentet til Læsning, og jeg føjede ham som en Mand, jeg har kendt og handlet med i over 30 Aar og aldrig har vist mig andet end Redelighed og Retskaffenhed. Pante-Reverset følger, lydende til Betaling i Terminen 1812, men det er ikke sket. Giver P. T. nu til nogen anden Pante-Forskrivning, saa tvivler jeg ikke paa, at Summen til mig bør gaa forud, i hvilket Fald det ej er til nogen Krænkelse for ham, at det Document paa mit Navn bliver læst, hvilket jeg da beder at foranstalte. Er ingen andre Documenter til Læsning fra ham fremkommen, saa behag at gemme mit tilligemed Brevet ved Protocollen, at det i Til-

*) Dette Firma er det eneste endnu eksisterende Provins Firma, som omtales af Kjellerup.

fælde kan blive læst, og da er det vel ej værd andet end hie. — I al Fald beder jeg kærligst, i Fald der er noget passeret, at skikke P. T. Bud, at han ved Dem vil sørge for min Sikkerhed, og jeg agter ikke i nogen Del at fornærme ham, men skal stedse vise mig imod ham og hans Børn som en redelig Ven og gøre baade ham og dem den Tjeneste, der kan ventes af en gammel Ven. — — —

April, d. 11. — 1818.

97.

*Hr. N. B. Kjellerup**), Aarhus.

Jeg har i langsommelig Tid ikke hørt noget fra Dig, flatterer mig imidlertid af, at Du er rask og lever vel.

Nu stunder Terminen atter til; jeg ved ikke, om Du kommer der i Aar. Imidlertid kan vores Mellemværende ikke saaledes henstaa. — Jeg har været sygelig i denne Vinter og holdt dels Sengen og dels Sovekammeret i 6 Uger, i hvilken Anledning mange Tanker løber om i Hovedet, og jeg har bestemt mig til at faa en reel Opgørelse med Dig, som jeg haaber, Du efterkommer uden at foraarsage mig videre Besvær eller andres Mellemkomst, som vilde være en Skam.

Forrige Aar fik jeg ingen Renter eller ordentlig Opgørelse.

Lovlig og retfærdig tilkommer jeg hos Dig i næste Viborg Termin: **) Rbd. 1513, som jeg gør sikker Regning paa. — —

Juni, d. 2. — 1818.

98.

Til Hr. Johan P. Plaate, (Kjellerups Kontorbetjent) paa Rejsen til Christiansand d. 24. Juni 1818.

De anløber Kongshoved, $\frac{1}{4}$ Mil fra Christiansand, hvor

*) Kjellerups Fader, hans Broder Christen, og denne Brodersøn drev Købmandsforretning paa Vestergade i Aarhus.

**) Viborg Snapsting. Ved Landstingstider strømmede en Mængde Mennesker til Viborg, og navnlig til *Snapstinget*, det første og fornemste Landsting i Aaret, der tillige var *Omslagstermin* for hele Jylland og Marked.

Omslagstermin: Den ved Lov eller Sædvane fastsatte Termin, i hvilken Gældsforhold skulde afvikles eller Renter erlægges. Ifølge »Danske Lov« skulle alle paa aarlige Renter lydende Gældsbreve stiles til visse ufravigelige Omslagsterminer, der oprindeligt var forskellige for de forskellige Landsdele, men senere for hele Landet, undtagen Bornholm, blev fastsat til 11. Juni og 11. Decbr.

(Salm. Seks.)

Capt. Thor. Christensen bliver liggende til nærmere Ordre fra Dem, som De giver ham det allersnarest, muligt er. — Saa snart De kommer i Land i Christiansand, gaar De til Niels Smith, afleverer ham mit Brev og siger ham den rene Sammenhæng og hører hans Mening om P. Mørch og Sønners Soliditet og hans Raad om, hvorledes De har at forholde Dem. De spørger ham om, hvem der i Byen er P. Mørchs Venner, og hvis Endossement jeg kan være tjent med. Capitalen efter Conto Couranten Rbd. (Dansk): 8747 — 7 maa P. Mørch nu berigtige. Han maa give solid Endossement paa Vekslerne eller andre sikre vederhæftige Folks Tratter. Veksler paa Dansk Rbd. er ellers ganske ulovlige og kan hverken protesteres for non Accept eller for non Betaling, derfor er de ogsaa farlige at have med at bestille, uden man desmere er forsikret Trasentens Soliditet. De spørger Smith om Consul Reinhardts Suffisance, om han staar i nogen nøje Forbindelse med P. Mørch o. d. l. og hvorefter De retter Dem. — Kan de forlade Dem paa Reinhardt, kan De gerne raadføre Dem med ham, men Kyllensbeck mente ikke, han havde nogen Formue. — Claus Mørch & Søn skal være de solideste i Christiansand, hvis Indossement, Tratter eller Caution ventelig er de bedste. Maaske behøver De ikke at tale med nogen anden uden Smith, førend De gaar til P. Mørch. Siger han at have gjort Wibroe Remisse, saa spørger De i hvilke Papirer og paa hvem. Men jeg vil dog have Caution for Christensens Ladning, der randerer 5925 Rbd. Dansk; thi ellers kunde jeg risikere 17,000 Rbd., som er for meget. — De kan forsikre P. Mørch, at min Tillid og mit Venskab er uforandret, men at Capitalen er for stor til, at jeg kan undvære den, at jeg contant har betalt den nu sendte Ladning og kun tjent 2 pCt. — Skulde De paa Grund af Tilstandene ikke kunne levere P. Mørch Ladningen, faar De undersøge Priserne i Christiansand og Arendal og sælge Varerne og derfor tage gode, solide Veksler, helst fra Kjøbenhavn. Capt. skal foruden sin Fragt fra Aalborg til Christiansand have 15 pCt. Skal han sejle videre, maa han jo fornøjes derfor, hvilket bør accorderes, før De resolverer at lade ham gaa. Deres Remisser skal sendes til Ryberg og Co. for M/R. — Torp i Bergen beder jeg Dem hilse. Vær forsigtig og eftertænksom i at beslutte og eftertænk nøje Stillingen, og hvad min Mening er, og læs dette med nøje Overlæg, før De tager Beslutning. 100 Rbd. følger. Hos P. Mørch kan oppebæres nogle Penge. Mere ved jeg ikke at kunne foreskrive, for Resten overlades Sagen til Deres Conduite.

Juni, d. 24. — 1818.

99.

Hr. J. J. Berg, Kiersgaard.

Jeg kom hjem fra Viborg Mandag Aften, og som jeg befrygtede, gik det; Grønleu var der slet ikke, ejheller meldte nogen sig paa hans Vegne med Penge for at indfrie hans Panteobligation til Deres Frue Moder; den hviler tilligemed alle dertil hørende Papirer altsaa i min Bevaring.

Elendig var det i Aalborg Termin, men endnu elendigere og beklageligere i *Viborg Termin*. Faa Mennesker var der, da de ventelig fandt bedre at blive borte end at høre Bebrejdelser, naar Betaling ikke kunde præsteres. Man fik hverken Capital eller Renter, og som Følge deraf vankede der slet intet til de stakkels Kjøbmænd for deres Incassationer, hvilket kan ikke andet end foraarsage den yderste Mangel hos alle. Kort: *Mage til Termin har nok ej fundet Sted i Danmark i over 200 Aar.*

Fra Banken kom 40,000 Specier, hvoraf Mylius paa Bjørns-holm skulde have 10 à 15,000 Sp., hvis han kunde stille den Sikkerhed, der var forlangt, hvilket skete, saa han efter Rygtet fik dem; de øvrige 25 à 30,000 Sp. blev alle og enhver overladt, og sidste Løverdag var ingen tilbage.

Juli, d. 3. — 1818.

100.

Hr. Nicolaj Kriegsmann & Co., Riga.

Med Captain Hemme, som bringer dette, behager De for min Regning at afskibe og til allerbilligste Priser at indkøbe: 18 Lispd. Hør i Sække à 10 Lispd. Der behøves ikke Reb om Sækkene, da de ej er større, — desuden 18 Lispd. Hamp (Polsk), 8 Lispd. Hørblaar i Maatter à ca. 10 Lispd. Beløbet behager De at drage ved Connossementets Indsendelse. Jeg har ellers ingen Lyst til at anvende Penge i Hør og Hamp fra Riga; thi det er stedse omsonst; derfor er min Ordre saa ubetydelig. China Regio er stegen i Hamborg og alle Steder meget betydelig, hvilket jeg beder Dem lægge Mærke til for at gøre mit Tab paa det hos Dem liggende saa taalelig som muligt, — gerne vilde jeg ogsaa have en Ende derpaa.

August, d. 11. -- 1818.

101.

S. T. Madame Graah, Wiisby Præstegaard.

Jeg lovede Deres Mand at tage hans Præstetiende nu i Efteraaret. Jeg ønsker at faa den snarest og agter at sende en

Capt. efter den nu sidst i denne Maaned, og beder jeg Dem ved dettes Annammelse at tilsige Bønderne at begynde at tærse og at formane dem til at gøre det rent ved Rensning, Kastning og Kørning. Jeg har forrige Aar faaet det den 3die Oktober. Til Kapitelstakst vil jeg ikke tage den ny Præsts Tiende. — — — Staar Kornet mig an, og det kan overlades mig til en Pris, jeg tror at kunne være tjent med, kunde den ny Præst ogsaa være tjent med at faa rede Penge for sin Andel straks — til Brug ved hans Tiltrædelse. Herom ønsker jeg Deres Tanker med første Post.

Sept., d. 11. — 1818.

102.

Hr. C. Knakkegaard, Thisted.

I Gaar havde vi Marked, og der blev ganske vist indbragt af Bonden over 500 Tdr. af det nydeligste, hvide Havre og 150 à 200 Tdr. af det herligste Byg, jeg i min Levetid har set. Havren blev betalt med 4 Rbd., Byg med 5 à 5½ Rbd., eftersom det var svær til.

Gode, gule, haarde Ærter kostede 6 Rbd. pr. Td. — alt paa Lofterne leveret. — Hr. Ven maa sende mig 50 à 100 Td. hvid Havre. — Jeg ønsker at se Deres Ærter; behag derfor at sende mig en Prøve med Bringeren af dette, Capt. N. Pedersen.

Sept., d. 18. — 1818.

103.

Messrs. Giles & Sohn, London.

Unter 15., 18. og 29. Septbr., 6. og 9. Oktober habe ich an E. E. geschrieben, und einberichtet dass zu der letzte Dato ihre Rechnung ungereinigt auf die Boden zu empfangen eingekauft war:

ca. 850	Tonnen	alte ord.	Gerste	} à 7½ Rbd. pr. Tonnen.
» 1800	—	neue —	do.	
» 100	—	do.	2-radet do.	} à 8 Rbd.
» 50	—	do.	6-radet besten do.	
» 1200	—	do.	besten Hafer	à 32 ₤.
» 500	—	do.	— do.	à 33 ₤.

Seitdem ist mein Rejsender zu Hause gekommen und hat weiter ihre Rechnung eingekauft:

- ca. 1200 Tonnen neue ord. Gerste à $7\frac{1}{2}$ Rbd. und selbst habe ich
 » 500 — do. do. à $7\frac{1}{2}$ Rbd. und
 » 500 — do. besten Hafer à $5\frac{1}{2}$ Rbd. nebst
 » 400 — do. Erbsen à 9 Rbd. gekauft.

Also ist bis diesen Augenblick in alles gekauft:

4500 Tonnen alte und neue Gersten
 2200 — neue besten Hafer und
 400 — do. weisse Erbsen,

alles in Novbr. Monath auf die Boden hier ungereiniget zu empfangen.

Capt. Hubbardt ist angekommen, ich hoffe er Morgen mit sein Ladhung fertig wird, er bringt

alte Gerste in 2 Raume
 neue do. in 1 —
 do. bedsten Hafer in 2 Raume,
 do. Erbsen in 1 Raume.

Capt. Beksuld ist noch nicht angekommen, das Wind ist immer contrair.

Ich erwarte ihm mit Sehnsucht, und bemerke dass Sie zu Folge meine vorige Briefe 3 andern Schiffe engagirt und an mein Adresse gesandt haben, denn alles was bis Dato eingekauft ist, will mit Hubbardt und Beksuld 5 Ladhungen aufmachen.

Es wird wohl unbedeutend mehr von besten Hafer ich zu sammen bringen kann, durch ihre nächste erwarte ich zu vernehmen wie viel mehr als die ersten ordinirte 4000 Tonnen Gerste, Sie wünschen, und darnach können Sie sich, mit Befrachtung die Schiffe richten, doch ist es ein Vorsichtigkeit, wenn Sie mehr haben vollen als jetzt eingekauft ist, und mehr als Hubbardt, Beksuld und 3 andere Schiffe von ca. 800 qvaters Grösse ladden kann, dasz das 6te Schiff Hals anlaufen, und eine andere Bestimmung folget, wenn ich es nicht ezediren kann.

Alles was ich bis Dato eingekauft habe, kann von jetzt an bis medio Novbr. exportirt worden, und ich wunche die Schiffe jehder Tag hier.

Ihre Erlanbniss gemäss haben Dhrr. Ryberg & Comp. in Copenhagen, nach meine Voranstaltung auf Herrn Jooch M. Schuldt in Hamburg gezogen

d. 3ten Oktb. Hamburg Rd. 800 2/mdto. à 250 pl. Rbd. 2040,
 d. 10. Oktbr. Hamburg — 3200 2/mdto à 255 pl. — 8160 wofür ich ihre Conto creditire.

Ich bin schon in grosse Vorschuss, denn viele Verkaufere habe ich das gantze, andere die $\frac{2}{3}$ und andere die Hälfte der

Betrag bezahlen müssen, sonst hatte ich nicht das thun können was gethan ist, auch nicht die Preise zwingen können. Ihre nächste, welche ich jehder Post-Tag erwarte, hoffe gewis will mir für meine Auslage ferner accreditiren.

Indessen bin hochachtungsvoll ergebenst.

Oktober -- 1819.

104.

Hr. Joh. von Hemert & Søn, Amsterdam.

Deres angenehme af 29. f. M. er mig i Gaar ved Hr. Bønylykke overleveret, hvoraf ses, at Vennerne har en Fordring paa O. Christensen & Sønner her paa Stedet, hvis Bo er erklæret forlorent og bliver realiseret af dertil beskikkede Commisærere. Jeg vil ikke nægte Dem eller nogen Ven i Udlandet min Bistand; thi jeg behøver den selv paa mange Steder, og vi er i Verden ikke alene for os selv, men for at være vores Medmennesker nyttige. — At gøre Beslag paa Rosendähls Skib gaar ikke an, og derudi tager jeg ikke nogen Del. — Nu kan jeg ikke foreslaa andet, end at De kan være saa artig at sende mig Deres Conto courant, som jeg i behørig Tid skal anmelde i Boet og forsyne mig med Commissionens Tilstaaelse. Fuldmagt er unødvendig at sende mig nu; den skal jeg nok siden requirere. — Jeg ved nok, De i flere Aar har staaet i nøje Forbindelse med Oluf Christensen selv. Har De ogsaa staaet i directe Correspondance med Jacob Christensen? Behag at efterse de gamle Breve, De har, da O. Christensen selv forandrede Firma til O. Christensen & Sønner, og da flyttede han selv til Sæbefabrikken for at betjene denne og Tobaksfabrikken. Find disse Breve, at jeg kan læse dem, saavel de første som de sidste. For det første vil jeg gøre opmærksom paa, at O. Christensen & Sønner sammen med Rosendahl og en Capt. Jensen ejer to Coffer; disse Skibe er bygget efter hollandsk Mønster og begge indbragt hertil under Krigen og prisdømt. De vil blive solgt og solgt for halv Pris.

Kan De reflectere paa at købe det ene eller dem begge for om muligt at tjene noget til Erstatning for Deres Tab, saa vil jeg paa Anmodning sende Dem Inventarielisterne og give Dem om alt den fuldstændigste Oplysning. Men forud maa jeg sige Dem, at Auctions-Summen skal betales kontant. Det er, hvad jeg for Tiden kan melde.

En Søn af Deres Hus har jeg for flere Aar siden lært at

kende ligesom Hr. *Hemert* i Bordeaux, som jeg i 34 Aar har staaet i Handelsforbindelse med.

Januar, d. 7. — 1819.

105.

Ryberg & Co., Kjøbenhavn.

Deres angenehme af 26. f. A. og den 5. d. M. har jeg haft den Fornøjelse at imodtage. — Det synes at komme til Rig-tighed med det Laan, vores Regering gør i London paa 8 Mill. Rbd. rede Sølv, hvorved Hensigten skal være at assistere Ejen-domsbesidderne her i Landet. — I den Anledning vilde jeg fo-reløbig melde Dem at her er, for det første, 3 Jordegodsejere, som jeg gerne vilde arbejde for at se hjulpne med Laan. Jeg beder desaarsag, at Vennerne vilde være opmærksomme paa denne Sag og snarest bringe Kundskab om de i den Henseende tagne Bestemmelser og i Tide meddele mig det fornødne for der-efter at kunne indsende Jordbøgerne m. v.

Januar, d. 18. — 1819.

106.

Hr. Aron van Deurs & Comp., Helsingør.

Jeg er i Gaar bleven beæret med Deres meget angenehme under 20. d. M., hvorfor jeg takker og er ogsaa derfor Ryberg & Comp. forbunden, fordi de har anbefalet mit Hus. Jeg skulde med en god Villie have antaget Deres Tilbud, naar jeg ikke havde haft tvende Sønner her etableret, hvis Firma er Jens og Niels Kjellerup. De er baade sagkyndige og sprogkyndige Folk, som vil og kan med Iver, Klogskab og Redelighed udføre enhver Commission. — De kan i alt bygge paa deres Habilitet og deres Soliditet, og de er allerede af de fleste Hamburger-Assurandeurer antagne til deres Commissionairer. — Desuden maa Vennerne ved enhver anden Lejlighed tilskrive mig, og hvad Raad og Tjeneste, der her paa Stedet staar i min Magt at udføre, vil jeg baade direkte og indirekte med Fornøjelse be-vise Dem. — Hr. Daniel Nachstadt i Königsberg skal jeg til-skrive og give ham den forlangte Efterretning.

Februar, d. 25. — 1819.

107.

Knude & Co., Hamburg.

Deres angenehme af 2., 9., 13. og 16. April har jeg haft den Fornøjelse at imodtage. For Efterretningen om Kornmar-kedet og om Priserne paa andre Varer takker jeg. — Jeg kan

ikke sige Dem, hvor bedrøvet jeg er over, at Skibet »Christine« endnu skal blive liggende hen denne Sommer. Det har kostet mange Penge at sætte det i Stand, og Captainen og Søfolkene gaar og driver paa Gaderne. Gør Deres Flid, at Skibet kunde faa en Fragt at lade i Østersøen et Sted, enten med Staver, Planker, Bjælker eller Master, eller Hvede, Rug, Hamp eller andet, helst til Portugal eller Spanien. Jeg giver Dem plain Pouvoir til at afslutte en saadan straks, uden videre Forespørgsel. — Den under 16. April indsendte Nota paa Fragter fra Archangel har Rhederiet efterset, men der er ingen for saa stort et Skib; det lader 170 à 180 Læster Rug, men det største Qvantum, der er anbuden, er 120 Læster, tilmed er det en gyselig lang Vej til Archangel. Man vil derfor ugerne have med Archangel at bestille, og det ophører ogsaa ganske af sig selv at tænke derpaa, naar »Christine« ingen fuld Ladning kan faa til Lissabon, Hamborg eller Bremen. Gør Deres yderste Flid for en Fragt for »Christine« og fornøj mig snart med Efterretning derom. — Jeg takker, at De har opspurgt en Barbersvend. Hans Forretning skal her være at gaa om i honette Folks Huse og barbære daglig og tillige, naar han er hjemme, at forrette det paa Stuen. Han maatte tillige helst forstaa sig noget lidet paa Chirurgen, maatte helst kunne *aarelade*, sætte Klyster og bebinde, til hvilke Forretninger en Doktor her meget ofte benytter en saadan Barber, og hvilket ikke lidet forøger Indkomsten, men det skal være et Vilkaar, at disse Indkomster deles lige imellem Enken og Svenden. — Fri Kost, Logi, Lys og alt nyder han i Enkens Hus. Kunde Lønnen accorderes for 50 Rdl. Hamb. C., eller 55, ønsker Enken det. Hun har fire Børn og har ingen anden Næring at leve af; men har Svenden de fornødne Kundskaber i Chirurgen, er han et hæderligt, ædrueligt, vindskibeligt og moralsk Menneske, vil hun give 60 Rdl. Hb. C. — Fri Rejse vil Enken ogsaa tilstaa, naar Svenden kunde komme hid med Capt. P. K. Berg her af Byen; han er paa Vej til Hamborg.

Enken er en meget vakker, ung Kone og har fire vakre Børn; hun ejer selv det lidet Sted, hun bebor, og det vilde glæde mig, om jeg kunde være Middel til, at hun kunde faa en dueilig, ordentlig og godlidende Svend, saa hun kunde have Udkomme for sig og sine Børn. — —

April, d. 27. — 1819.

108.

Hr. Andr. Knude og Comp., Hamburg.

Deres angen. af 8. Juni har jeg til sin Tid imodtaget. Capt.

Atzersen kom til Riga den 19. Juni, og man har Haab om, at han har Fragt med Master, men Efterretning mangler. I London, Hamburg, Kjøbenhavn med fl. St. har der været stor Rystelse iblandt de Handlende. Gud ske Lov har jeg ingen Skade lidt. — Men her i Byen og i hele Landet gaar hveranden Handlende fallit, hvorved jeg taber meget. Jeg kom lykkelig fra mine Affairer paa England sidste Sommer; mange blev ellers derved ruineret. I Foraaret har jeg intet bestilt i Korn. Med Capt. Berg har jeg sendt Dem 20 Fust. Smør og 6 Sække Uld. Sælg det straks til højeste Pris. Vi har ingen Handel. *Jeg bliver nu en Høker.*

Juli, d. 20. — 1819.

109.

Armstrong & Comp., Newcastle.

Jeg er beæret med Deres angen. af 3. d. M. og takker for given Efterretning om den hos dem indtraadte Forandring i Kornpriserne. Ærter haves ikke Forraad af. — Afgrøden af alle Slags Korn tegner godt paa Marken, og jeg har det Haab ultimo Octbr. og primo Novbr. at købe god, ordinair Byg til $4\frac{3}{4}$ à 5 Rbd., 2-radet Byg til 6 Rbd., bedste Havre til $3\frac{3}{4}$ à 4 Rbd., alt paa Lofterne at imodtage og om Bord paa Skibet for Køberens Regning at overbringe. — Ærter lover ogsaa god Høst.

Juli, d. 20. — 1819.

110.

Hr. N. Ølste, Kjøbenhavn.

Deres angen. af 3. d. M. har jeg imodtaget, hvorpaa meldes, at siden det runde Tebord med to smaa Klapper ikke er at finde paa Møbelmagasinet, hvilket er besynderligt, er jeg vel tilfreds med, det bliver bestilt hos en Snedker. Behag at sørge for, at det ikke bliver for lille, ejheller for klein af Plade eller Ben. Jeg ynder den Slags Borde; de kan bruges til Spillebord, Sybord og Tebord. Lad Snedkeren gøre en Skuffe til hver Ende, den ene til Tedaase, den anden til Sytøj o. d. l. Der skal ingen Ruller være under Benene. — Endnu skulde min Søn have et kønt Spejl med Mahogniramme til hans Storstue, ligeledes med Ramme af Mahogni et Spejl til hans Sovekammer, 1 Alen 2 Kv. og 3 Tommer lang og brav bred i Forhold til Længden, da det skal hænge paa en bred, blind Væg; men det behøver ikke at være saa smukt som det andet.

Med Højagtelse og Venskab. — — —

Aug., d. 10. — 1819.

111.

Andr. Knude & Comp., Hamburg.

Deres angen. af 1ste Octbr. er mig indløben, hvoraf ses, De har modtaget min Remisse. Jeg tror, at alt mit gamle Smør er solgt til 28 Rbd. pr. Tønde. Det bedste Smør faas fra Salling; det er bedre end det Smør, som sendes til Hamburg fra Ringkjøbing og Holstebro.

Imidlertid flatterer jeg mig af, at mit Smør med Christensen og mit Uld med ham og Capt. Berg er og bliver taalelig anbragt. Nu har jeg været ved Handelen i 43 Aar, men aldrig har fin, jydsk Uld været i saa elendig en Pris som nu. — De har Ret i, at det er, som om den Artikkel er gaaet af Moden. I forrige Tider var det stedse en kurant og en kontant Artikkel. Foruden til Uldfabrikkerne i Tyskland indløb ofte betydelige Ordre fra Lyon og andre Steder i Frankrig, hvor vores Uld brugtes til Hatte. Det eneste, jeg tror, der er i Pris, er gul Voks, men maaske det ikke staar til Foraar. — — —

Octbr., d. 11. — 1819.

112.

S. T. Armstrong & Comp., Newcastle,

Deres angenehme af 26. f. M. har jeg med sidste Post haft den Ære at imodtage, hvoraf gerne ses, De har taget behørig Nota af min Ordre 11. Sept., og at De staar i Accord med Capt. Chappel, førende Skibet »Unity«. Omendskønt De ikke berører de sendte 100 £ Sterling til Giles & Søn, tvivler jeg ikke paa, De jo har modtaget samme. — Jeg har taget Nota af Deres mig behageligst meddelte Ordre for Deres Regning her at indkøbe en complet Ladning Byg, Havre og Ærter og afskibe med Capt. Chappel, og hvad jeg derfor maatte faa tilgode at drage paa Prætorius og Søn, Kjøbenhavn. Jeg har anmærket, at Skibet kan lade 1100 Tdr. Byg. Her er et gyselig Begær efter disse Kornsorter, men De kan bygge paa, jeg skal skaffe Skibet fuld Ladning. Kort! De kan forlade Dem paa, jeg skal skaffe Dem saa godt Korn, som paa denne Aarstid er at faa og betjene Dem saa billig, som Tid og Omstændigheder tillader det, og har det Haab, Gud for alle Ting, at det skal finde Deres Tilfredshed, forsikrende, jeg vil være opmærksom paa enhver Ting.

Octbr., d. 13. — 1819.

113.

Hr. Lazarus David, Kjøbenhavn.

Deres Brev af 6. Nobr. er mig i sin Tid indløben. Dets

Besvarelse er daglig bleven udsat, fordi det ubehagelige alle Tider er svært at lægge Haand paa og bliver derfor immer udsat fra en Tid til en anden. — Desværre følte jeg med Eftertryk, formedelst den store Capital, jeg hos Hr. Ven har tilgode, at De for nogle Maaneder siden har opgivet Deres Bo. — — De kan selv skønne, hvorledes jeg blev til Mode, da mine Veksler kom tilbage. Den eneste Trøst, jeg fandt og finder, er, at jeg er fuldelig overbevist om at have med en overmaade redelig Mand at bestille, der redelig vil betale enhver sin Skærv, som han har faaet Valuta for og derhos ogsaa den Trøst, at det kun er en Standsning for en kort Tid, De har fundet for godt at gøre, saa at jeg af disse Grunde flatterer mig af at nyde min Betaling tilfulde. — Imidlertid har jeg i Dag afsendt Conto Courant til Kjøbenhavn (paa stemplet Papir) over vores Mellemværende, hvorefter jeg hos Dem har tilgode den betydelige Summa : 8188 Rbd. N. W. — Copi af Conto Couranten følger med til at afgive i Boet imod Tilstaaelse paa Originalen.

Novbr., d. 23. — 1819.

114.

Hr. Peder Mørch & Sønner, Christiansand.

Jeg har haft den Fornøjelse at imodtage Deres angen. af 7. d. M., og jeg ser deraf, at Vennerne slider og strider i de daarlige Tider ligesom vi. Jeg ser, at Deres Byskatter er ca. 2000 Specier for Aaret 1819; jeg forstaar, at det er foruden Skatter af Jordegøds. Saa galt er det ikke her, men svært er det; jeg tror ej, her er over 10 Mænd, der fortjener Skatter til Staten og det offentlige og desuden faar Føden; thi Næringen er i alle Grene saa ganske standset og tilintetgjort, formedelst de nuværende Lovgivninger. Det er ikke at undres over, der er Utilfredshed i alle Lande, da ingen, hvad Stand han end tilhører, kan fortjene sit Brød og de ham paalagte Skatter.

Novbr., d. 25. — 1819.

115.

Hr. Procurator Quist, Skive.

Peder Horstgaard har altid været en brav og ærlig Mand, som jeg har holdt meget af, og derfor har jeg læmpet mig efter ham, men naar han slet ikke indfinder sig med noget, maa De kalde ham for Forligelseskommissionen. Jeg er fornærmet over P. H.s Undladelse angaaende Rugen. Jeg havde intet købt af

ham; han sendte det ubegært; det var i Maj 1818; jeg har det ved Gud endnu. Derimod har jeg ingen Varer sendt ham ubegært, han har sandelig købt og modtaget dem i mit Hus. — Jeg vil ej maales med den Skæppe, andre maales med.

Novbr., d. 25. — 1819.

116.

Hr. Faartoft, Nykøbing.

I venlig Gensvar paa Deres angen. af 7. d. M. tjener, at her kommer daglig Tilførsel og falbydes Rug til Rdl. 5—3, Byg til 2¹/₂ à 3 Rbd. og hvid Havre til 2 à 2¹/₂ Rbd. pr. Td., og dog er der ingen Handlende, der køber noget af nogen Slags. Det er alene Bagere, Værtshusholdere, Familier og Brænderierne, som forsyner sig. — Alle Herregaarde paa nordre og søndre Side bringer nu deres Korn til Aalborg, medens Fjorden ligger, og Vejen er god, og lejer Lofter her til Kornet for egen Regning. — De ved selv, at man ej nu med Nordmænd kan handle som i forrige Tider, da man gav Korn for Tømmer o. s. v., da gik Handelen som i en Kæde; man kunde da godt i Norge betro en Mand 800 Td. Korn, men alt sligt lader sig ej gøre nu. De har vel nok set, det Arendske Fidei-Commis har opgivet Boet; jeg tænker, det brugte 10.000 Td. Korn om Aaret. Og da nu intet Haab er om Afsætning udenrigs, og Norge intet har at betale med, saa opmuntres man ikke til at give sig af dermed. — Jeg har et Fartøj ved Doverodde; det kan lade 200 Td. hvid Havre mere; vil De overlade samme à 2 Rbd., skal jeg hente det til Foraar.

Januar, d. 13. — 1820.

117.

Lorentzen & Gorrissen, Flensborg.

Adskillige af mine Medborgere her er interesserede i Skibe, som den engelske Flaade tog i 1807 i August, medens den laa og blokerede Sjælland; de bragte dem til England før Krigserklæringen, og siden blev de condemneret. Det er Fædrelandets store Tarv at kunne faa nogen Godtgørelse herfor, og det er enhveres Pligt ikke at undgaa nogen Umage i saa Henseende. Selv har jeg ikke nogen Andel i noget saadant Skib, men jeg er anmodet om at indhente alle de Oplysninger, der kan lede til Maalet, og idet jeg gerne vilde være mine Medborgere saa nyttig, som jeg kan, giver jeg mig den ærbødige Frihed at besvære Dem. Her er ogsaa nogle af mine Medborgere, hvis Skibe og

Ladninger blev tagne paa Rejser fra Middelhavet og Portugal til Hjemstedet i Aug., Sept. og Octbr. 1807 og indbragt til England og siden prisdømt.

Rygtet har sagt, at Hr. Lorentz Lassen har været saa lykkelig at have faaet Erstatning for nogle i samme Tid og under samme Omstændigheder opbragte og condemnerte Skibe. I den Anledning beder jeg ærbødigst, De vil bevise mig og mange af mine Medborgere den Tjeneste, at formaa Hr. Lorentz Lassen til skriftlig at opgive Dem:

- 1) Hvilke og hvormange Bevisligheder, der udfordres og indsendes til England?
- 2) Hvilken Autoritet i London han henvendte sig til?
- 3) Hvilket Hus i London besørgede denne Affaire berigtiget for Hr. Lassen?
- 4) Om det samme Hus endnu eksisterer og er solidt?
- 5) Om den hele Sum, Skib og Ladning i England blev udbragt til, blev udbetalt?

Min Compliment beder jeg at formelde for Hr. Lassen.

Januar, d. 27. — 1820.

118.

*Hr. L. J. Beyer**), *Malmøe*.

Deres estimerede af 23. Decbr. f. A. indløb mig i sin Tid. — Det skulde glæde mig, om vi nu i Foraaret eller i Løbet af Sommeren kunde bestille noget tilsammen til fælles Nytte og Fornøjelse. I Tiden fra 1787 til Krigen udbrød 1807 havde jeg aarlig en betydelig Handel med afdøde Peter Lanedsen i Malmøe, dels i Uld, dels i Faare- og Lammeskind: 3—4—5000 Dægger aarlig, som jeg ved Skibe, der gik herfra til Rusland og Preussen, leverede ham paa Malmøe Rhed, hvor han modtog Varerne, og medens de lossede af det i et andet Skib, klarerede *Lanedsen* Skibet paa Toldkammeret for ind- og udgaaende, saa det opholdes ej over 24 à 48 Timer. Skindene solgte han til Handskefabrikkerne over hele Sverrig. — Nu medio denne Maaned begynder vort Vaar-Sildefiskeri, om De paa Sild skuldé reflectere.

Marts, d. 9. — 1820.

119.

Hr. Andr. Knude & Comp., *Hamburg*.

Deres angenehme af 13. og 14. f. M. og 17. d. M. har jeg imodtaget. — — —

*) Firmaet eksisterer endnu og driver stor Kulforretning.

Det unge Menneske, jeg ønskede anbragt, har i nogle Aar været hos en liden Købmand her i Byen. Han er brugelig paa et Contoir, især med dansk Correspondance. Han har ogsaa lært lidt Tysk og Engelsk, men er endnu ej perfect deri, ligesom han ej heller udgiver sig for at have alle Handelskundskaber. Han maatte for det første antages med saa megen Løn aarlig, at hans Forældre ikke skulde have Udgifter til Føde og Klæder. Kan De opspørge nogen Employ, saa vil jeg forelægge ham Vilkaarene for derefter at tage Beslutning. — Han er paa min Ære et kønt, exemplarisk, ungt Menneske, har Ambition og kan betroes alt.

April, d. 6. -- 1820.

120.

Knude & Comp., Hamborg.

Jeg tænker Svanholm har skrevet Dem til. Han er en rig Mand, som ejer noget i det danske Laan i Hamborg. — Tak for Varepriserne. Intet kan her sælges imod kontant, og der tabes halv Kapital paa de Varer, der sendes til Udlandet, hvortil den høje Told meget bidrager, saa jeg har ingen Lyst. Det, jeg og andre har tilgode i Landet og i de smaa Købstæder hos Handlende, bliver man bedraget fra, og det i store Summer. Ja, De maa tro, det er usselt her i Landet. I Novb. og Decbr. var vores Cours 300 à 310 paa Hamborg; sligt ruinerer de Handlende.

Maj, d. 23. -- 1820.

121.

Hr. Bødkermester Hans Nordstrøm, Helsingborg.

Deres Brev af 10. d. M. er modtaget, hvorpaa meldes, at her saltes Sild om Foraaret som om Efteraaret, men Fiskeriet har i det sidste Aars Tid ikke været saa overflødigt som i de foregaaende Aar, og desuden har Prisen paa saltede Sild været daarlig og Afsætningen paa udenrigske Pladser besværlig og bragt Tab i Stedet for Fordel. Af den Grund er her ikke forbrugt halv saa mange Tønder som vanlig, og Forraad haves. Jeg ønsker ingen halve Tønder og ingen Fjerdinger. Kunde de levere her i Sommer 2000 Stk. Tønder, saa var det vel muligt, jeg kunde beslutte mig til at gøre en Handel med Dem, i Særdeleshed hvis De kunde tage Rug, Byg, Malt, Flæsk, saltet Kød

eller Smør som Betaling med Baaden tilbage, hvorom jeg vil vente Deres Betænkning.

Maj, d. 30. -- 1820.

122.

Hr. Lorentzen & Gorresen, Flensborg.

Ved tredie og sidste Auction blev Galsters Gaard, som Vennerne havde Udlæg i for 900 Rbd. Sedler, solgt for saa ringe en Pris, at den Udlægs- eller Pantehaver, som var forved Vennerne, ikke ganske blev gjort Fyldest. Det stod imidlertid til Betænkning i 24 Timer, om Budet kunde approberes eller ikke. Jeg lod Haasum møde i Forsamlingen at protestere imod Approbationen og begære Gaarden ansat til fjerde Auction. Tillige gav jeg ham Ordre og Tilladelse til først at tale med Køberen og sige ham, at hvis han vilde uden om betale Vennerne 50 pCt. af Deres Fordring med 450 Rbd. Sedler, vilde jeg ikke protestere imod Approbationen, men det vilde han ikke. Og da man derefter protesterede imod Approbationen, paastod Auctionsretten, at jeg skulde indestaa for Budet, der var gjort og refundere det manglende eller rettere antage Ejendommen. Jeg, som selv har Ejendomme nok i disse vanskelige Tider, kunde ikke indlade mig derpaa, da ingen Lejere er at finde, som kan betale uden med Løfter, og Skatter og Communeafgifter er store; saa besluttede Auctionsretten at approbere Budet, da det var over Vurderingen. — Saaledes tabte jeg i Foraaret 8000 Rbd. Sedler som Panthaver i den skønneste Gaard her i Byen. Det gør mig ondt, jeg intet har kunnet udrette for Dem, men Udfaldet var blevet det samme, om det havde været mig selv, der havde været Creditor, og jeg har gjort fra Begyndelsen til Enden, hvad der stod i min Magt.

Juni, d. 13. — 1820.

123.

Hr. Iver Wibroe, Kjøbenhavn.

Jeg refererer mig venligst til mit sidste af 13. d. M., hvorpaa jeg i Aften eller i Morgen tidlig venter Svar paa, om De har afleveret af mine indkomne Penge ifølge Ordre af 17. Maj. Siden er Deres kærkomne af 17. hujus indløben og de mig dermed sendte tvende Anvisninger.

Jeg beklager sandelig Deres Stilling og tager oprigtig Del med Dem.

Det omskrevne Dokument fra N. A. F. kan De sende mig

til Eftersyn, da jeg saa bedre kan blive besluttet paa, hvad videre behøves paa mit Forlangende. Jeg har hverken Lyst eller Tid til i Dag at skrive mere i saa bedrøvelige Affairer, da jeg skal rejse i Morgen. Gud styrke og bevare Dem, det ønsker Deres sædvanlig hengivne

Juni, d. 23. — 1820.

124.

Hr. N. Ølste, Kjøbenhavn.

Jeg refererer mig venligst til mit sidste af 13. ds., hvorpaa jeg i Aften eller i Morgen tidlig venter Svar, hvorvidt Wibroe har betalt paa Anvisningen eller ej; jeg haaber da, han har leveret noget; thi længe før, jeg tænkte paa, hvad nu er passeret, vilde han den Ting, og han vil nu ikke sætte mig i Knibe for mit eget.

Hvem skal jeg nu vende mig til i Kjøbenhavn i Penge-sager? Jeg kender mange, men ingen ret. M. & Trier, som er Jøder, synes jeg ikke at kunne overlade mit Auliggende i Rybergs Hus.

Erichsen*) er vel den fornuftigste, er jo ogsaa i stor Anseelse? Hvad synes De derom? I Morgen tidlig rejser jeg til Viborg, derfor tillader Tiden ej mere.

Juni, d. 23. — 1820.

125.

Hr. Niels Ølste, Kjøbenhavn.

Det er da gyselig, at Meier og Trier er gaaet fallit. Jeg har ingen B. Sedler hos dette Hus nu, men blot Rbd. 1683 rede Sølv med Renter fra Januar à 4 pCt. Jeg fik under 30. Maj sidst for dette Hus til Incassation Rbd. 582, som sidste Torsdag blev til mig med Veksler og Penge berigtiget, men er saa uheldig, at jeg Dagen efter, d. 28. Juli, har indsendt M. & T. Veksler derfor. Da Huset allerede da havde erklæret sig, ved jeg ikke, om Brevet med Vekslerne ikke kan faas tilbage. Jeg

*) Konferensraad Erichsen, Indehaver af Firmaet C. I. Black's Enke. Firmaet hørte til samme Tidsalder som Ryberg og Meyer & Trier og erhvervede sig ligeledes en stor Formue i de gode Tider omkring 1780. Det deltog sammen med andre i Ordningen af forskellige Statslaan i Begyndelsen af det nittende Aarhundrede og formaaede at holde sig igennem Krigsaarene. Som Bevis paa hans Velstand staar endnu det Erichsenske Palæ, Handelsbankens nuværende Ejepdom.

sender indlagt i den Anledning M's & T's Brev, under 30. Maj, som viser, at jeg skulde føre Beløbet til Deres Credit. Gør mig den Tjeneste at forhøre hos Magistraten eller Skifteretten, om jeg ikke kan faa Brevet tilbage med alle Veksler, da sligt nok ikke modtages, naar Huset forud har erklæret sig. — Jeg kender ej Pasche eller Commerceraad Reé. Det var Parish og Co., jeg havde med at bestille.

August, d. 1. — 1820.

126.

Hr. Grosserer I. Wibroe, Kjøbenhavn.

Jeg er overbevist om, at De selv føler, at iblandt alle Deres Forpligtelser er Deres Forbindelse med mig den, der allermost maa ligge Dem paa Hjerte at opfylde, og det venter jeg, saa meget mere som de 20,000 Rbd. var alt, hvad jeg havde bestemt til min Handels Drift og til Disposition, hvoraf omtrent det halve er ude af mine Hænder i Tiden. — Jeg kan jo derfor alligevel gøre den efter Deres Ønske stemmende Pretention i Deres Bo. — De kan tro, det ejheller gaar mig eller andre efter Ønske her, nej, det bliver med hver Dag værre og værre, alle høje og lave Stænder bringes til Betlerstaven og erklæres fallit. Vil De, som jeg haaber, med det første indbetale, til Jacob Møller 5000 Rbd. Sedler til min Disposition, saa vil jeg ordinere noget Tjære og Jern m. v. Hvor mange 1000 Rbd. har De ikke købt Varer for til mig. Det er bedst, De berigliges Deres Gæld til mig; thi uden det kan jeg da ikke have nogen Fortrolighed, kan ejheller arbejde.

August, d. 1. — 1820.

127.

Hr. Christian Mathiasen, Christiansand.

— — — Rybergs Hus, De Coninck & Co., Meier og Trier er Fallit sammen med flere Handlende i Kjøbenhavn, saa man er i den allerstørste Usikkerhed og ved ikke, hvem man kan holde sig til. Meiers og Triers Fallit siges at være 4 à 5 Mill. Specier, saa man kan ej beregne Følgerne.

Aug., d. 15. — 1820.

128.

Knude & Comp., Hamborg.

— — I Kjøbenhavn gaar det bedrøveligt; nu ved man ikke, hvem man der kan betro sig til. Jeg er ikke saa lidt

inde med Ryberg, et Hus jeg i 32 Aar har haft med at bestille -- dog havde jeg draget mig noget tilbage, saa man skal takke Gud, det ej er værre, end det er, og ligesaa med Meier & Trier. Følgerne af det sidste Hus's Fald kan endnu ikke beregnes. Det var ønskeligt, at Donner, Lawaetz & Kock, Frenchel og B. Ree kunde alle holde sig, at flere Ulykker ikke skulde udbredes.

August, d. 15. — 1820.

129.

Meier & Trier, Kjøbenhavn.

Efterretningen om Deres Standsning, som hertil indløb d. 1ste August, var et Tordenslag i mine Ører; jeg beklager Dem og tager oprigtig Del i Deres Smerte. Men da jeg i Deres Casse har staaende Rbd. 1683 rede Sølv, saa havde jeg ikke ventet, at mit Brev af 28. Juli var bleven taget med i Massen, men mig tilbagesendt. Jeg har og bærer i denne Stund oprigtig Tilid og Venskab for Deres Hus, derfor, og fordi jeg gerne vil være accurat og prompt i mine Ting og i hvad mig bliver overdraget, sendte jeg Dem de Veksler og lod mig give Anvisning paa det Sølv, jeg fik contant. Jeg stoler imidlertid paa Deres Retskaffenhed og haaber, jeg nyder hver Skilling, jeg har tilgode efter Opgørelsen. — — — —

August, d. 15. — 1820.

130.

C. I. Blacks Enke & Co.), Kjøbenhavn.*

— — De ved, at alt Korn fra Wiborg, Thisted Amtstuer og en Del fra Ringkjøbing Amtstue skal føres ad Limfjorden til Aalborg, og jeg har tidligere anbefalet Aalborg Bys Skibe. -- Selv har jeg ikke flere Skibe, tre forliste jeg i Slutningen af Aaret 1813 og i Begyndelsen af 1814, men det vil være mig kært, om De vil gavne vor By og mine Medborgere.

Februar, d. 5. — 1821.

131.

*Hr. Coster & Puggaard**), Kjøbenhavn.*

— — — Jeg er som Overkøbmand her i Byen Bestyrer af nogle Penge, hvis Renter til Dels skal anvendes til syges Pleje

*) Se Fodnote Side 118.

***) Hans Puggaard 1788—1866 drev senere sammen med Alfred Hage en omfattende en gros Forretning særlig med Korn. Begge Compagnoner erhvervede sig stor Rigdom og Anseelse.

og til fattige Købmænds Enker. Fra disse Stiftelser har jeg nogle Penge, og det er vanskeligt at udlane noget her i Byen og paa Landet; thi alle Ejendomme falder med hver Dag betydelig, og Søgmaal og Besværligheder er sædvanlige for at faa Renterne. Jeg vilde gerne gøre Pengene frugtbringende paa sikreste Maade og til højeste Renter. Jeg ved, at det ved Cancelliplacat er tilladt at indskyde Sedler i Nationalbanken imod dens Oblig. i 5 pCt. Sølv; følgelig er det vel ogsaa tilladt derfor at tilkøbe sig disse. — Hvad tror man i Kjøbenhavn om disse Nationalbankobligationer? Har man fuld Fidus til dem, og holder man sig overbevist om, at den aarlig vil udbetale saa nogenlunde, som den har lovet. Jeg tror, de noteres i Kjøbenhavn 86 à 86 $\frac{1}{2}$, altsaa 4 à 5 pCt. højere end det Laan, Regeringen gjorde i Hamburg 1819. Vær saa artig at give mig Deres og andre Sagkyndiges Mening om disse Obligationer, eller om der gives andre Slags Effecter, der er at foretrække — eller skulde man anbringe Pengene i Jordegods eller i Købstad ejendomme??

Marts, d. 1. — 1821.

132.

Smidt & Hansen, Kjøbenhavn.

For Deres meddelte Mening om Nationalbankobligationerne takker jeg mangfoldig. Disse staar nu for 112 à 112 $\frac{1}{2}$ Rbd. Sedler pr. 100 Rbd. rede Sølv. Behag, saa snart De kan, at købe 5 Stk. Obligationer à 100 Rbd. rede Sølv med Renter fra 11. Decbr. 1820; send mig dem pr. færende Post. Det er til et Legat, stiftet her i Byen, til Erindring om den værdige Sal. Greve af Bernstorff, Statsminister for det udenlandske Departement i Danmark. Renterne skal aarlig udbetales til fattige Købmandsenker. Behag at forevise Obligationen i Nationalbanken og lad den i sine Bøger og paa Obligationen selv tegne »tilhører det Bernstorfske Legat, stiftet i Aalborg til Erindring om ham under Bestyrelse af Repræsentantskabet samme Steds«. Jeg ønsker ogsaa at faa noteret i Banken, at Renten udbetales paa Aalborg Amtstue imod Coupons. Jeg holder for, at denne Notering i Banken er en god Forsigtighedsregel i Fremtiden og kunde i Ildebrandstilfælde være nyttig.

Marts, d. 15. — 1821.

133.

Smidt & Hansen, Kjøbenhavn.

Med forrige Post bad jeg Dem købe 5 Stk. Nationalbank-

obligationer à 100 Rbd. rede Sølv med Renter i r. S. à 5 pCt. pro Anno; behag desuden endnu at købe 5 Stk. af samme Slags og lad dem paategne, at samme er den Bernstorfske Stiftelse her i Byen tilhørende og staar under Bestyrelse af Repræsentantskabet for Handelsstanden i Aalborg.

Marts, d. 19. — 1821.

Hermed slutter Uddragene af Kopibøgerne. Den efterfølgende Korrespondance med Konferensraad Constantin Brun*), København, er opbevaret i Original, delvis affattet paa Tysk.

Hr. Konferents Raad Brun, Ridder, Kjøbenhavn!

— — — Intel gives nu at anlægge Penge i, hvorved 4 pCt. aarlig Interesse er at tjene, og i Særdeleshed hos os, hvor intet imod kontant kan sælges; derfor kan jeg ikke encourage min Søn, som dog er Kjøbmand, til nogen Ting; han har og som andre Unge tabt betydeligt. — Jeg har tænkt paa at sikre mine Børn og Descendenter deres Udkomme efter min Død og i Fremtiden, ved at oprette et Fideicommiss paa 200,000 Rbd. rede Sølv.

Her i Nørre Jylland, hvor alle Godser ere udstykkede, er intet reelt Pant at faa, og i Kjøbstadejendomme tør jeg ikke, der ogsaa blev smaa Summer og besværlig. Jeg har søgt godt Jordegodspant i Sjælland og Fyen, men har ikke lykkedes mig; thi Fideicommiss-Gods-Besiddere, som have faaet Bevilling at laane eller at købe Gods og forene med deres Besiddelse, paa-lægger Rentekammeret saa store aarlige Kapitalafdrag, at disse umulig kan udrede samme foruden Renter, Skatter etc. etc., og Banken vil ikke tage derimod, hvor jeg har denne Sum, dels fra dens, og dels fra begge Sider opsigelig à 4 pCt; men jeg vil jo endnu søge imod godt 1ste Prioritets Pant at faa Capitalen

*) Født 1746, død 1836, Stor-Købmand i København, Administrator af Den vestindiske Handel, senere Geheimekonferensraad, Storkors af Dannebrog. Lagde Grunden til sin store Formue ved Kornleverancer til de Napoleonske Hære. Gift med Forfatterinden Friederike Münter, som samlede om sig i Ægteparrets Hjem, det Moltkeske Palais i København og Landstedet Sophienholm ved Bagsværd Sø, Datidens betydeligste Mænd fra Kunstens, Litteraturens og Politikens Verden. Af Sønnens Sønnestøtter kan nævnes den danske Gesandt i London Const. Brun og Stiftamtmand Ch. Brun, Aalborg.

udsat, medens jeg lever, om jeg kan. — At købe et Gods har jeg ogsaa tænkt paa, men Administrationen og Vedligeholdelse koster saameget, tilmed er min Søn ej dermed bekendt.

Det, jeg mere ejer, er Norsk 6 pCt., Russ 5 à 6 pCt., lidet Dansk, Engl. à 3 pCt. og noget adskilligt; dette alt mener jeg kan deles ved min Død. — Jeg maa formode, da Deres Højvelbaarenhed har opnaaet en endnu langt højere Alder, at De er færdig med Deres Bestemmelse; i den Anledning har jeg oprigtig fremsat min Stilling og mine Tanker, for ærbødig at bede Deres Højvelbaarenhed om Deres gode Raad og Mening, hvorledes De synes jeg skal stile min Sag, som er af særdeles Vigtighed.

Mit Fideicommis skulde staa under Aalborgs Overformynderis Bestyrelse i Forening med min Søn og mine mandlige Descendenter; men dersom det er gørlig, saa jeg langt hellere, det blev under Københavns Overformynderi eller dens Magistrat. Dersom jeg af Deres Højvelbaarenhed tør vente den Gunstbevisning, at De vil melde mig, hvordan De har gjort det, eller maaske sende mig en Gjenpart af Deres Disposition, saavidt De synes passende at lade komme til min Kundskab, vil jeg anse det for et oprigtigt Venskab, og efter at De har bæret mig med Svar, beder at offre Ilden dette, hvilket jeg ogsaa skal gøre med Deres, og iøvrigt tilsiger min Taushed.

— — Værdige Hr. Konferents Raad! Jeg beder 1000 Gange om Tilgivelse for al den Besvær, jeg tilføjer Dem, anbefaler mig i Deres Ynde og Venskab og lever stedse med særdeles Respekt.

Deres Højvelbaarenheds ganske forbundne
og ærbødigste Tjener

Novbr., d. 5. — 1829.

JACOB KJELLERUP.

Hr. Justitsraad Jacob Kjellerup, Aalborg!

Herved sender jeg Dem en Extrakt af mit Testamente:

1.

Min Søn erholder 2 Dele efter Loven.

2.

Af den samlede Arvemasse bliver $\frac{1}{5}$ Del udskilt til mine 3 Døtre og sat paa Rente, der *hvor man finder den bedste Sikkerhed*, for hvilke Renter kun de alene og *ingen andre* maa kvittere.

(Vedblive de at leve i god Forstaaelse med deres Mænd, saa udnytter de Renterne i Fællesskab med dem).

3.

Dør mine Døtre uden Arvinger før mine Svigersønner, saa erholde disse *Halvdelen* af deres Arvedele, og den anden Halvdel overgaar til deres Broder og Søstre. Men efter sammes Død arver min Søns Børn Arven til lige Deling.

(Paa denne Maade har jeg indrettet det saaledes, at mine Døtre aarlig faar med Sikkerhed 4000 Rd.*) og aldrig kommer i det Tilfælde at blive afhængige af Deres Mænds Kapricer. Dette har dog kun Sigte paa det Tilfælde, at de kommer til at leve i Uvenskab med deres Mænd, hvilket Gudskelov! hverken har været Tilfældet hidindtil, ej heller ser ud til at blive).

4.

Jeg har selv forbeholdt mig en ikke ubetydelig Kapital, dels for deraf at oprette Pensioner paa Livstid (disse Pensioner ophøre efter deres Død, som nyde dem, og tilfalder min Søns Børn) og Gaver en Gang for alle til Personer i og udenfor Familien, til Tjenestefolkene etc. Til offentlige Stiftelser har jeg kun testamenteret meget lidt, fordi jeg i min lange Livstid har set, at en Afdøds testamentariske Gaver ikke altid bliver forvaltet paa bedste Maade. Jeg er nu ked af, at jeg ikke tidligere har gjort mit Testamente, ellers vilde jeg have oprettet et for et Antal gamle Personer egnet Fattighus. At overdrage andre dette Arbejde og i min elendige Tilstand vilde det tilvisse kun blive Stykværk.

Mine Uhre, Guld- og Sølvsager, som ogsaa Diamanter og Daaser, og hvad der ellers er forhaanden af Værdi, har jeg til Erindring fordelt blandt Venner.

Dette er Grundlaget for min sidste Villie.

Aug., d. 31. — 1830.

Ærbødigst

CONSTANTIN BRUN.

Hr. Overkjøbmand Jacob Kjellerup, Aalborg!

Jeg anser det for det sikreste, naar man vil fastgøre Kapitaler *imod Renter*, at man anbringer saadanne i Grundejendom, efterat disse paa en fornuftig Maade og efter de Omstæn-

*) Af dette Beløb kan man udregne, at Formuen ved Testamentoprettelsen var Rd. 1,500,000.

digheder, hvorunder saadanne ere beliggende, ere blevne værdsatte; thi saalænge der findes Mennesker, maa disse ogsaa have Boliger og Fødemidler.

Da det drejer sig om Anbringelse af Kapital for testamentariske Dispositioner, og det ofte er *Laantageren* om at gøre at beholde Kapitalen længe, saa er man ofte fra Debtors Side tilbøjelig til med kgl. Bevilling at give $4\frac{1}{2}$ à 5 pCt. Rente. Man kan jo indrette Forskrivningen saa skarp som mulig, for at samme bliver bunden til at opfylde sin Kontrakt. F. Ex.:

Betaler en saadan ikke Renterne prompte, saa maa han betale til de Fattiges Kasse paa Stedet, 2, 3 à 4 Mark *daglig*. Forsømmer han Ejendommens Reparation, eller betaler han ikke prompte de offentlige Ydelser, er han ligeledes forpligtet til at betale en foreskreven Mulkt, og de Fattiges Kasse vil desuden sørge for, at det behørigt sker.

Paa denne Maade har jeg mod det sikreste Underpant udlaaent anselige Summer paa 20 Aar uopsigeligt fra begge Sider til $4\frac{1}{2}$ à 5 pCt., alt i rede Sølv eller Specier.

Ved Siden heraf er der tillige foreskrevet den hurtige Retsforfølgning af 25de Januar 1828.

Desforuden har jeg særdeles meget af Norske Forskrivninger i Specier eller Banco, af Bankaktier, som i 2 Aar har betalt 7 pCt. Prisen derpaa er nu 117 Specier.

Et Land, der aarlig, lige til sidste Skilling, offentlig bekendtgør sin pekuniære Tilstand og NB. ellers ingen Gæld har, og Indtægt og Udgift udligne hinanden, et saadant Land kan man vel have nogen Tro til. Kommer der en Gang Udførsel af Trævarer, saaledes som det i forrige Tider var Tilfældet, saa er intet sikrere, end at den norske Penge Kurs maa gaa til pari.

Russiske Obligationer til *Hope & Co. i Amst* à 5 pCt. er jeg ogsaa tilbøjelig til at anse gode. Mine kostede mig 98 pCt. og gælde nu 109 pCt. og derover. Laanet er 42 Mill. F. à 5 pCt., som i Løbet af 24 Aar bliver afdraget og udbetalt. Rusland er i mægtig Opkomst, saavel i indre Kraft som Ordning. Der vil komme en Tid, hvor vi derfra vil forskrive prisværdige engelske og franske Fabrikater.

Forskriv engang en *russisk*, rund, almindelig Mandfolkehæt fra Hamburg eller *Lübeck*, og De vil blive forundret over Kvalitet og Pris, og aldrig mere paa Grund af Anvendelighed og Varighed bryde Dem om at bære andre Hatte.

Hvad angaar Fideikommisser, nemlig at anbringe sin *hele* dertil bestemte Kapital i Landbrug og selv at lade disse drive

eller bortforpagte til andre, saa vil jeg aldrig bifalde dette, særlig hertillands, hvor alt Landvæsen er saa besværet med Bitjenester, som Kørsler, Vejarbejder og utallige andre Arbejder for det Offentlige og med 10 Gange flere Afgifter end i Nabolande. Ja, selvom England ikke var traadt op med sin Korn-Lov, og Frankrig, Spanien og Portugal ikke vanskeliggjorde Kornindførselen fra Udlandet, hvorved mere end 50 Millioner Mennesker til Bedste for andre Lande gaar ud af den direkte Forbindelse, saa vilde det dog slet ikke lønne sig; men da alt i Verden er underkastet Forandring, og det er umuligt at ville forudbestemme en Sags Tilstand efter 50 eller flere Aar, saa synes mig det er meget bedre at *blive ved det mest ligefremme, nemlig at anbringe Formuen i mere delle Summer i fast Ejendom og forbeholde sig Opsigelse*, alt eftersom Værdien forandrer sig. Men hvis man engang har anbragt dem i et Fideicommis, saa maa man dele Skæbne med samme.

Jeg har desangaaende her oplevet 2 frappante Tilfælde.

Det ene Tilfælde angaar det *i sin Tid* meget klogt og eftertænksomt indrettede Fideicommis af Faderen til den endnu levende 83-aarige Statsminister Grev Schimmelmann. Faderen købte nemlig for mere end 50 Aar siden 3 af de bedste Sukkerplantager i St. Croix og St. Jan. Han oprettede en Geværfabrik, et meget betydeligt Sukkerraffinaderi, en Papirfabrik, en Fabrik til Forarbejdning af Kobber, købte et Slot, blot i det Øjemed at bebo Bygningerne, og skænkede den nulevende Greve Grevskabet Lindenberg i Jylland gældfrit.

Kort sagt: det var dengang den almindelige Tale, at denne Families Formue med Skibe, Effekter og kongelige Obligationer beløb sig til 5 Millioner daværende Valuta (hvor man for Specier kan regne efter nuværende Værdi).

Saalænge Tiderne her tillands vare blomstrende, og alt gik sin fortræffelige Gang, saa var alt ogsaa fortræffeligt. Men Amerikas Befrielse og alt hvad dermed staar i Forbindelse, saasom Handels og Industris og Landets almindelige Dvaletilstand gjorde, at denne store og tilsyneladende uudlømmelige Rigdom vel i Begyndelsen endnu formerede sig lidt efter lidt, men senere overgik til bitter Armod!

Sukkerhøsten mislykkedes mange Aar efter hverandre. Man var nødsaget til lidt efter lidt at sælge Pengeværdipapirerne, forat Plantagerne, paa hvilke 1000 Arbejds-Negre befandt sig, ikke skulde komme i Forfald. Prisen paa Sukker og Rom faldt

lidt efter lidt betydeligt, hvorhos tillige Administrationen ikke var den bedste.

En lignende Skæbne havde Sukkerraffinaderiet her, saa man ophørte dermed, og uden at kunne finde Liebhaber maatte tilbyde os Bygningerne til Kornlager.

Kobberværket og Papirfabrikken indbragte heller næppe Renterne, og ikkun Geværfabrikken skal endnu alene kunne holde sig oppe, fordi denne bliver understøttet af Kongen ved en Kontrakt paa mange Aar.

Nu er alle Jorder betydelig forgældet, og desværre arbejder man nok ret samvittighedsløst forat tilvejebringe Renterne. Grevskabet, som ligeledes har arbejdet i lang Tid for at klare Forrentningen, indbringer næppe saa meget, efter hvad jeg hører, at man faar Foderet frit heri Byen til Hestene. Ser De, min Herr. Justitsraad, her er Resultatet af et Fideicommis, der var indrettet *paa Jord* og paa faste Ejendomme, som saa uhørt ere underkastede Tidens *Forandring*.

Det værste er, at Testator har forordnet, at ingen Forandring deri maa blive foretaget.

Hvor ganske anderledes vilde denne Pengemasse befinde sig, naar man overalt i og udenfor Landet havde anbragt denne betydelige Kapital *paa Rente* i Grundejendom eller hvor man havde kunnet finde Sikkerhed og oprettet et Rente-Fideikommis!

Jeg kan endnu meddele Dem et andet Exempel, som vel ikke er af et saa betydeligt Omfang, men dog stadfæster den Maade, hvorpaa jeg efter min Overbevisning betragter et Fideicommis.

Min Søns Svigerfader N. Bügel, tidligere Grosserer heri Byen, købte for omtrent 16 Aar siden Godset Ringsted Kloster^{*)} i Ringsteds Købstads Landsogn. Det har nu ca. 562 Td. Hartkorn, som har de bedste Veje, Jorder og mange andre fortræffelige Egenskaber, forat anvende det som Fideicommis for sine Efterkommere.

I Begyndelsen dreves dette Gods for hans egen Regning, men det forrentede sig saa daarligt, at man maatte bortforpagte det, og ydermere skulde Forpagningsafgiften betales i Byg efter *Kapitelstaxt*. Ogsaa dette forrentede sig saa daarligt, at man

^{*)} I Ringsted Købstads Landsogn. Det har nu ca. 562 Td. Hartkorn, som vurderes til Kr. 3,000,000. Overskudet af Godsets Drift tilfalder forskellige af N. Bügels Descendenter; da Konferensraad Bruns eneste Søn var gift med en Datter af Bügel, hører hele den Brunske Slægt med til Descendenterne.

stadig maatte skifte Forpagtere, og Resultatet var jammerligt! Istandsættelser af al Slags paa Ejendommene og forarmede Forpagtere vare Resultatet. At det ikke gaar bedre med mange andre lignende Indretninger, og heller ikke kan gaa bedre, har uden Tvivl sin Grund deri, at Landbrugsafgifterne ere saa store; men hvorfra skal man ellers tage Landets Indtægter? og dernæst kommer Vanskeliggørelsen ved Kornindførselen til de Lande, som overfor Udlandet har oprettet de nu trykkende Kornindførselslove. Jeg bliver derfor ved min Grundsætning, at tilraade enhver Mand, at hvad han har bestemt til sine Efterkommere, bør anbringes til Forrentning i Ejendomme med sædvanlig Opsigelse eller paa lang Tid, alt efter Omstændighederne; thi Efterkommerne vil tilvisse sørge for — ligesaavel som de nulevende —, at Kapitalen bliver sikret, uden at man har nødig at plage sig med Indkøb af Godser, og at administrere eller bortforpagte disse.*)

Septbr., 4. — 1830.

CONSTANTIN BRUN.

*) Som anført Side 27 fulgte Kjellerup kun delvis disse Raad. Han opgav at oprette Fideicommis, men anbragte en Femtedel af sin Formue i Visborggaard med Gods.

Træk af Jacob Kjellerups Familieliv.

Der er opbevaret enkelte Ting, som kaster lidt Lys over Familielivet i Jacob Kjellerups Hjem. Utvivlsomt har han været en god Type paa Datidens Husfædre, som optraadte strængere og mere myndigt, end man gør nu til Dags. Vi ved saaledes, at Børnene tiltalte deres Fader med »De« og gav ham Haandkys til Godnat, men paa den anden Side er der adskillige Beviser for, at Jacob Kjellerup viste sine Børn en sjælden Omhu og Omsorg.

Der er bevaret fra Aarene 1805—1807 en Del Korrespondance fra Hjemmet til den næstældste Søn Niels, som da opholdt sig som Elev paa Institutet »Bernstorffsminde«*) paa Fyn (se Side 46 og 47). Denne Korrespondance føres mest af den ældre Broder og i enkelte Tilfælde af de yngre Søstre og bærer Præg af et smukt Forhold mellem de fire Søskende.

Fra Datteren Else Johanne**), som da var 8 Aar gammel, gengives følgende Brev, som formentlig vil findes at have sin særlige Interesse. Brevets Ortografi er gengivet uforandret.

Beste Broder!

Jeg har længe ventet at du vilde skrive mig til, men nu vil ieg begynde Korespondansen, saae tenkker ieg vel og du engang Begynder. Fader er ikke ret frisk i denne Tid, men han er dog Gudskelov ikke sengeliggende. Det fornøyer at høre

*) »Bernstorffsminde«, der var en Pensions- og Opdragelsesanstalt for Drengene, blev grundlagt i Aaret 1794 af Grev Johan Ludvig Reventlow, Brahetrolleborg. Denne Skole, hvortil der var knyttet saa ansete Skolemænd som Professorerne Joh. Fred. Oest og Peter Villaume, nød stor Anseelse, selv ud over Landets Grænser. Paa Grund af økonomiske Vanskeligheder maatte den dog allerede nedlægges efter 15 Aars Forløb.

**) Udgiverens Farmoder.

at du lever vel. Du kan troe at ieg haver ikke lidet at bestille om Dagen, om Formiddagen læser vi og skriver vi Middagen fra 12 til et tegner vi om Eftermiddagen Syer vi om Aftenen strikker vi saa Tiden gaaer ret godt. Fader har givet os saadan en Prægtig Farvelade til 6 Rd. Fader har været saa god og Tilladt os at lære at Spille paa Phortopiane, han har derfor skrevet til Lybbek efter et. Det er mig meget kiært at Broder Jens er kommen hiem ieg havde ret ønsket at du havde fulgt med men nu glæder ieg mig ved at du kommer til Sommeren saa skal vi ret fornøye os. Fader sagde ieg skulde minde dig om ikke at bie for længe inden du skrev ham til. Jeg sender dig her ved Gode Niels et af mine første Broderier en Portefølie ieg haaber at du ikke forsmaaer den, nu ved ieg ikke mere denne Gang ieg vil derfor Slutte med at hilse dig fra Fader, Cecilia, Jens og Jomfrue Graae men især hilses du af Din

ELSE JOHANNE KJELLERUP.

Aalborg, d. 17. Octbr. 1805.

MONGSIØR N. KJELLERUP,

Pangsion ved Bernstorffsminde pr. Bratrolleborg.

Blandt de efterladte Papirer har man fundet en Navnefortegnelse over de Gæster, som var til Stede ved Else Joh. Kjellerups Bryllup med Apotheker Sigurd Johnsen samt en egenhændig Oversigt over, hvad Jacob Kjellerup i den Anledning giver sin Datter i Udstyr. Navnefortegnelsen er ordnet saaledes, at man samtidig har Bordplanen. — Vi møder her adskillige Navne af Byens gode, gamle Købmands-Slægter, og Byens højeste gejstlige og verdslige Embedsmænd var fyldigt repræsenterede. Man kan heraf i nogen Maade rekonstruere Jacob Kjellerups Omgangskreds.

Af en gammel Regnskabsbog ses det, at Brudens Broder, Købmand Niels Winde Kjellerup, har honoreret sine Folk for at betjene Kanonerne paa et af hans Skibe i Dagens højtidelige Anledning.

BORDPLANEN.

Brudgom og Brud.

Justitsraad Kjellerup, Fru Gjødvad.

Adjunkt Frigast, Md. Kjellerup.

Kjøbmand Kjellerup, Md. Frigast.

Frederik Winde, Jmfr. Kjellerup.
 Pastor Jermin, Md. Riise.
 Chr. Winde, Md. Lange.
 Stud. Rübner, Frøken Gjødvad.
 Kjøbmand Wissing, Jmfr. Jermin.
 Kammerherre Moltke, Fru Pretzmann.
 Kammerjunker Skeel, Kammerherreinde Moltke.
 Justitsraad Strandgaard, Bispinde Jantzen.
 Justitsraad Schmidt, Fru Bertouch.
 Stiftsprovst Stochholm, Fru Schmidt.
 Justitsraad Brorson, Fru Strandgaard.
 Kammerraad Riber, Fru Stochholm.
 Regimentskirurg Vahl, Fru Riber.
 Captain-Løjtn. Bluhme, Fru Vahl.
 Professor Tauber, Fru Bluhme.
 Pastor Henneberg, Frk. Pretzmann.
 Bataillonskirurg Møller, Md. Koppel.
 Doctor Koppel, Md. Schjørring.
 Kjøbmand Bøggild, Md. Thestrup.
 Kjøbmand Schjørring, Md. Gregersen.
 Kjøbmand Thestrup, Md. Povlsen.
 Cand. Chr. Wassermann.

Til yderligere Orientering angaaende Bryllupsgæsterne meddeles følgende Oplysninger: De 16 førstnævnte af samme er Familiens Medlemmer. Fru Gjødvad er Datter af Jacob Kjellerups Broder, Etatsraad Laurits Kjellerup. Hun var Enke paa dette Tidspunkt. — Kjøbmand Kjellerup er Brudens Broder, Niels Winde Kjellerup. Hans Kone, Madame Kjellerup (født Kruise) har Adjunkt Frigast til Bords. Frederik og Chr. Winde er af samme Familie som Jacob Kjellerups anden Kone, Riise Winde. Pastor Jermin (Præst i Als ved Hadsund) var gift med Ingeborg Winde fra Buurholt. Frk. Gjødvad er rimeligvis Datter af Fru Gjødvad, som netop havde en Datter, der den Gang var 15 Aar gammel. Student Rübner, som har Frk. Gjødvad til Bords, er Søn af Apoteker Rübner og Lucie Wissing. Efter Apoteker Rübners Død gifter Lucie Wissing sig med Apoteker Berger, og efter hans Død gifter hun sig med Apoteker Johnsen, som med hende fik Svaneapoteket. Kjøbmand Wissing er naturligvis af Lucie Wissings Slægt. Jomfru Kjellerup er Jacob Kjellerups Datter Cecilia. Efter Familien følger Byens højeste Embedsmand Kammerherre Ehrenreich Christian Ludvig von

Moltke, Stiftamtmand over Aalborg Amt fra 1824—28. Han bliver senere Geheimekonferensraad og ophøjet i Grevestanden. — Han var gift med Vilhelmine von Bardenfleth, som havde Kammerjunker Skeel til Bords. — Kammerraad Bertel Friis Thorbjørn Riber var Distriktskirurg i Aalborg og gift med Sophie Dorthea Hjort, som havde Regimentskirurg Vahl til Bords. Sidstnævnte var gift med Vilhelmine Bøggild. Den lærde Pastor Knud Henneberg (Præst ved Budolfi Kirke) og Prof. Rektor Tauber stod Kjellerupslægten nær. De sad begge i Direktionen for Aalborg Bys og Omegns Sparekasse. Cand. Wassermann var Amanuensis hos Stiftsfysikus Hansen i Aalborg. —

UDSTYRSFORTEGNELSEN.

Udstyre

givet min kjære Datter E. Johanne Kjellerup, som havde Bryllup d. 19. Decbr. 1827 med Herr. Apotheker S. Johnson her i Byen:

Dækketøj*).

1 Damaskes Dug, stribet med smaa Roser, fra Windes Aukt.	21 Servietter.
1 fin Hørgarns Dug, Rosenmynster og ..	12 —
2 » store do. af mit Huuses og.....	27 —
2 Hørgarns do., skraa tavlet og.....	24 —
2 do. do., Citron Mynster og.....	18 —
1 do. do., Rosen Mynster og.....	24 —
2 do. do., Storrudet og.....	34 —
2 do. do., Stribet og.....	18 —
1 do. do., Smaarudet og.....	12 —
1 do. do., Storrudet og.....	27 —
2 do. do., fin Blaargarn og.....	18 —
1 umage Dug.....	
2 smaa The-Duge af Husets.....	
er 18 Bord-Duge, 2 The-Duge og 19 Dusin 7 Stk. Servietter	

Alt med J. K. R. W.**)

Lagner og Haandklæder.

1 Par fine Kramb. Lagner af Husets og ..	4 Pudevaar P. M.
2 » — Hørlærreds do. af do. og	4 — E. J. S.
1 « — do. do., kjøbt paa Windes Aukt.	

*) Adskilligt heraf er endnu i Brug i de Strøbergske Hjem.

**) Brudens Forældres Navnetræk.

8 Par fine Linned Lagner af Huusets og 6 Pudevaar
 fine Hørgarns Pudevaar 2 lange
 og 4 korte

Alle 12 Par Lagner og 16 Pudevaar med J. K. R. W.

er 12 Par fine Lagner og 20 Pudevaar

12 Par fine Blaargarns Lagner J. K.
 6 Styker fine do. Foldeduge R. W.
 6 Stk. fine Dreyels Haandklæder af Husets. . . P. M. - E. J. S.
 18 » — stribet Hørgarns Dreyels Haandkl. K.
 6 » — do. Blaargarns do. do. K.
 12 » — do. do. do. do. K.
 42 Stykker.

Sengeklæder,

kaldet Dronning Anne Sophies, kommen fra Odden*):

2	blaa og hvide fine Kram Bolsters Underdyner	} Alle med Duun.
3	— — lange Puder	
2	røde og hvide Kram Olmerdug, fine korte »	
2	» — — — do. lange »	
1	» — — — Overdyne, som jeg har givet meget fin Møbel Sirtses Betræk paa	

Fra mit eget Hus:

2 ganske nye blaa og hvide Krambolsters Underdyner.
 4 » » — — lange Puder.
 1 rød og hvid Bomulds fine Olmerdugs Overdyne med Duun.
 2 røde og hvide Bomulds fine Olmerdugs lange Puder.
 2 hvide Bomesies korte Puder med Duun.
 1 nye Skind Dynevaar.
 1 rød og hvid fin Bomulds Olmerdugs Dynevaar.
 2 » — » — — lange Puder.
 hvide Bomesies korte Puder med Duun.
 1 nye hvid striken Senge-Tæppe.

Søl v.

1 Sukker-Spand med Glas, ordinær Prøve . . 27 Lod.
 1 Potage-Skee, ordinær Prøve 15¹/₄ —

*) Hans Wissing til Odden havde i sin Tid været Forvalter hos Enkedronning Anne Sophie paa Klausholm og formodentlig købt de paa-gældende Sager paa Auktionen efter hende. Efter Wissings Død kom Odden i Familien Windes Besiddelse.

1 Ragu-Skee, ordinær Prøve	7 ¹ / ₄ Lod.	
1 Peber-Bøsse, fin Prøve	5	—
1 Platemenage med 4 Flasker og et Senneps- glas, fin Prøve	44 ¹ / ₂	—
1 Par Spisebord-Stager, fin Prøve	69 ³ / ₄	—
1 Bæger, forgyldt, fin Prøve	16	—
1 The-Daase, fin Prøve	11	—
1 Pudder-Fad paa Fod, ordinær Prøve	9	—
1 Pudder-Daase, ordinær Prøve	10	—
	er 214 ³ / ₄ Lod à 7 Mk. 8 Sk.	268,42

Brude-Klæder

til 1ste og 2den Dag samt Morgen-Habit	100,72
1 Chall: 45 Rbd. 3 Mk. 8 Sk., 1 Par ægte Guld Øren Slinger 14 Rdl.	59,56
Silkestrømper, Sko, Handsker og Fragt	19,80

Meubler.

1 fuld Mahoni, dobbelt Sengested, med Emballage	126,00
Til Omhæng 71 Al. Erm. Morin ægte Conleur à 1 Rbdl.	
20 Alen Cantillis Frønser à 4 Rdl. 8 Sk., Cattun, Baand etc.	93,42
4 — ægte rød Marrin til Stolebetræk	4,00
Casse, Voxdug, Porto og farende Post	12,58
1 Mahonie Dame Secretair	72,00
1 Piedestal 35 Rdl. Emballage, Ombordbringen og Fragt 10 Rbd. 5 Mk.	45,80
Nye Gardiner til Carnap Stuen	72,12
1 8 Dages Taffel Uhr	103,10
1 complet Taffel Service fra Newcastle £ 9 ⁹ / _— à 9 Rbd 5 Mk. 3 Sk. samt Fragt og Capl. 5 Rd.	97,21
Indgaaende Told	28,90
	126,15
1 The Service, københavnsk Porcelain, hvid med blaa Blomster	50,40
3 Par pletterede Opal Stager	15,00
2 laqueret Brød Bakker à 3 Rd. 4 Stk. Lyse-Saxe à 5 Mk.	9,32
4 Stk. Lyse-Saxe à 1 Rd.	4,00
	Summa Sedler Rbd. 1198,67

Foruden alt Linnedet og Sengeklæderne, som ikke til Penge er beregnet.

Aalborg, d. 31. Januar 1828.

JACOB KJELLERUP.

Hvis en og anden skulde finde, at dette Udstyr paa visse Punkter er lidt mangelfuldt, maa det erindres, at hun blev gift med en velhavende Enkemand, der i Forvejen var vel forsynet med alt, hvad der hørte til i et stort Hus.

Til Slutning gengives nedenstaaende Brev fra den da 70-aarige Jacob Kjellerup til hans Søn.

Kjære Søn!

Saa vel dit Brev fra Aarhus af 2den, det fra Callundborg med Smakskipperen af 5te som det fra Kjøbenhavn den 7ende ds. ere mig rigtig til sine Tider indhændiget, hvoraf jeg og mine har erfaret med Glæde, at Du var frisk og rask og alle Ting vel hos Dig. — Jeg har ogsaa bemærket, hvad Du til den 7ende Aften i Kjøbenhavn har forrettet, der alt er vel. Jeg er bange, det var en stræng Tour for Dig at sidde paa Vognen fra Kl. 6 Morgen til Kl. 12 Aften fra Callundborg til Kjøbenhavn. — Jeg havde ogsaa ladet min Befordring gaae herfra den 15ende til Aarhus for at tage Dig paa og bringe Dig til Randers, men jeg ved af Erfarenhed, at fra Aarhus til Randers er den aller-værste Vej, foruden det, at Karl og Heste maaske kunde komme til at vente i Aarhus. Derfor beder jeg Dig tage Vognmands-befordring fra Aarhus til Randers. Der er da ikke Tvivl om, Du jo hos en Ven kan faae en Læderagestol til Laans. Kusken kan bringe den tilbage. Men det vil jeg bede Dig om, at Du ej kjører sildigere paa Dagen fra Aarhus, end at Du, næst Gud, kan regne ved Dagens Lys at naae Randers; thi det er gyseligt mørkt, og ingen Maane er hverken først eller sidst paa Aftenen at have Nytte af.

Paa Torsdag Morgen d. 16ende kjører min Vogn herfra for Fredag Middag d. 17ende at være i Randers og bringe Dig hjem. Kusken skal have Din Læderagestol og en Pudehynde med. Forsyn Dig vel paa Rejsen. I Aften haver vi her et haardt Vejr af N. N. Ø.

Gud ledsage Dig paa Din Vej i enhver Henseende. — Det er vel i alle vore Huuse.

Aalborg, d. 13. Decbr. 1830.

Din hengivne
JACOB KJELLERUP.

S. T.

Hrr. Kjøbmand N. Winde Kjellerup fra Aalborg, forventendes med den fra Callundborg d. 16. eller 17ende kommende Smak til Aarhus.

Adr. Hr. Fulling.

Kjellerups sidste Leveaar.

Det skyldtes utvivlsomt ikke svigtende Foretagsomhedsaand, at Jacob Kjellerup, efter at have tjent en af de største Formuer, der er skabt ved Købmandsvirksomhed i Provinsen, i sine sidste Leveaar indskrænkede sin Forretning og tilsidst ophævede den helt. Det er Forholdene, som har fremtvunget dette. Man faar netop igennem denne dygtige Købmands Passivitet imellem 1820—1830 et slaaende Indtryk af de triste Forhold, der da herskede herhjemme. Eftervirkningerne af Pengekrisen og den lange Krig med England vedblev at gøre sig gældende, og hertil kom Landbrugskrisen, som maaske var den værste af alle Ulykkerne. For Aalborgs Vedkommende kom desuden, at den livlige, norske Handel hensygnede paa Grund af Norges Afstaaelse, og endelig at Sildefiskeriet hørte op. Disse to Ting lammede Aalborgs Næringsliv for lange Tider.

Kjellerups Virkelyst, som ikke længere gav sig Udslag i Købmandsforretninger, fandt imidlertid andre Virkefelter.

Hans Broder, Etatsraad Kjellerup, døde i 1823, og Jacob Kjellerup overtog Administrationen af Boet, og ved hans dygtige Arbejde lykkedes det at tilfredsstille alle Kreditorerne, saaledes at Enken efter nogle Aars Forløb fik Boet overgivet til fri Raadighed.

I 1823 tog han Initiativet til Oprettelsen af Aalborg Bys og Omegns Sparekasse, og som tidligere nævnt viede han denne Institution et betydeligt Arbejde i dens første Aar.

Det forundtes Kjellerup, inden han døde, at faa »beskikket sit Hus« i sjældnen Grad, og det gjaldt baade hans offentlige Hverv og hans private Forhold.

Efter at have set Sparekassen i god Gænge trak han sig i 1829 tilbage fra Ledelsen.

Han var med til i 1830 at give Købmandslauget ny Love

og trak sig umiddelbart derefter tilbage fra Stillingen som Overkøbmand. Hans Broder og han havde beklædt denne ansete Stilling i en Periode af tilsammen 30 Aar.

Hans Formuedispositioner syntes samtidig at være afsluttede med Købet af Visborggaard og Gods.

Efter at være ramt af et apoplektisk Tilfælde paa Kompagnihuset (Købmændenes Forsamlingshus) døde han den følgende Morgen den 29. Oktober 1831, og han ligger begravet paa Aalborg Kirkegaard.

Legater, hvortil Jacob Kjellerups Navn er knyttet.

Af Justitsraad Jacob Kjellerups Formue er en Del kommen til Anvendelse her i Byen, idet »Aalborg Dreng hjem« er tilstaaet »Jacob og Niels Winde Kjellerups Legat«, som i 1906 udgjorde 55,686 Kr. 03 Øre.

Til dette Legat var der oprindelig knyttet den Bestemmelse, at det skulde anvendes til en Arbejdsanstalt for »arbejdsløse Mennesker, som manglede Fortjeneste«.

Fundatsen er senere ændret saaledes, at Kapitalen nu udelukkende anvendes til Dreng hjemmet.

Endvidere ydede Kjellerup rundelige Bidrag til de af Aalborg Handelsforening nu bestyrede Legater: »Det Bernstorffske Legat« og »De otte Købmænds Legat«.

Af det ved Udarbejdelsen af dette Skrift anvendte Materiale er følgende Bøger overladt Stiftsbibliotheket i Aalborg:

En Kopibog	fra Aarene 1808—11.
En do.	— 1817—21.
En Hovedbog.	— 1806—30.
En do.	— 1818—24.
Endvidere:	
En Hovedbog af J. og N. W. Kjellerups	— 1815—35.
En Kassebog	— 1822—32.

Indholdsfortegnelse.

	Side
Biografiske Oplysninger	7
Historiske Noter	9
Karakteristik af Jacob Kjellerup	12
De økonomiske Resultater af hans Købmandvirksomhed	16
Aftryk af hans Statusopgørelse fra 1817	28—29
Facsimile af samme	30
Hans Lageropgørelse fra 1794	30
Fortegnelse over hans Skibe	31
Beskrivelse af hans Ejendomme	32
Uddrag af hans Korrespondance	45
Hans Korrespondance med Konferensraad Brun	122
Træk af hans Familieliv	129
Hans sidste Leveaar	136
Legater	138
